

**POWIATOWA STACJA SANITARNO- EPIDEMIOLOGICZNA
W ŻYWCU**

**OCENA STANU
SANITARNEGO
POWIATU
ŻYWIECKIEGO
W 2021 R.**

Marzec 2022r.

SPIS TRESCI

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie wybranych chorób zakaźnych
2. Szczepienia ochronne

II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

1. Ocena stanu sanitarnego podmiotów wykonujących działalność leczniczą
2. Ogniska zakażeń szpitalnych

III. Stan sanitarny zakładów żywności, żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz produktów kosmetycznych

1. Zakłady produkcji żywności
2. Obiekty obrotu żywnością
3. Zakłady żywienia zbiorowego
4. Jakość zdrowotna środków spożywczych
5. Import/Eksport
6. RASFF
7. Materiały przeznaczone do kontaktu z żywnością.
8. Zakłady produkcji i obrotu kosmetykami

IV. Nadzór nad jakością wody.

1. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w wodociągach zbiorowego zaopatrzenia.
2. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w wodociągach Indywidualnych.
3. Jakość wody w ujęciach powierzchniowych.
4. Jakość wody w ujęciach podziemnych.
5. Kąpieliska i miejsca wykorzystywane do kąpieli.
6. Pływalnie.

V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

VI. Warunki sanitarne w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych

1. Żłobki i kluby dziecięce.
2. Placówki wychowania przedszkolnego.
3. Szkoły.
4. Inne placówki oświatowo-wychowawcze.

5. Wypoczynek dzieci i młodzieży.

VII. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

1. Stan sanitarno-higieniczny zakładów pracy.

2. Choroby zawodowe

VIII. Zapobiegawczy nadzór sanitarny

IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.

Głównym celem działania Inspekcji Sanitarnej jest ochrona zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobieganie powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych, poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska, a także prowadzenie działalności oświatowo-zdrowotnej.

Powiat Żywiecki położony jest bezpośrednio przy granicy Polski w południowej części województwa śląskiego. Zajmuje obszar o powierzchni blisko 1040 km² (co stanowi 8,4% całości powierzchni województwa z liczbą mieszkańców około: 152 199 (tj. 3,4% ludności województwa). Gęstość zaludnienia 147 osób/km². Obejmuje swoim zasięgiem 15 gmin (jedna gmina miejska – Żywiec i czternaście gmin wiejskich).

Jest to region rozległy obejmujący obszar Kotliny Żywieckiej i pasma Beskidów (w tym jezior Żywieckiego i Międzybrodzkiego). Ze względu na swoje górskie położenie i walory krajobrazowe jest regionem o wybitnie turystycznej specyfice, z przewagą zakładów przemysłowych małych i średnich. Rozwijająca się stale baza turystyczno-rekreacyjna umożliwia całoroczny wypoczynek, a bogate dziedzictwo kulturowe - nadal żywe tradycje, zwyczaje i obrzędy górali beskidzkich oraz zabytki świadczące o wspaniałej przeszłości tej ziemi: siedziby rodów magnackich, dworki, drewniane kościołki, przydrożne kapliczki i góralskie chaty, są jego niesamowitym dopełnieniem.

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych.

Rok 2021 był to kolejny trudny rok dla Inspekcji Sanitarnej ze względu na sytuację epidemiologiczną w Polsce i na świecie. Trwający od dnia 20.03.2020r. stan epidemii – wprowadzony Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. poz. 491 z późn. zm.) spowodował, że priorytetem były intensywne działania przeciwepidemiczne w związku z zachorowaniami na COVID-19, monitorowanie sytuacji epidemicznej oraz zadania sprawozdawcze dotyczące zakażeń spowodowanych koronawirusem SARS-CoV-2.

1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie wybranych chorób zakaźnych.

ZAKAŻENIA JELITOWE I ZATRUCIA POKARMOWE

W roku 2021 zarejestrowano łącznie 356 przypadków zatruc i zakażeń pokarmowych, z czego blisko 23,6% u dzieci do lat 2 (84 przypadki).

Liczba ta zwiększyła się w stosunku do roku 2020, kiedy to zarejestrowano ogółem 229 tego rodzaju zachorowań, z czego ponad 32% dotyczyła dzieci do lat 2 (74 przypadki).

Na skutek zatrucia lub zakażenia pokarmowego w minionym roku leczenia szpitalnego wymagało 241 osób, tj. ponad 67%.

Wykres 1. Liczba zatruc i zakażeń pokarmowych w 2021r. na terenie powiatu żywieckiego.

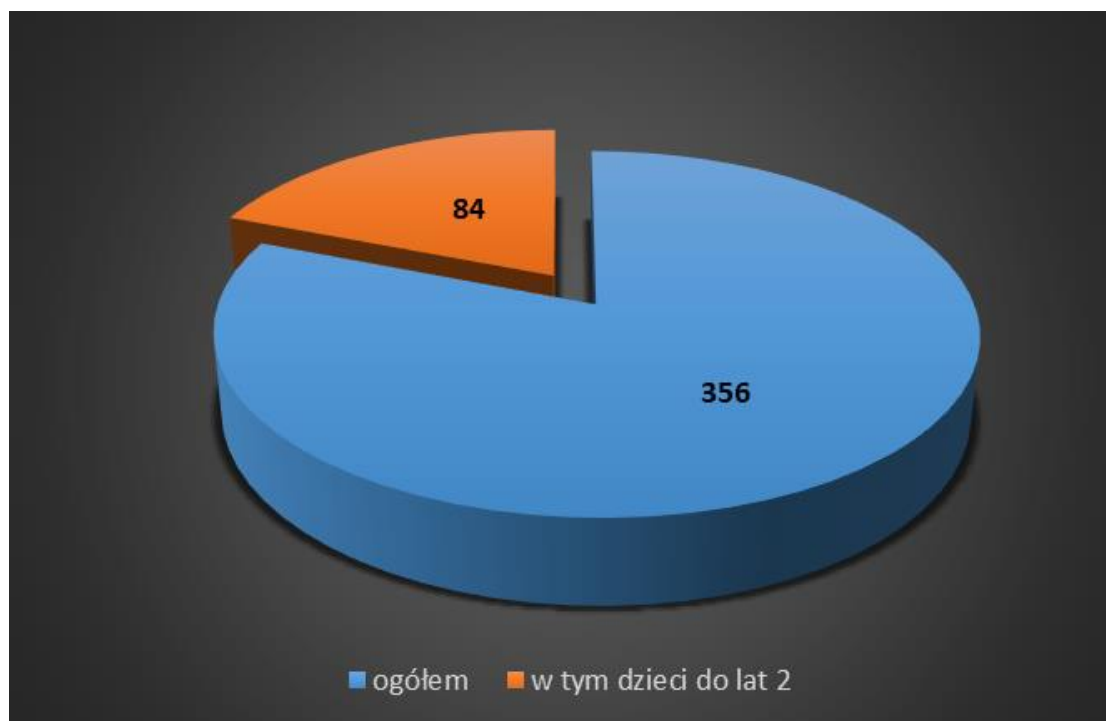
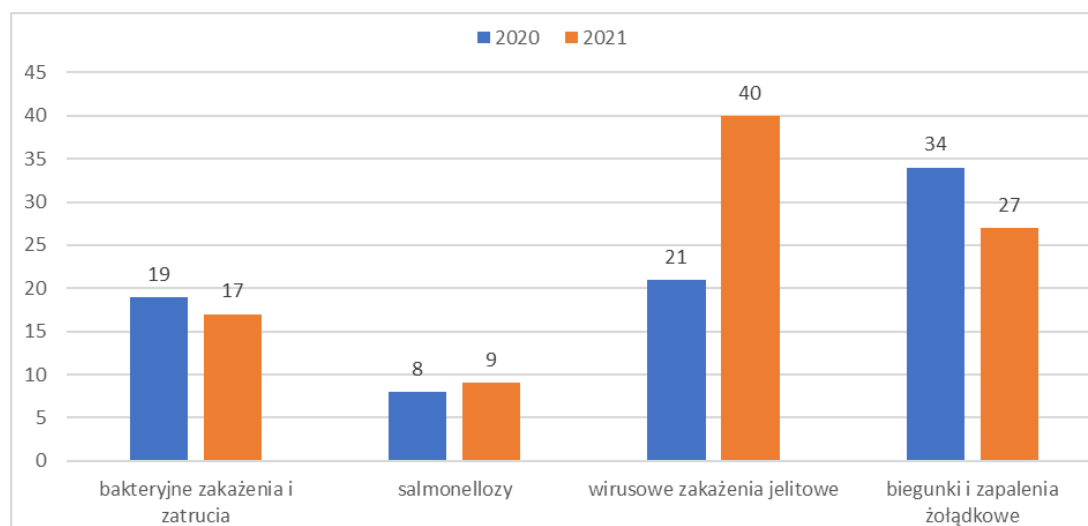

Tabela 1. Liczba zachorowań oraz odsetek hospitalizowanych z powodu zakażeń i zatruc pokarmowych w powiecie żywieckim w 2021 roku

jednostka chorobowa	liczba zachorowań	hospitalizacja
Zakażenia jelitowe i zatrucia o etiologii bakteryjnej	172	148
Zakażenie jelitowe o etiologii pasożytniczej –lambliaza (giardioza)	3	0
Zakażenia jelitowe o etiologii wirusowej	92	85
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	89	7

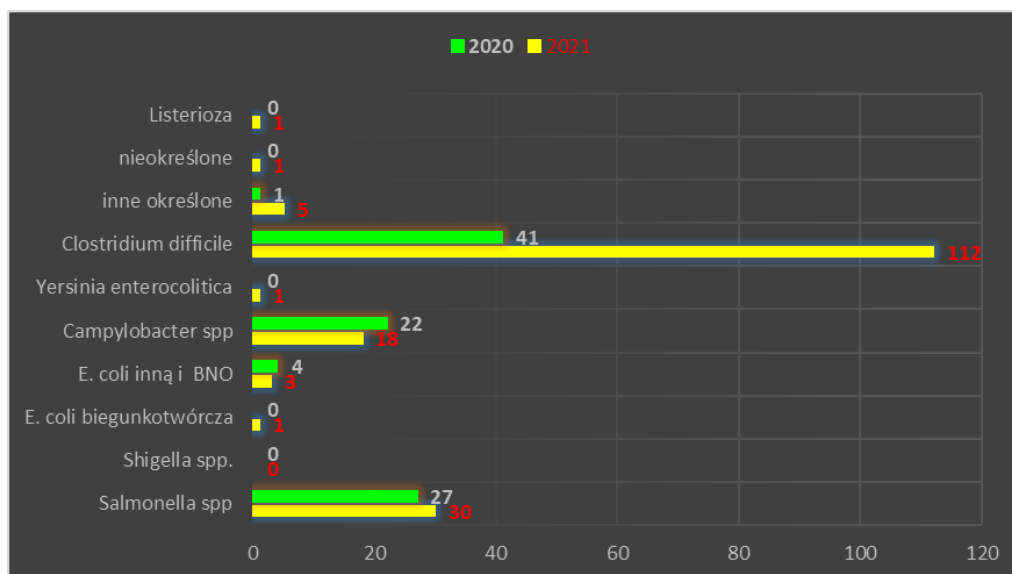
Podobnie jak w roku 2020, największy udział w ogólnej liczbie zachorowań miały zakażenia jelitowe i zatrucia o etiologii bakteryjnej – 172 zachorowania (tj. 48,3%), w 2020r. - 95 zachorowań (tj. 41,2%). W omawianym roku dzieci do lat 2 stanowiły ok. 10% chorych. Dopiero w następnej kolejności klasyfikowały się zakażenia jelitowe o etiologii wirusowej – 92 zachorowania (ponad 25%), w tym 40 zachorowań dotyczyło dzieci w wieku do lat 2. Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe BNO (bliżej nieokreślone), o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu stanowiły w 2021r. 25% wszystkich zachorowań.

Wykres 2. Bakteryjne zakażenia i zatrucia, wirusowe zakażenia jelitowe oraz biegunki i zapalenia żołądkowe u dzieci do lat 2 w powiecie żywieckim w latach 2020 -2021.

Z prowadzonego nadzoru epidemiologicznego wynika, że liczba wirusowych zakażeń jelitowych u dzieci do lat 2 w roku 2021 wzrosła o ponad 90%. W 2020r. odnotowano 21 takich zachorowań, a w roku 2021 – 40, z czego ponad 92% dzieci wymagało hospitalizacji.

Wykres 3. Zatrucia pokarmowe o podłożu bakteryjnym oraz zakażenia jelitowe spowodowane przez czynnik bakteryjny w powiecie żywieckim w 2020 i 2021 roku.

W stosunku do 2020r. o ponad 83% wzrosła liczba zatruc pokarmowych i zakażeń jelitowych o etiologii bakteryjnej (z 95 zachorowań w 2020r. do 172 - w 2021r.).

Do czynników etiologicznych, które w minionym roku były główną przyczyną zatruc pokarmowych o podłożu bakteryjnym oraz bakteryjnych zakażeń jelitowych należały:

- ✓ *Salmonella spp.*, które stanowiły ponad 17%;
- ✓ *Clostridium difficile*, które stanowiły ponad 65% ogółu zachorowań;
- ✓ *Campylobacter*, które stanowiły ponad 10%.

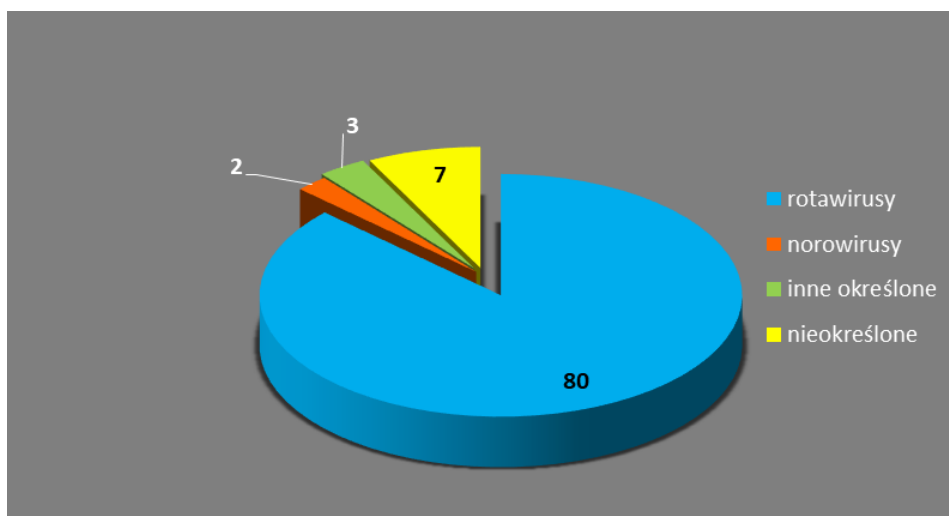
W roku 2021 odnotowano po 1 przypadku listeriozy i zakażenia wywołanego przez *Yersinia enterocolitica*.

W stosunku do 2020r. w minionym 2021r. o ponad 11% wzrosła liczba zatruc pokarmowych wywołanych przez bakterie *Salmonella spp.* - z 27 w roku 2020 do 30 w roku 2021. Podobnie jak w roku 2020, w omawianym okresie ok. 30% tych zachorowań dotyczyło dzieci do lat 2. W 2021r. najczęściej izolowanym typem tego patogenu była *Salmonella enteritidis* (tj. 80% zachorowań). Ponadto izolowano pojedyncze przypadki bakterii *Salmonella Anatum*, *Salmonella Enterica*, *Salmonella Infantis*.

Według rejestru nosicieli pałeczek *Salmonella* na dzień 31.12.2021 roku na terenie powiatu żywieckiego zamieszkuje 3 nosicieli tego patogenu. Najczęściej izolowanym serotypem powyższej pałeczki patogennej była *Salmonella Enteritidis*.

W roku 2020 podobnie, jak w 2019r. nie zarejestrowano na terenie powiatu żywieckiego zachorowań na cholere, dur brzuszny i dury rzekome.

Wykres 4. Wirusowe zakażenia jelitowe w powiecie żywieckim w 2021 roku.

Główną przyczyną wirusowych zakażeń jelitowych były zakażenia rotawirusami – 80 przypadków (ponad 86%). W omawianym okresie zarejestrowano również 2 przypadki zachorowania wywołane przez norowirusy (w 2020r. nie odnotowano żadnego).

Wirusy należące do rodziny *Reoviridae* – rotawirusy, są najczęstszym czynnikiem wywołującym biegunki zakaźne u niemowląt i dzieci do 5 roku życia. U dorosłych osób przebieg infekcji rotawirusowej jest zwykle bezobjawowy, jednak u małych dzieci w przebiegu choroby na ogół występują wymioty i biegunka, co może prowadzić do znacznego odwodnienia. Warto wspomnieć, iż w Polsce dostępna jest doustna szczepionka przeciwko rotawirusom zawierająca żywe, atenuowane wirusy. Szczepienia, które od 2021r. weszły do kalendarza szczepień jako obowiązkowe, należy rozpocząć u niemowląt w wieku od 6 do 12 tygodnia życia, u których nie występują przeciwwskazania do podania żywych szczepionek. W powiecie żywieckim z tej formy profilaktyki skorzystały 742 niemowlęta, tj. o 448 więcej niż w 2020r.

WIRUSOWE ZAPALENIA WĄTROBY

Wirusowe zapalenia wątroby stanowią niejednorodną grupę chorób pod względem czynnika etiologicznego oraz dróg szerzenia.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A (potocznie zwane żółtaczką pokarmową lub chorobą brudnych rąk) jest schorzeniem wywoływanym przez wirus A zapalenia wątroby (HAV). Ludzie są jedynym rezerwuarem tego wydalanego z kałem wirusa. Do zakażenia może dojść poprzez:

- spożycie skażonego pożywienia (np. nieumytych owoców) lub skażonej wody (podstawowa droga),
- kontakt bezpośredni z zakażonym człowiekiem (np. przeniesienie wirusa poprzez nieumyte po wyjściu z toalety ręce),

- kontakty seksualne (nie tylko analne), w tym przez bezpośredni kontakt oralno–analny, jak i poprzez kontakt oralny z częściami ciała oraz powierzchniami, na których znajduje się wirus.

Przestrzeganie podstawowych zasad higieny osobistej oraz podczas przygotowywania i spożywania posiłków jest absolutną koniecznością. Brak jest specyficznego leczenia. Dostępna jest natomiast skuteczna szczepionka, która zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych zalecana jest:

- osobom wyjeżdżającym do krajów o wysokiej i pośredniej endemiczności zachorowań na WZW typu A;
- osobom zatrudnionym przy produkcji i dystrybucji żywności, usuwaniu odpadów komunalnych i płynnych nieczystości oraz przy konserwacji urządzeń służących temu celowi dzieciom w wieku przedszkolnym, szkolnym oraz młodzieży, które nie chorowały na WZW typu A

W roku 2021 nie odnotowano na terenie powiatu żywieckiego żadnego przypadku wirusowego zapalenia wątroby typu A, w przeciwieństwie do 2020r. kiedy to zarejestrowano 1 zachorowanie na żółtaczkę pokarmową.

Na WZW A w 2021r. zaszczepiło się 14 osób, tj. o 36 mniej niż w 2020r.

Wirusowe zapalenie wątroby typu B to choroba zakaźna wywoływana przez HBV, hepatotropowy wirus DNA należący do rodziny *Hepadnaviridae*. Do zakażenia dochodzi podczas przeniesienia z człowieka na człowieka płynów ustrojowych (stosunki seksualne bez zabezpieczenia), drogą wertykalną z matki na płód, przetaczania krwi i preparatów krwiopochodnych, przypadkowego lub świadomego przerwania ciągłości tkanek przez zakażone igły (zakłucie się przez personel medyczny, stosowanie wielorazowego sprzętu przez narkomanów, piercing, tatuaże, akupunktura). Rezerwuarem patogenów jest człowiek.

W 2021r. ogólna liczba zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu B na terenie powiatu żywieckiego wzrosła o 25% w stosunku do roku poprzedzającego, natomiast zapadalność wyniosła 6,6 (w 2020r. – 5,2).

W omawianym roku nie było przypadku wirusowego zapalenia wątroby typu B w ostrej fazie klinicznej. Wszystkie zarejestrowane przypadki były to postaci przewlekłe, a 2 z nich wymagały hospitalizacji.

W 2021r. w ramach szczepień zalecanych z tej formy profilaktyki skorzystały 542 osoby - o 27 mniej niż w 2020r.

Tabela 2. Zachorowania oraz odsetek hospitalizowanych osób z powodu wirusowego zapalenia wątroby w powiecie żywieckim w 2020 oraz 2021 roku.

typ wirusowego zapalenia wątroby	2020		2021	
	Ilość zachorowań	Liczba hospitalizowanych	Ilość zachorowań	Liczba hospitalizowanych
wzw typu A	1	1	0	0
wzw typu B	8	2	10	2

wzw typu C (wg def. z 2014 r.)	1	1	5	1
wzw typu B + C (zakażenie mieszane)	0	0	0	0
wzw inne i nieokreślone	0	0	0	0

WZW C - wirusowe zapalenie wątroby typu C jest to choroba zakaźna wywołana wirusem zapalenia wątroby typu C (HCV).

Wirus HCV znajduje się we krwi i innych tkankach osoby zakażonej. Wirus może przenosić się na inne osoby bezpośrednio przez przetoczenie skażonej krwi lub pośrednio, poprzez wspólnie użytkowane przedmioty zanieczyszczone krwią. Warunkiem przeniesienia zakażenia na inną osobę jest naruszenie ciągłości tkanek (przekłucie lub obecność uszkodzenia skóry lub błony śluzowej), przez które wirus może dostać się do organizmu osoby zdrowej. Do zakażenia innej osoby dochodzi, gdy wirus HCV przedostanie się do krwi:

- podczas zabiegów medycznych i pozamedycznych związanych z naruszeniem ciągłości tkanek, jeśli nie są przestrzegane procedury zapobiegające zakażeniom (zabiegi medyczne związane z naruszeniem ciągłości tkanek to np: zastrzyki, pobranie krwi, zabiegi stomatologiczne, operacje chirurgiczne) ;
- podczas wstrzykiwania substancji odurzających (narkotyków) lub innych substancji w celach niemedycznych bez zachowania zasad bezpieczeństwa iniekcji;
- w trakcie zabiegów kosmetycznych wykonywanych z użyciem niesterylnych ostrych narzędzi, zabiegów medycyny estetycznej jak nakłucia kosmetyczne, piercing, tatuaż itp.);
- przy kontakcie z krwią – zawodowo bądź przypadkowo, np. podczas wypadku, bójki, w sportach kontaktowych (np. boks, judo);
- podczas wspólnego używania przyborów kosmetyczno-higienicznych (np. maszynki do golenia i inne ostre narzędzia kosmetyczne).

Ogólna liczba zachorowań na WZW C w 2021r. na terenie powiatu żywieckiego wyniosła 5 przypadków (w 2020r. – 1). Współczynnik zapadalności w omawianym okresie wyniósł 3,29.

Podobnie jak w roku 2020 w omawianym okresie nie zarejestrowano zakażenia mieszanego - wywołanego wirusem zapalenia wątroby typu B oraz wirusem zapalenia wątroby typu C.

ZAKAŻENIA SARS-CoV-2 (COVID-19)

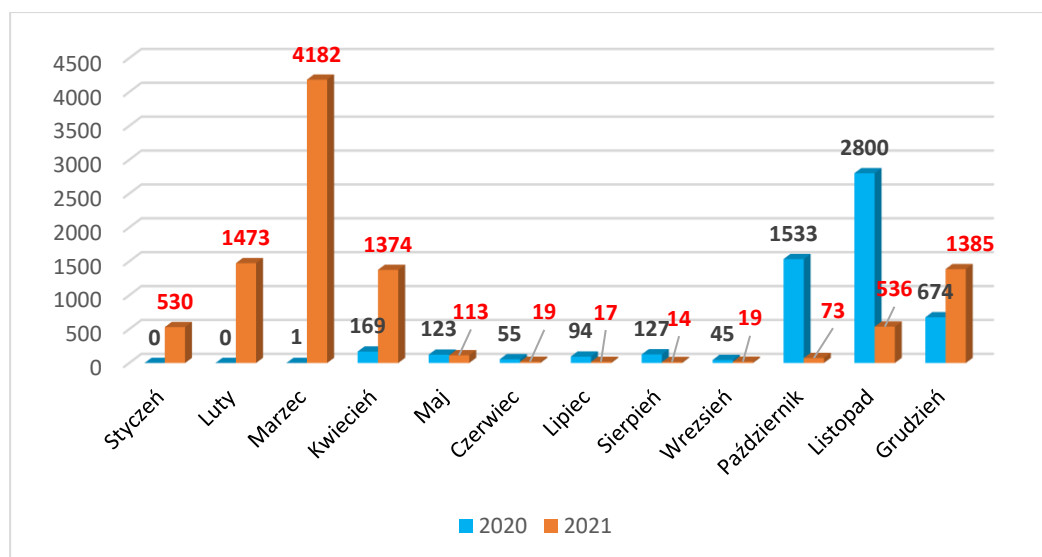
W roku 2021, podobnie jak w roku poprzednim, sytuacja epidemiologiczna w Polsce i na świecie zdominowana była przez trwającą pandemię COVID-19. W dniu 20 marca 2020r. został ogłoszony na terytorium RP stan epidemii, a zakażenie koronawirusem SARS-CoV-2 zostało włączone na listę chorób zakaźnych podlegających Ustawie o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Ogółem w 2021r. zarejestrowano na terenie powiatu żywieckiego 9 735 potwierdzonych laboratoryjnie (testem PCR lub antygenowym) zakażeń SARS-CoV-2 (zapadalność 6 396,23 na 100 000 mieszkańców), z czego najwięcej w marcu – 4 182 przypadki, tj. prawie 43% wszystkich przypadków w ciągu roku. Był to okres III fali pandemii w Polsce, kiedy to dzienne przyrosty zakażeń w naszym powiecie przekraczały 200 przypadków.

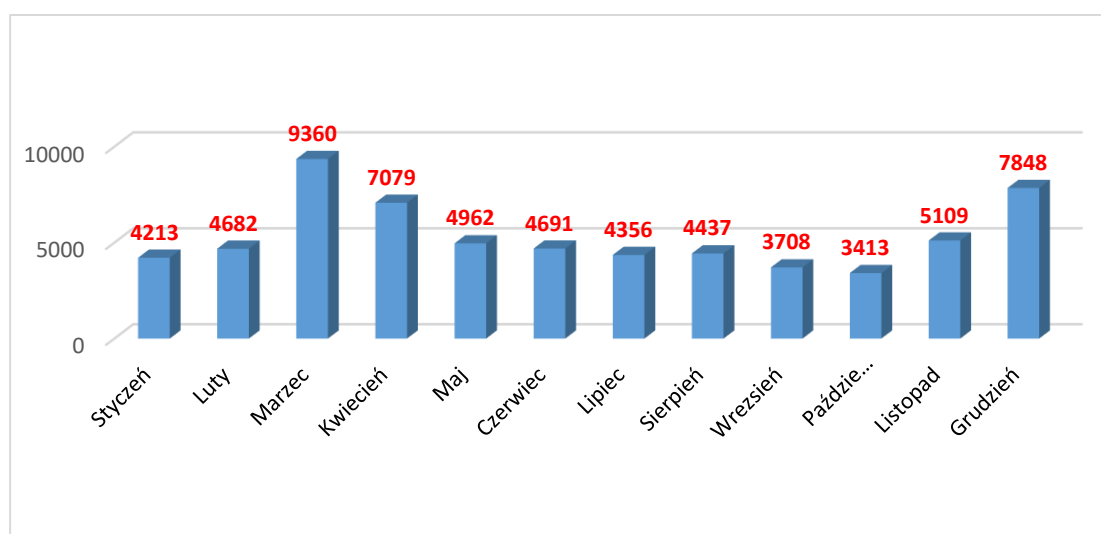
Dla porównania w okresie od 20.03.2020r. do 31.12.2020r. na terenie powiatu żywieckiego potwierdzono 5 621 zakażeń tym koronawirusem.

W związku z zachorowaniem na COVID-19 hospitalizowane były 652 osoby, co stanowiło prawie 7% chorych. Pozostali zakażeni w większości izolowani byli w warunkach domowych, sporadycznie - w izolatorium.

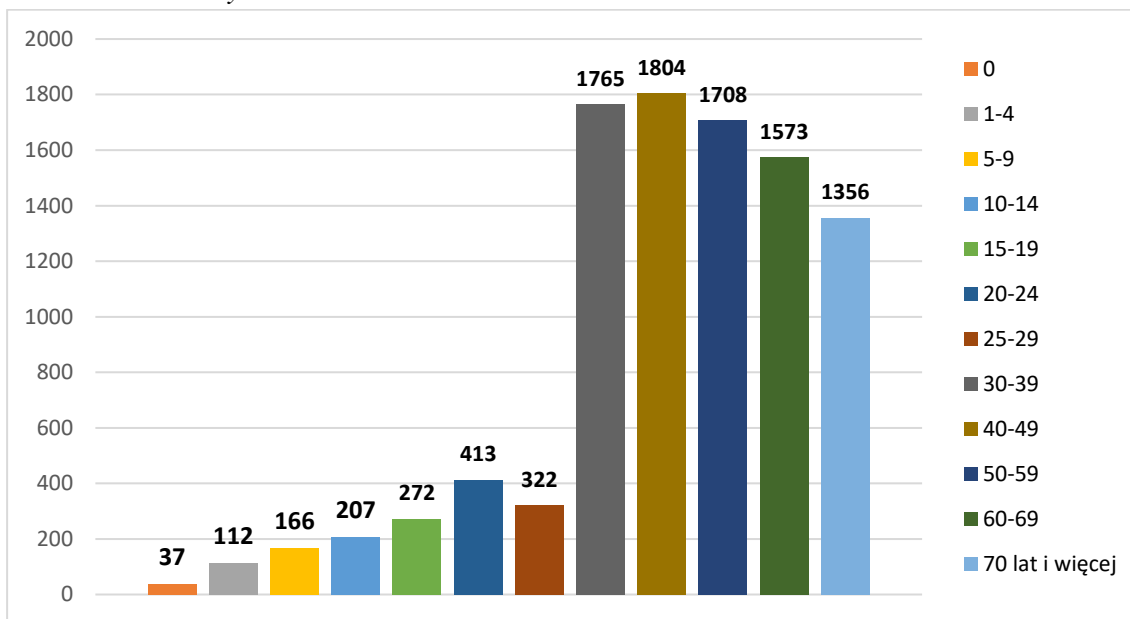
Wykres 5. Liczba zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2 w powiecie żywieckim w poszczególnych miesiącach roku 2020 i 2021.

Wykres 6. Liczba wykonanych testów na SARS-CoV-2 w poszczególnych miesiącach 2021r. w powiecie żywieckim.

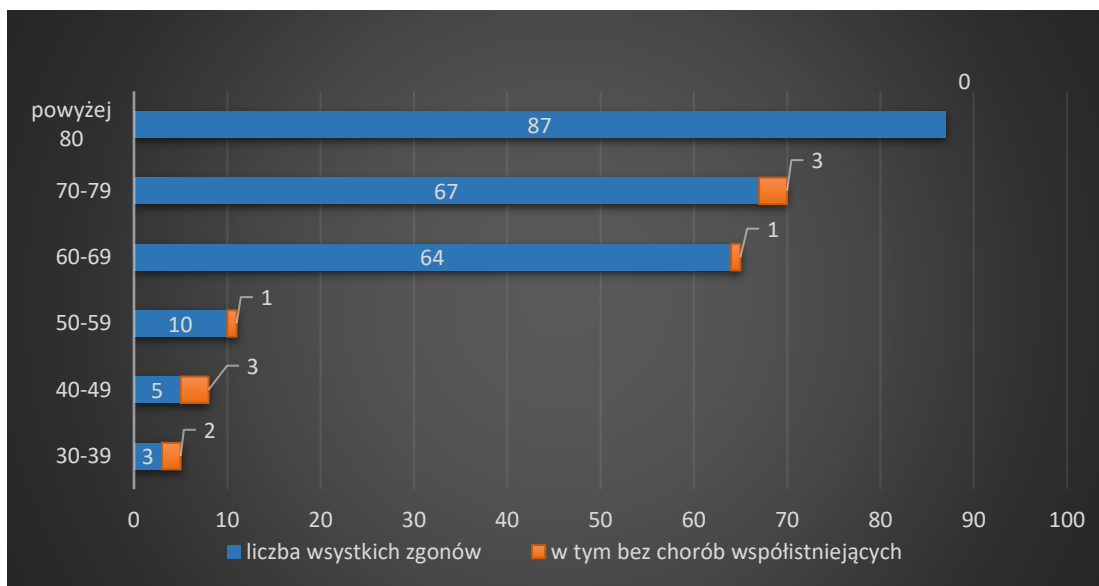
Wykres 7. Liczba zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2 odnotowanych w poszczególnych przedziałach wiekowych.

W wyniku zachorowań na COVID-19 na terenie naszego powiatu w 2021r. zmarło 236 osób, w tym 10 – bez chorób współistniejących. Dla porównania w roku 2020 z powodu zachorowania na COVID-19 zarejestrowano 122 zgony, z czego 13 dotyczyło osób bez chorób współistniejących.

Podobnie jak w roku poprzednim najczęściej zgonów odnotowano wśród osób powyżej 60 roku życia – 218 (92,4%) obciążone dodatkowo chorobami współistniejącymi w 214 przypadkach. Kwarantanną w związku z kontaktem z zakażonymi SARS-CoV-2 objęto 21 862 mieszkańców powiatu żywieckiego.

Wykres 8. Liczba zgonów z powodu zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2 w poszczególnych przedziałach wiekowych w powiecie żywieckim w 2021r.

Ogniska zakażeń SARS-CoV-2 w 2021r. w powiecie żywieckim.

W 2021r. na terenie naszego powiatu odnotowano 52 ogniska epidemiczne, w których zarejestrowano 389 zakażonych SARS-CoV-2 oraz 6 110 osób narażonych, które poddano kwarantannie lub nadzorowi epidemiologicznemu.

Najwięcej ognisk epidemicznych w środowiskach pozamedycznych występowało w placówkach oświatowych (przedszkola i szkoły) - w sumie 30 ognisk. Natomiast w podmiotach leczniczych zarejestrowano w sumie 11 ognisk epidemicznych SARS-CoV-2, z czego 5 szpitalnych z 79 zakażonymi oraz 205 narażonymi.

Tabela 3. Ogniska zakażeń SARS-CoV-2 w 2021r. w powiecie żywieckim.

Miejsce wystąpienia ogniska epidemicznego	Liczba ognisk epidemicznych	Liczba chorych/zakażonych SARS-CoV-2	Liczba osób na kwarantannie	Liczba osób objętych nadzorem epidemiologicznym	Liczba osób hospitalizowanych	Liczba zgonów
ZOL	4	51	74	222	10	2
Szpital	5	79	89	116	25	2
Stacja Dializ	2	30	180	45	13	7
Zakłady pracy	9	62	106	61	0	0
Przedszkola	7	42	477	327	0	0
Szkoły Podstawowe	16	81	1011	1172	0	0
Szkoły Średnie	7	36	663	1521	0	0
Imprezy okolicznościowe	2	8	18	28	0	0
RAZEM	52	389	2618	3492	48	11

GRYPA I ZAKAŻENIA GRYPPODOBNE.

Nadzór epidemiologiczny nad grypą w Polsce – podobnie jak w wielu innych krajach – opiera się na rejestrowaniu zakażeń górnych dróg oddechowych, określanych w Polsce jako „zachorowania i podejrzenia zachorowań na grypę”, a obejmujących (zgodnie z definicją przyjętą na potrzeby nadzoru) zarówno ostre zakażenia dróg oddechowych jak i zachorowania grypopodobne.

Grypa jest jedną z najczęściej występujących wirusowych chorób zakaźnych. Stanowi ona istotną przyczynę zachorowań i śmiertelności w wielu regionach świata, także w Polsce. Powoduje ją wirus grypy, który atakuje drogi oddechowe.

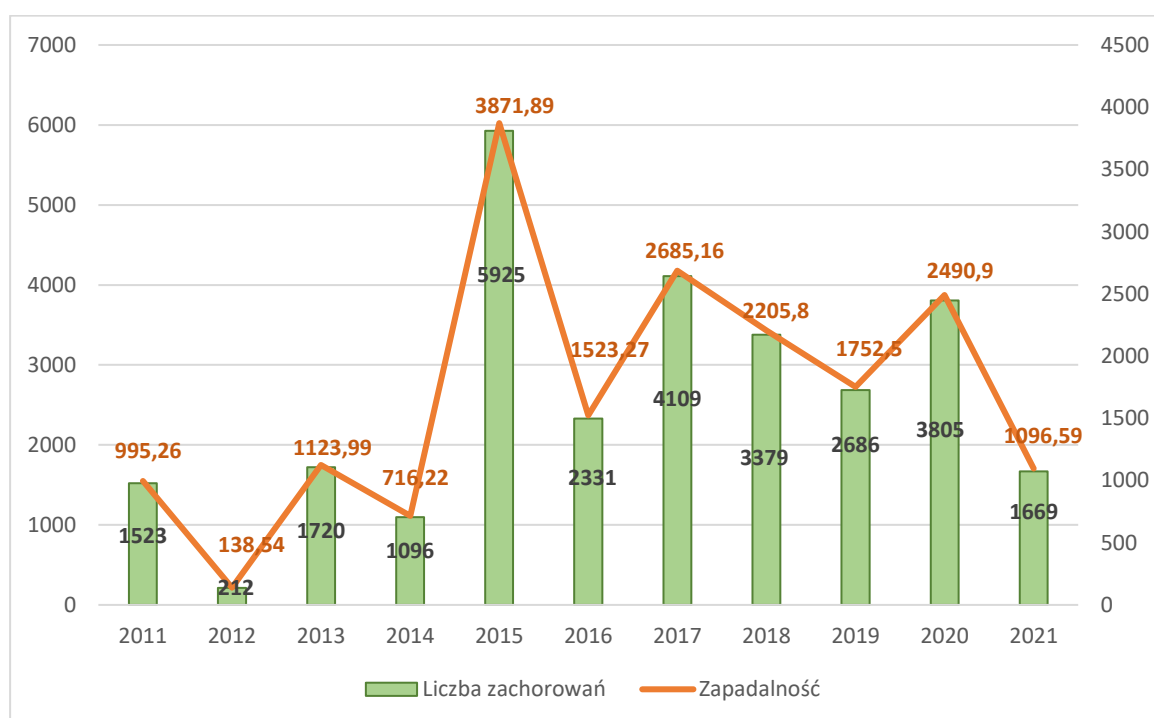
Grypa i jej powikłania są szczególnie groźne dla osób chorych, przemęczonych, z obniżoną odpornością, małych dzieci i osób starszych, jednak zachorować może każdy. Ponad 30% przypadków zakażeń wirusem grypy może przebiegać bezobjawowo co oznacza, że nie zdając sobie sprawy z zakażenia, możemy być źródłem zagrożenia dla osób z otoczenia, w tym naszych najbliższych.

W roku 2021 na terenie powiatu żywieckiego zarejestrowano 1 669 zachorowań oraz podejrzeń zachorowań na gripę, tj. o 2 136 przypadków mniej niż w roku poprzednim. Zapadalność wyniosła 1 096,6 na 100000 mieszkańców i była o 56% mniejsza od roku 2020.

W 2021r. na terenie powiatu żywieckiego 1 osoba chora na gripę wymagała leczenia szpitalnego. Było to 3-letnie dziecko, u którego w ramach diagnostyki szpitalnej potwierdzono wirus grypy typu B. Natomiast w 2020 roku hospitalizowanych było 36 chorych. Powodem skierowania do szpitala były głównie objawy ze strony układu krążenia.

W 2021r. na terenie naszego powiatu nie odnotowano zgonu z powodu zachorowania na gripę. Natomiast na terenie całej Polski w 2021r. odnotowano prawie 3 mln zachorowań i podejrzeń zachorowań na gripę, a współczynnik zapadalności wyniósł 7 753,35.

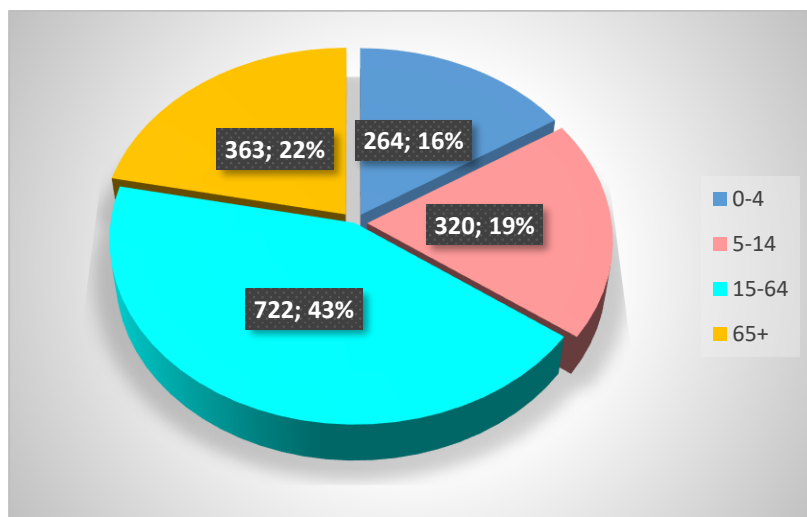
Wykres 9. Liczba zachorowań i zapadalność na gripę i przypadki grypopodobne w powiecie żywieckim w latach 2011-2021.

Szczepienia przeciw grypie są najskuteczniejszą i najtańszą strategią zapobiegania tej chorobie. Zapobiegają zachorowaniom w grupie 70-90% zdrowych osób poniżej 65 roku życia. Ponadto chronią przed powikłaniami pogrypowymi, które mogą pozostawić zdrowotne konsekwencje do końca życia, a nawet zakończyć się zgonem z powodu wielonarządowych powikłań pogrypowych. Zgodnie z zaleceniami Światowej Organizacji Zdrowia oraz Komitetu Doradczego do spraw Szczepień Ochronnych (ACIP) zaszczepić powinny się wszystkie chętne osoby. W 2021 roku z profilaktyki czynnej przeciwko grypie skorzystało 2 817 osób, tj. o 496 osób więcej niż w roku poprzednim (2 321 osób). Należy jednak zauważyć, że część chętnych nie miała możliwości skorzystania ze szczepienia przeciwko grypie ze względu na czasowe problemy z dostępnością preparatów na rynku.

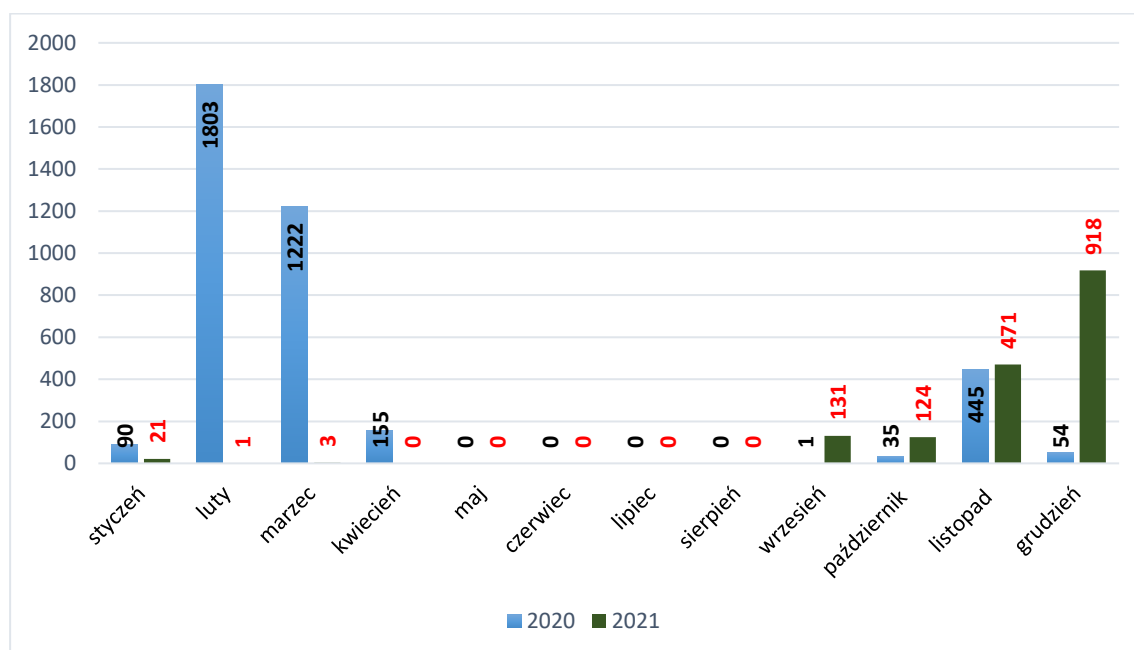
W 2021r., podobnie jak w roku poprzedzającym, najczęściej zachorowań/podejrzeń zachorowań na gripę odnotowano w grupie osób w wieku od 15 do 64 lat – 722 przypadki (w 2020r. - 1 760 przypadków).

Wykres 10. Zachorowania na gripę i przypadki grypopodobne w powiecie żywieckim w 2021 roku wg grup wiekowych.

W przeciwieństwie do lat poprzednich, kiedy to szczyt zachorowań na gripę i infekcje grypopodobne przypadał na okres między styczniem a marcem, w roku 2021 najczęściej zachorowań w powiecie żywieckim odnotowano w grudniu – 918 przypadków.

Wykres 11. Zachorowanie na gripę oraz zachorowania grypopodobne w powiecie żywieckim poszczególnych miesiącach w roku 2020 oraz 2021.

CHOROBY WIEKU DZIECĘCEGO

W 2021r. na terenie powiatu żywieckiego zarejestrowano spadek liczby rozpoznawanych zachorowań na choroby zakaźne wieku dziecięcego: ospę wietrzną, płonicę, krztusiec i świnkę. Nadal jednak utrzymywała się wysoka zapadalność dotycząca ospy wietrznej.

Tabela 4. Zapadalność na choroby wieku dziecięcego w powiecie żywieckim w latach 2020 - 2021.

Jednostka chorobowa	2020 rok		2021 rok	
	liczba zachorowań	zapadalność	liczba zachorowań	zapadalność
<i>Krztusiec</i>	5	3,3	1	0,66
<i>Płonica (szkarlatyna)</i>	52	34	19	12,5
<i>Ospa wietrzna</i>	401	262,5	383	261,6
<i>Odra</i>	1	0,7	0	0
<i>Różyczka</i>	0	0	0	0
<i>Świnka</i>	7	4,6	1	0,66

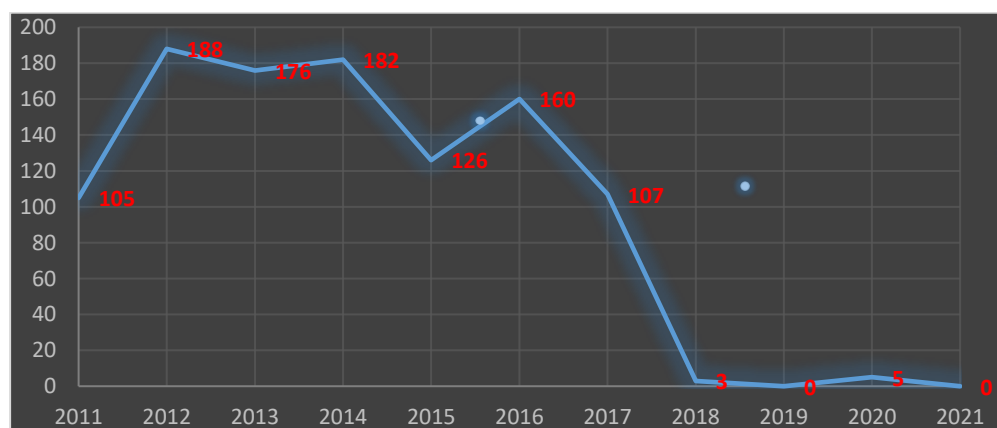
1) KRZTUSIEC

Krztusiec jest chorobą, która atakuje głównie dzieci, jednak sporadycznie może także występować u osób dorosłych z osłabioną odpornością.

Największą zapadalność na tę chorobę w ciągu dekady na terenie powiatu żywieckiego odnotowano w roku 2012, kiedy to współczynnik zapadalności wyniósł ponad 24.

W 2021r. na terenie powiatu żywieckiego nie zarejestrowano żadnego przypadku krztuśca. Natomiast w roku poprzedzającym odnotowano 5 przypadków, a współczynnik zapadalności wyniósł wtedy 3,3. W całym kraju w 2021r. odnotowano 180 przypadków krztuśca, a współczynnik zapadalności wyniósł 0,47.

Wykres 12. Liczba zachorowań na krztusiec w powiecie żywieckim w latach 2011 -2021.

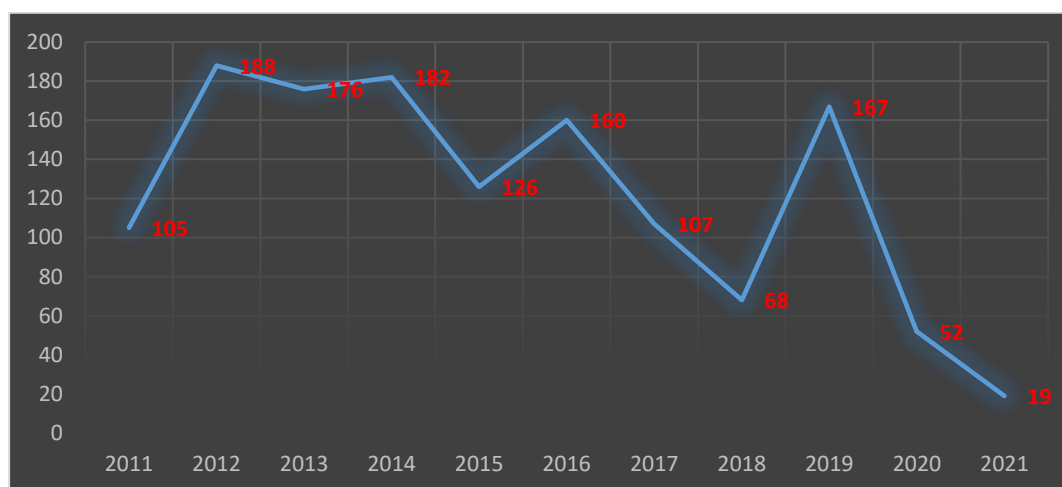

2) PŁONICA (SZKARLATYNA)

W analizowanym roku na terenie powiatu żywieckiego znacznie spadła liczba zarejestrowanych przypadków płonicy - do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żywcu zgłoszono 19 zachorowań, tj. o ponad 63% mniej niż w roku 2020.

Pomimo tego, iż szkarlatyna jest ostrą, zakaźną chorobą wysypkową, hospitalizacje z jej powodu zdarzają się sporadycznie. W 2021r. żaden chory na płonicę nie wymagał hospitalizacji, natomiast w 2020r. - 2 osoby wymagały leczenia szpitalnego, co stanowiło 3,8% zachorowań.

Wykres 13 . Liczba zachorowań na płonicę w powiecie żywieckim w latach 2011-2021.

3) OSPA WIETRZNA

Ospa wietrzna i półpasiec są chorobami powodowanymi przez ten sam wirus *Varicella - zoster virus*. Ospa wietrzna występuje zwykle u dzieci.

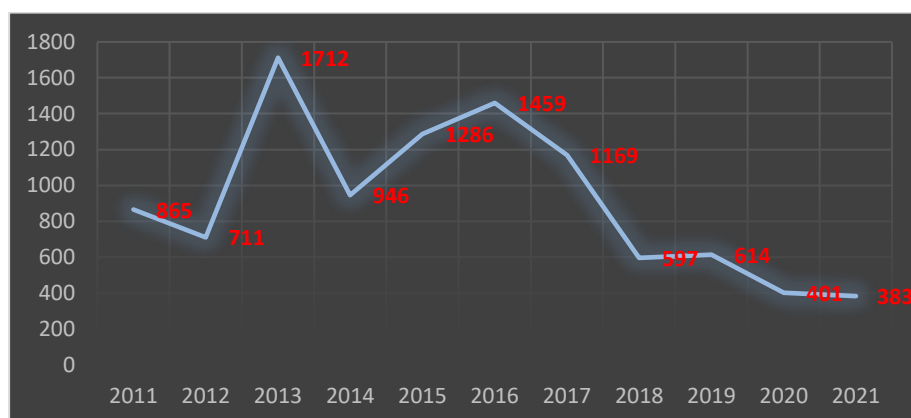
Przebieg ospy wietrznej najczęściej łagodny u dzieci – u młodzieży i dorosłych może charakteryzować się znacznym nasileniem objawów. Ryzyko wystąpienia powikłań po zachorowaniu (np. wtórne zakażenia bakteryjne skóry, bakteryjne zapalenie płuc, zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, zapalenie serca itp.) wzrasta wraz z wiekiem. Na skutek uaktywnienia się wirusów, które pozostają po przechorowaniu w zwojach nerwowych, mogą pojawić się objawy półpaśca.

Zachorowania na ospę wietrzną utrzymują się od lat na wysokim poziomie. Aczkolwiek od roku 2018 liczba zachorowań na tę chorobę wieku dziecięcego utrzymuje się na znacznie niższym poziomie niż w latach poprzedzających.

I tak w powiecie żywieckim w roku 2021 zarejestrowane zostały 383 przypadki, tj. o 18 zachorowań (4,5%) mniej niż w roku 2020 i o 231 (37,6%) mniej niż w roku 2019.

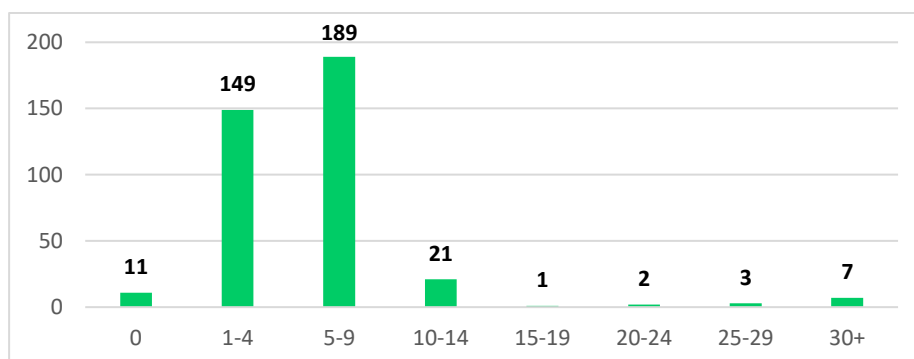
Współczynnik zachorowalności zmniejszył się z 262,5 w roku 2020. Do 251,6 w roku 2021. Zarówno w 2020r. jak i w 2021r. 1 osoba wymagała hospitalizacji.

Wykres 14. Liczba zachorowań na ospę wietrzną w powiecie żywieckim w latach 2011-2021.

Analiza zachorowań na ospę wietrzną od kilku lat wskazuje, że zdecydowanie najwięcej zachorowań występuje wśród dzieci w wieku od 1 r.ż. do 4 lat oraz od 5 do 9 r.ż. Również w 2021r. dzieci w wieku od 5 do 9 r.ż. – ponad 49 %, a maluchy w przedziale od 1r.ż. do 4 lat – blisko 39% .

Wykres 15. Zachorowania na ospę wietrzną z podziałem na poszczególne grupy wiekowe na terenie powiatu żywieckiego w 2021r.

Na krajowym rynku dostępna jest szczepionka przeciwko ospie wietrznej, zawierająca żywe wirusy, ale tak osłabione i zmodyfikowane, że nie wywołują choroby u zdrowych dzieci, a stymulują odporność.

Wirus ospy wietrznej nie jest eliminowany z organizmu, przez wiele lat pozostaje w zwojach nerwowych pnia mózgu i rdzenia kręgowego. Może się on uaktywnić wywołując półpasiec. Zaobserwowano, że u szczepionych osób półpasiec występuje znacznie rzadziej niż u osób, które przechorowały ospę wietrzną.

Przebieg zachorowania na ospę wietrzną u osób szczepionych jest stosunkowo lekki. Skuteczność szczepionki jest bardzo wysoka i przekracza 95%. Szczepionkę przeciw ospie wietrznej można stosować u zdrowych dzieci od 9 miesiąca życia (najlepiej po 12 miesiącu życia). Szczepienie to jest obowiązkowe dla dzieci uczęszczających do żłobków i klubików dziecięcych. W 2021r. z tego rodzaju profilaktyki na terenie powiatu żywieckiego skorzystało 107 dzieci, tj. o 75 więcej niż w roku poprzednim.

4) ODRA

Odra, podobnie jak *poliomyelitis* oraz różyczka jest chorobą zakaźną podlegającą eradykacji zgodnie z programem ogłoszonym przez Światową Organizację Zdrowia (WHO). Jest wysoce zaraźliwą chorobą wirusową. Łatwo przenosi się z osoby chorej na osoby nieuodpornione. Człowiek jest jedynym rezerwuarem wirusa. Wirus ten przenosi się drogą kropelkową (kaszel, kichanie osoby chorej na osoby zdrowe) oraz przez bezpośrednią styczność z wydzieliną z nosa, gardła lub moczem osoby chorej. Od momentu zakażenia wirusem odry do wystąpienia pierwszych objawów choroby może upłynąć 10-12 dni.

Odra jest groźna z powodu występowania powikłań po zachorowaniu. Przyczyną zgonów są zwykle powikłania po odrze, które występują najczęściej u dzieci poniżej 5 roku życia oraz u dorosłych w wieku powyżej 20 roku życia.

W 2021r. nie zarejestrowano na terenie powiatu żywieckiego żadnego zachorowania na odrę, w przeciwieństwie do 2020r, kiedy to zachorowała 1 osoba zaszczepiona przeciwko odrze 2 dawkami.

Należy podkreślić, że szczepienie jest jedyną skuteczną metodą pozwalającą na uniknięcie zakażenia i charakteryzuje się bardzo wysoką efektywnością. Po podaniu pierwszej dawki szczepionki odporność uzyskuje ok. 95–98% osób zaszczepionych. Natomiast podanie drugiej dawki szczepionki pozwala osiągnąć odporność u niemalże 100% osób zaszczepionych.

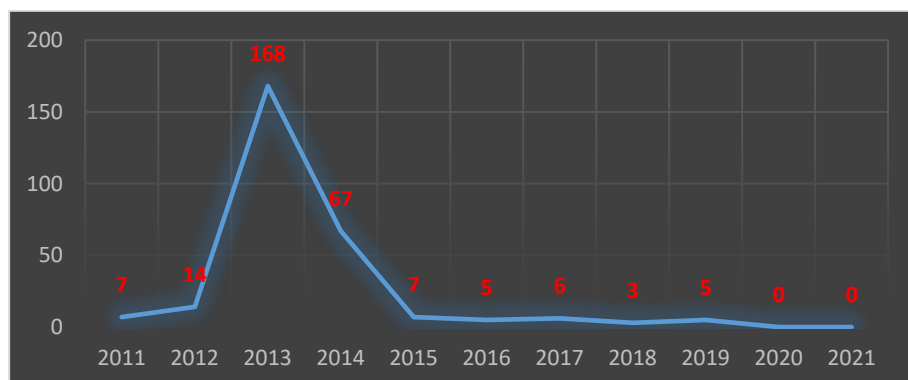
5) RÓŻYCZKA

Różyczka jest chorobą zakaźną, wywoływaną przez wirus różyczki, który charakteryzuje się wysoką zakaźnością. U dzieci choroba najczęściej przebiega łagodnie, a u około 25% do 50% zakażenie jest bezobjawowe. Cięższy przebieg choroby zdarza się u dorosłych, a istotny problem stanowią zakażenia wirusem różyczki w czasie życia płodowego. U kobiet ciężarnych, wirus może zakazić płód, prowadząc do jego obumarcia lub do jego licznych wad rozwojowych.

W roku 2021, podobnie jak w 2020r., na terenie powiatu żywieckiego nie zarejestrowano zachorowań na różyczkę.

Natomiast w całym kraju w 2021r. odnotowano 50 przypadków zachorowań na tę chorobę zakaźną.

Wykres 16 . Liczba zachorowań na różyczkę w powiecie żywieckim w latach 2011 -2021.

6) ŚWINKA

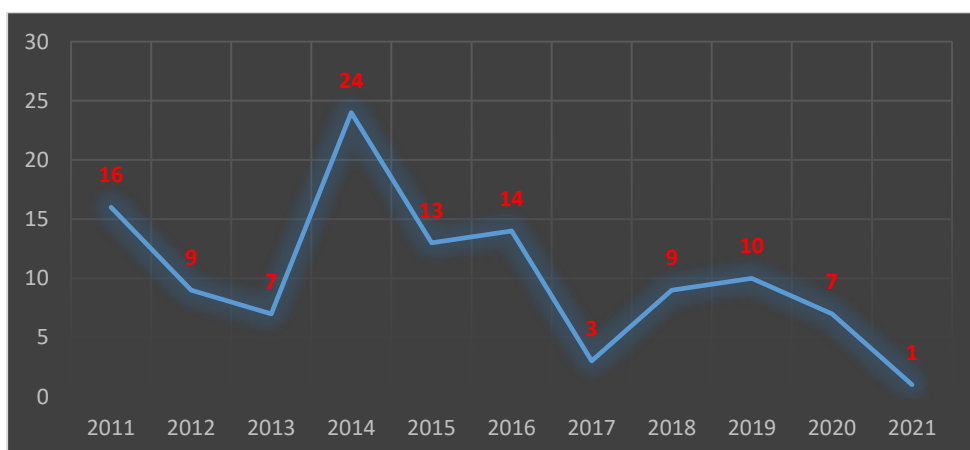
Świnka jest ostrą chorobą zakaźną wywoływaną przez wirus z rodziny *Paramyxoviridae*. Ludzie są jedynym rezerwuarem wirusa, który przenosi się z człowieka na człowieka przez bezpośredni kontakt, drogą kropelkową, czasem przez przedmioty zanieczyszczone śliną osób chorych.

Na ogół przebiega łagodnie, a w 30% przypadków świnka przebiega bezobjawowo. Niekiedy może jednak prowadzić do poważnych powikłań, często wymagających hospitalizacji. Do powikłań po tej chorobie należą m.in. zapalenie mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych, zapalenie jąder - prowadzące nawet do niepłodności, zapalenie jajników, zapalenie sutków czy głuchota.

Zachorowanie na świnkę uważa się za główną przyczynę wirusowego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych u dzieci. Jak dotąd nie opracowano skutecznego leku przeciwko wirusowi świnki. Jedynym sposobem zapobiegania tej chorobie jest szczepienie.

Liczba przypadków świnki zgłoszonych do PSSE w Żywcu w roku 2020 spadła do 1, a współczynnik zapadalności wyniósł 0,66 (w 2020r. – 4,6).

Wykres 17. Liczba zachorowań na świnkę w powiecie żywieckim w latach 2011-2021.

INWAZYJNE CHOROBY BAKTERYJNE

wywołane przez meningokoki (*Neisseria meningitidis*), *Streptococcus pyogenes*, *Streptococcus pneumoniae* oraz *Haemophilus influenzae* typ B.

Za zakażenie inwazyjne uważa się takie zakażenie, w którym szczep bakteryjny izoluje się z krwi, płynu mózgowo-rdzeniowego lub innych fizjologicznie jałowych miejsc organizmu. Choć istnieje wiele postaci pozaszpitalnych bakteryjnych zakażeń inwazyjnych (*zapalenie płuc z bakteriami*, *ropne zapalenie stawów*, *zapalenie tkanki podskórnej*, *zapalenie powięzi*) na ogół określenie inwazyjnej choroby bakteryjnej kojarzy się z postaciami najczęściej występującymi, czyli z zapaleniem opon mózgowo-rdzeniowych oraz z posocznicą.

Do najczęstszych czynników etiologicznych tego rodzaju zakażeń w Polsce, w grupie wiekowej powyżej trzeciego miesiąca życia, należą *Neisseria meningitidis*, *Streptococcus pneumoniae* i *Haemophilus influenzae*.

W 2021r. do PSSE w Żywcu zgłoszonych zostało 16 zachorowań wywołanych przez w/w czynniki chorobotwórcze (w 2020r. odnotowano 23 zachorowania). Zapadalność wyniosła odpowiednio: w 2021r. – 10,5, a w 2020r. - 15,1.

Na skutek zakażenia ww. patogenami w 2021r. hospitalizowanych było 62,6% chorych, podczas gdy w 2020r. leczenia szpitalnego wymagało - 48%.

W 2021r. odnotowano 3 przypadki śmiertelne z powodu posocznicy wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae*, z czego 2 zgony dotyczyły osób w wieku 60+, natomiast jeden – 46 - letniego mężczyzny.

Zarejestrowane w omawianym okresie przypadki zachorowań na bakteryjne choroby inwazyjne spowodowane były zakażeniem wywołanym przez *Streptococcus pyogenes* i *Streptococcus pneumoniae*.

Zakażenia pneumokokowe są jedną z głównych przyczyn zachorowalności i umieralności dzieci na świecie. Zakażenia pneumokokami występują we wszystkich grupach wiekowych, ale najbardziej narażone są małe dzieci do 2 lat i osoby starsze powyżej 65 lat.

W Polsce dostępne są dwa rodzaje szczepionek przeciw pneumokokom. Szczepionki skoniugowane stosowane u dzieci od 6 tyg. życia, młodzieży i dorosłych, natomiast polisacharydowe – głównie u dorosłych jako ochrona przed zapaleniem płuc oraz IChP. Skuteczność szczepionki polisacharydowej w ochronie przed Inwazyjną Chorobą Pneumokokową jest oceniana w zakresie 50-80%. Szczepienia te chronią przed zapaleniem opon mózgowo-rdzeniowych, sepsą, bakteriemią, zapaleniem płuc oraz zapaleniem ucha wywoływanym przez serotypy pneumokoków zawartych w danej szczepionce.

W ramach szczepień zalecanych przeciwko pneumokokom w 2021r. w naszym powiecie zaszczepione zostały 53 osoby, w tym 31 osób powyżej 30 r.ż. (w 2020r. - 130 osób, w tym 106 osób powyżej 30 r.ż.)

Tabela 5. Zachorowania oraz hospitalizacja osób chorych na bakteryjne choroby inwazyjne w powiecie żywieckim w 2020 i 2021 roku.

Jednostka chorobowa	2020			2021		
	Liczba zachorowań	Zapadalność	Hospitalizacja	Liczba zachorowań	Zapadalność	Hospitalizacja
Inwazyjna choroba meningokokowa	2	1,3	2	0	0	0
Inwazyjna choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i>	15	9,8	3	8	5,3	2

Inwazyjna choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>	6	3,9	6	8	5,3	8
Inwazyjna choroba wywołana przez <i>Haemophilus influenzae</i> typ B	0	0	0	0	0	0

W latach 2020-2021 na terenie powiatu żywieckiego nie odnotowano żadnego zachorowania na chorobę inwazyjną wywołaną przez *Haemophilus influenzae* typ B (w 2019r. zarejestrowano 1 zakażenie wywołane tym czynnikiem patogennym, co stanowiło 2,5% ogółu). Dostępne w Polsce szczepionki przeciw zakażeniom Hib występują jako szczepionki jednoskładnikowe lub w połączeniu z innymi antygenami chroniącymi przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, wirusowemu zapaleniu wątroby typu B oraz poliomyelitis. Szczepionka przeciw Hib jest przeznaczona dla dzieci od 6 tygodnia do 5 r.ż. oraz starszych dzieci z grup ryzyka, np. po usunięciu śledziony. Szczepionki przeciw zakażeniom Hib charakteryzują się wysoką skutecznością, sięgającą 95%. Chronią również przed tzw. kolonizacją, a więc przenoszeniu bakterii przez zdrowe dzieci i narażaniu innych.

W latach 2019-2020 odnotowane zostały pojedyncze przypadki zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową (IChM).

W Polsce dostępna jest profilaktyka pod postacią szczepionki przeciwko inwazyjnej chorobie meningokokowej wywołanej serotypami A, C, W135 oraz Y. W 2014 roku na rynku pojawiła się szczepionka białkowa najnowszej generacji, chroniąca przed zakażeniami wywołanym serotypem B. Przenoszenie meningokoków odbywa się drogą kropelkową (podczas kaszlu lub kichania) lub przez kontakt bezpośredni (np. podczas intymnego, głębokiego pocałunku). Inwazyjna choroba meningokokowa stanowi bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia, dlatego osoba z podejrzeniem takiego zakażenia powinna natychmiast trafić do szpitala, Z tej formy profilaktyki w 2021r. w naszym powiecie skorzystało 215 osób, tj. o 38 więcej niż w roku wcześniejszym.

BORELIOZA Z LYME.

Borelioza jest chorobą odzwierzęcą wywołaną przez krętki z gatunku *Borrelia burgdorferi*. Bakteria ta przenoszona jest przez kleszcze. Do zakażenia człowieka dochodzi na skutek ukłucia przez zakażonego kleszcza. Jest on przenosicielem (wektorem) zarazka – pobierając krew zakażonego zwierzęcia, głównie drobnych gryzoni, zwierząt dzikich i ptaków, sam ulega zakażeniu, a następnie żerując, przekazuje krętki swojemu żywicielowi – np. człowiekowi. Pasożyty te spotkać można w lasach, parkach, a także w ogródkach, co sprzyja zakażeniu.

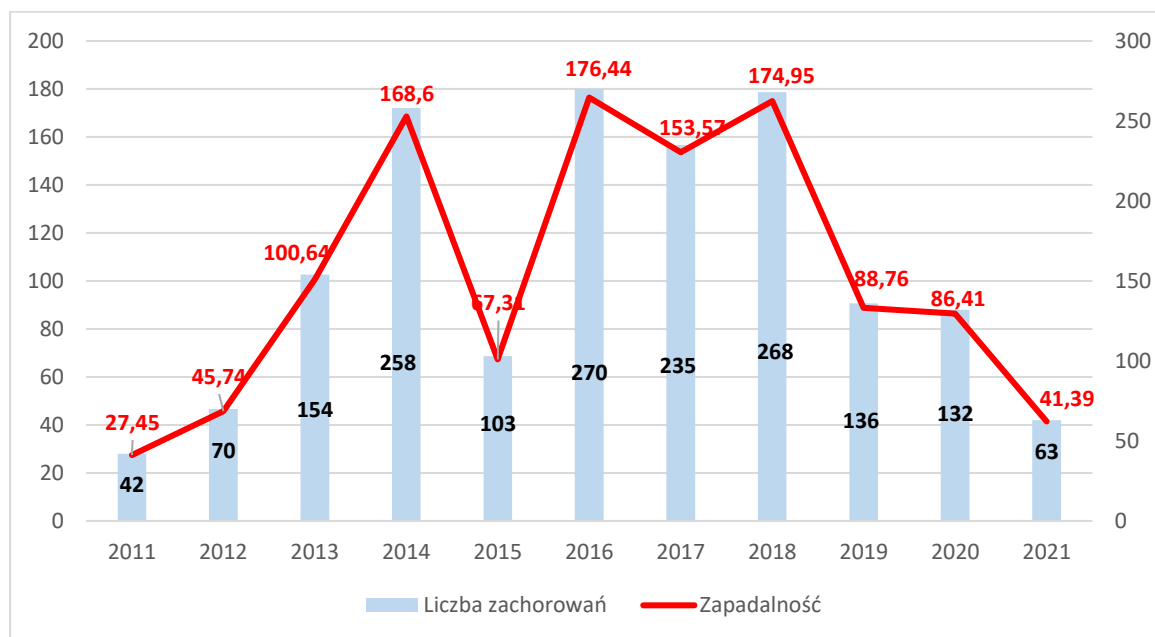
W 2021r. w powiecie żywieckim o ponad 52% zmniejszyła się liczba zgłoszonych zachorowań na boreliozę. W omawianym okresie zarejestrowano w Powiatowym Rejestrze zgłoszeń podejrzenia lub rozpoznania zakażenia, choroby zakaźnej lub zgonu z powodu zakażenia lub choroby zakaźnej 63 przypadki tej choroby, tj. o 69 mniej niż w roku poprzedzającym.

Zapadalność wyniosła 41,4 i była niższa niż w roku 2020 – 86,4. Współczynnik zapadalności na boreliozę w powiecie żywieckim w 2021r. był 1,3 - krotnie wyższy od zapadalności w Polsce - 32,4.

W 2021r. odnotowano 3 przypadki neuroboreliozy, tj. 4,8% ogółu chorych.

Na skutek zachorowania leczenia szpitalnego wymagało 5 osób, tj. 8 % ogółu chorych.

Wykres 18. Liczba zachorowań i zapadalność na boreliozę w powiecie żywieckim w latach 2011 -2021.

Najczęściej do narażenia dochodziło wokół domu – 31 przypadków, co stanowiło blisko 49,2% wszystkich zachorowań.

Tabela 6. Zachorowania na boreliozę wg. miejsca narażenia na zakażenie w 2022 roku.

miejsce narażenia	rok	2022		
		ogółem	mężczyźni	kobiety
działka rekreacyjna		13	7	6
obejście wokół domu		31	13	18
las		9	7	2
park		7	2	5
pole		1	1	0
różne miejsca		2	0	2
RAZEM		63	30	33

GRUŻLICA.

Gruźlica jest chorobą bakteryjną wywoływaną przez bakterie *Mycobacterium tuberculosis* (prątki gruźlicy). Przenoszona głównie drogą kropelkową, a najczęstszym źródłem

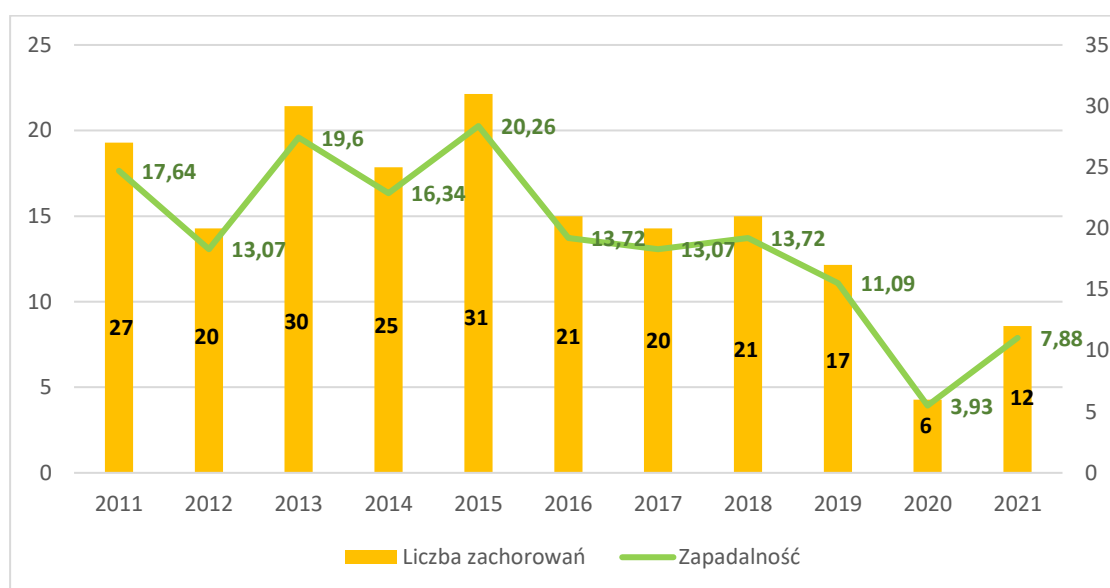

zakażenia są osoby chore na gruźlicę, w fazie prątkowania. Gruźlica atakuje głównie układ oddechowy, ale może także atakować inne narządy.

W 2021r. wśród mieszkańców powiatu żywieckiego zarejestrowano 12 zachorowań na gruźlicę, w tym 3 wznowy. Nadzorem zostało objętych 17 osób z kontaktu. Zapadalność była wyższa niż w roku poprzednim i wyniosła - 7,9 (w 2020r. – 3,9).

Wszyscy pacjenci w okresie prątkowania poddani byli obowiązkowej hospitalizacji, a następnie leczeni w warunkach ambulatoryjnych. W 2021 roku odnotowano 2 zgony z powodu gruźlicy płuc (16,7%).

Wykres 19. Liczba zachorowań i zapadalność na gruźlicę w powiecie żywieckim w latach 2011 -2021.

Wszystkie zachorowania dotyczyły osób powyżej 30 roku życia, przy czym najwięcej chorych odnotowano wśród osób w grupie wiekowej 50-59, tj. 33%.

Podobnie do roku poprzedniego wśród chorych dominowali mężczyźni, którzy w 2021r stanowili 58,3% chorych (w 2020r. – blisko 67%).

W 2021r. wśród chorych największą grupę, tj. 50% stanowiły osoby pracujące; w 33,33% zachorowania dotyczyły emerytów i rencistów, natomiast 16,7% osoby bezrobotne.

Natomiast w 2020r. wśród chorych największą grupę, tj. 66,7% stanowiły osoby bezrobotne, a w 16,7% zachorowania dotyczyły emerytów i rencistów oraz osób pracujących.

ZAKAŻENIA HIV ORAZ ZACHOROWANIA NA AIDS.

W latach 2020-2021 na terenie powiatu żywieckiego nie zarejestrowano przypadków nowo wykrytego zakażenia ludzkim wirusem niedoboru odporności (HIV) oraz zespołu nabytego niedoboru (upośledzenia) odporności – AIDS.

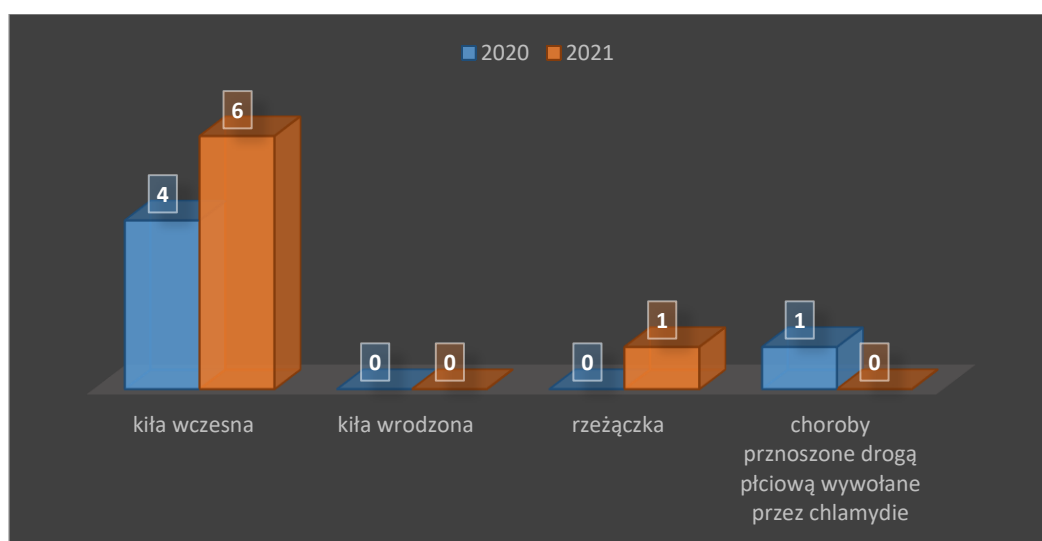

WYBRANE CHOROBY PRZENOSZONE DROGĄ PŁCIOWĄ (kiła, rzeżączka oraz chlamydiozy).

W 2021r. PPIS w Żywcu zarejestrował 7 zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową, tj. o 2 więcej niż w roku poprzednim.

Zgłoszone zostało 6 zachorowań na kiłę wczesną oraz 1 zachorowanie na rzeżączkę. W przeciwieństwie do roku poprzedniego nie odnotowano zachorowań na inne choroby przenoszone drogą płciową wywołane przez *Chlamydie*.

Wykres 20. Zachorowania na choroby przenoszone drogą płciową w powiecie żywieckim w 2020r. i 2021 roku.

2. SZCZEPIENIA OCHRONNE

W 2021r. Program Szczepień Ochronnych był realizowany w oparciu o ustawę z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz. U. z 2021r., poz. 2069 z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (t.j. Dz. U. z 2018r., poz. 753 z późn. zm.). Program Szczepień Ochronnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych jest aktualizowany każdego roku.

W 2021r. do grupy szczepień obowiązkowych należały:

- szczepienie przeciwko gruźlicy,
- szczepienie przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi,
- szczepienie przeciwko *Haemophilus influenzae* typu B,
- szczepienie przeciwko poliomyelitis,
- szczepienie przeciwko odrze, śwince i różyczce,
- szczepienie przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B,
- szczepienia przeciwko inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*,
- szczepienia przeciwko ospie wietrznej,

- szczepienia przeciwko zakażeniom rotawirusem.

Obowiązkowe i zalecane szczepienia ochronne dzieci, młodzieży i dorosłych wykonywane były w 45 punktach szczepień.

Szczepienia ochronne na terenie Powiatu Żywieckiego w 2021r. prowadzone były w:

- 33 placówkach Podstawowej Opieki Zdrowotnej,
- Oddziale Noworodkowym ICZ Healthcare sp. z o.o. Szpital Żywiec (szczepienie BCG, WZW B noworodków),
- Izbie Przyjęć ICZ Healthcare sp. z o.o. Szpital Żywiec (tężec),
- Stacji Dializ w Żywcu,
- przychodniach przyzakładowych (Delfi ASP w Jeleśni, Browar Żywiec S.A.),
- Terenowej Poradni Medycyny Pracy ICZ Healthcare sp. z o.o. Szpital Żywiec
- Psychiatrycznym Zakładzie Opiekuńczo -Lecznicznym w Międzybrodziu Bialskim,
- w Zakładzie Pielęgnacyjno - Opiekuńczym „Medicus” w Złatnej,
- w Zakładzie Opiekuńczo - Lecznicznym w Rajczy

SZCZEPIENIA OBOWIĄZKOWE

Realizacja szczepień na nadzorowanym terenie odbywa się zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych i utrzymuje się na wysokim poziomie. Zaległości w szczepieniach wynikają z migracji, przeciwwskazań lekarskich i stale narastającego zjawiska tzw. „rodziców opornych”, którzy rezygnują ze szczepień swoich dzieci.

Na początku 2021r. zarejestrowano 496 dzieci rodziców uchylających się od szczepień ochronnych, natomiast na koniec 2021 roku liczba ta wzrosła do 618 dzieci. Biorąc pod uwagę liczbę dzieci i młodzieży objętych nadzorem w zakresie obowiązkowych szczepień ochronnych - 30 239, liczba osób uchylających się od szczepień stanowi 2,04 % ogółu.

SZCZEPIENIA ZALECANE

Zalecane szczepienia ochronne, to szczepienia za które rodzice, bądź inne osoby zainteresowane muszą zapłacić. Umożliwiają one większą ochronę przed chorobami zakaźnymi. Uzupełnienie szczepień obowiązkowych o szczepienia zalecane stanowi optymalne zabezpieczenie dziecka lub osoby dorosłej przed chorobami zakaźnymi (takimi jak np. ospa wietrzna, kleszczowe zapalenie mózgu, wirusowe zapalenie wątroby, grypa, zakażenie brodawczakiem ludzkim). Szczepienia zalecane są tak samo ważne jak szczepienia obowiązkowe i stanowią dużą inwestycję w zdrowie całej populacji, a także są jednym z czynników, które przyczyniły się do wydłużenia życia.

W 2021 roku na terenie powiatu żywieckiego wykonano następujące szczepienia w ramach szczepień zalecanych:

- szczepienia przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B – 542 osoby (*najwięcej w grupie wiekowej ≥ 30 lat, tj. 529 osób*),
- szczepienia przeciw ospie wietrznej – 54 osoby (*najwięcej w grupie 0-11 lat, tj. 52 dzieci*),

- szczepienia przeciw zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* – 53 osoby (najwięcej w grupie wiekowej 0-19 lat, tj. 22 dzieci),
- szczepienia przeciw grypie:
  - a) I półrocze 2021r. – 136 osób (najwięcej w grupach 15-64 lata, tj. 64 osoby i w grupie ≥ 65 lat, tj. 66 osób, w grupie wiekowej 0-14 lat zaszczepiono 6 dzieci),
  - b) II półrocze 2021r. – 2681 osób (zdecydowanie najwięcej w grupie wiekowej ≥ 65 lat, tj. 1457 osób, w grupie wiekowej 0-14 lat zaszczepiono 168 dzieci),
- szczepienia przeciw zakażeniom wirusem brodawczaka – 28 dziewcząt/kobiet (najwięcej w grupie wiekowej 10-14 lat, tj. 19 dziewcząt) i 8 chłopców/mężczyzn (zaszczepiono 5 chłopców w grupie wiekowej 10-14 lat),
- kleszczowe zapalenie mózgu – 70 osób (po 35 osób w grupach wiekowych 0-19 lat i ≥ 20 lat),
- wirusowe zapalenie wątroby typu A – 14 osób (8 dzieci w wieku 0-19 lat i 6 osób w wieku ≥ 20 lat),
- zakażenia *Neisseria meningitidis* – 215 osób (zdecydowanie najwięcej w grupie wiekowej 0-19 lat, tj. 205 dzieci).

NIEPOŻĄDANE ODCZYNY POSZCZEPIENNE (NOP)

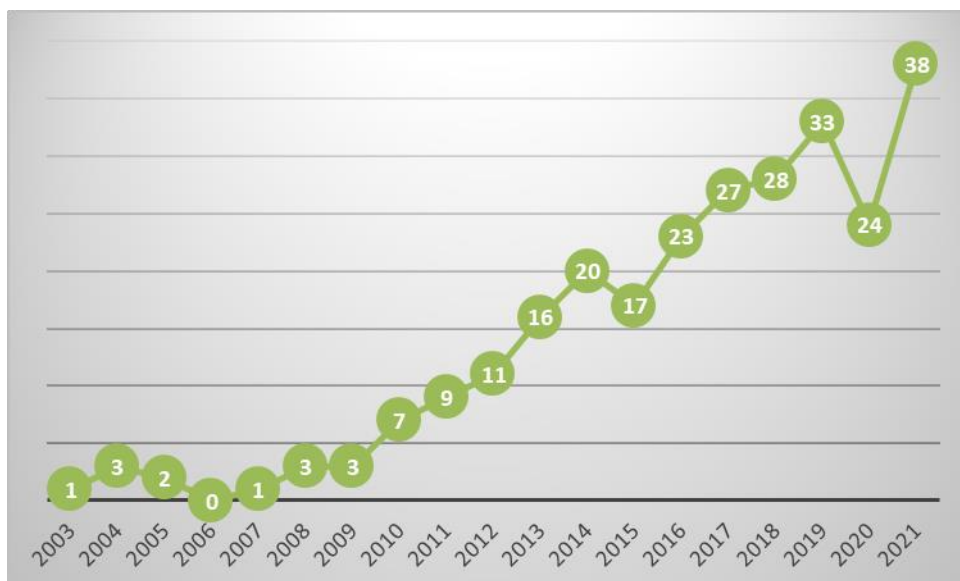
Niepożądany odczyn poszczepienny (NOP) jest zaburzeniem stanu zdrowia, które wystąpiło w okresie 4 tygodni po podaniu szczepionki. Wyjątek stanowią odczyny po szczepieniu BCG – w tych wypadkach kryterium czasowe jest znacznie wydłużone, co wynika ze specyfiki szczepionki.

W Polsce w tym zakresie obowiązuje Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010r. w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania (Dz. U. 2010r. Nr 254, poz. 1711 z późn. zm.).

Każde zaburzenie stanu zdrowia, które może mieć związek ze szczepieniem podlega zgłoszeniu przez lekarza. W związku z tym każdy (lub rodzic/opiekun w przypadku dziecka) powinien niezwłocznie skontaktować się z lekarzem i zgłosić wszelkie niepokojące objawy. Lekarz na podstawie objawów klinicznych, badania lekarskiego oraz na podstawie nabytej wiedzy i doświadczenia podejmuje decyzję o zasadności zgłoszenia danego przypadku do nadzoru jako podejrzenie NOP, kierując się listą NOP wymienioną w załączniku do w/w Rozporządzenia. Każdy NOP zgłoszony na formularzu jest analizowany i kwalifikowany na podstawie kryteriów opracowanych przez ekspertów. Wyniki są ostatecznie gromadzone, rejestrowane, analizowane i weryfikowane w Zakładzie Epidemiologii Państwowego Zakładu Higieny - Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego.

Źródłem analizowanych informacji jest Rejestr Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych prowadzony przez PPIS w Żywcu na podstawie zbioru formularzy zgłoszeń NOP prowadzony od roku 2003.

Wykres 21. Ilość NOP zgłoszonych do PPIS w Żywcu w latach od 2003r. – 2021r.

W analizowanym czasie, do 2019 roku w powiecie żywieckim występował wzrost ogólnej liczby NOP. W 2020 roku odnotowano spadek ilości zgłoszeń niepożądanych odczynów poszczepiennych. Dane takie wynikały z sytuacji epidemiologicznej związanej z epidemią SARS-CoV-2, której efektem było m. in. zmniejszenie ilości wykonywanych obowiązkowych szczepień ochronnych w ramach PSO.

Widoczny w 2021r. wzrost odnotowanych zgłoszeń NOP wynikał z wprowadzenia powszechnych szczepień przeciw COVID-19, zarówno u dorosłych jak i u młodzieży. W związku ze tymi szczepieniami odnotowano 19 zgłoszeń niepożądanych odczynów poszczepiennych.

Tabela 7. Analiza wieku osób, u których wystąpił niepożądany odczyn poszczepienny.

Wiek dziecka	Liczba NOP	%wszystkich NOP
0 -12 miesięcy	8	21,05%
13 - 24 miesięcy	6	15,79%
2 lata	3	7,89%
3 lata	1	2,63%
4 lata	1	2,63%
15-17 lat	3	7,89%
18 lat i więcej	16	42,11%

W 2021 roku najczęściej niepożądanych odczynów poszczepiennych odnotowano po podaniu preparatów szczepionkowych przeciw COVID-19 – 50% zgłoszonych NOP . Wysoka liczba NOP zgłoszonych po szczepieniu preparatem Comirnaty wynika z jego największej dostępności, a co za tym idzie prawdopodobnie najwyższej liczby osób zaszczepionych tym preparatem.

Natomiast wśród dzieci, podlegających szczepieniom zgodnie z PSO, najczęściej niepożądanych odczynów poszczepiennych zanotowano po szczepieniu BCG (10,53% wszystkich NOP – 4 zgłoszenia na 38).

Wykres 22. Analiza wieku osób, u których wystąpił niepożądany odczyn poszczenienny.

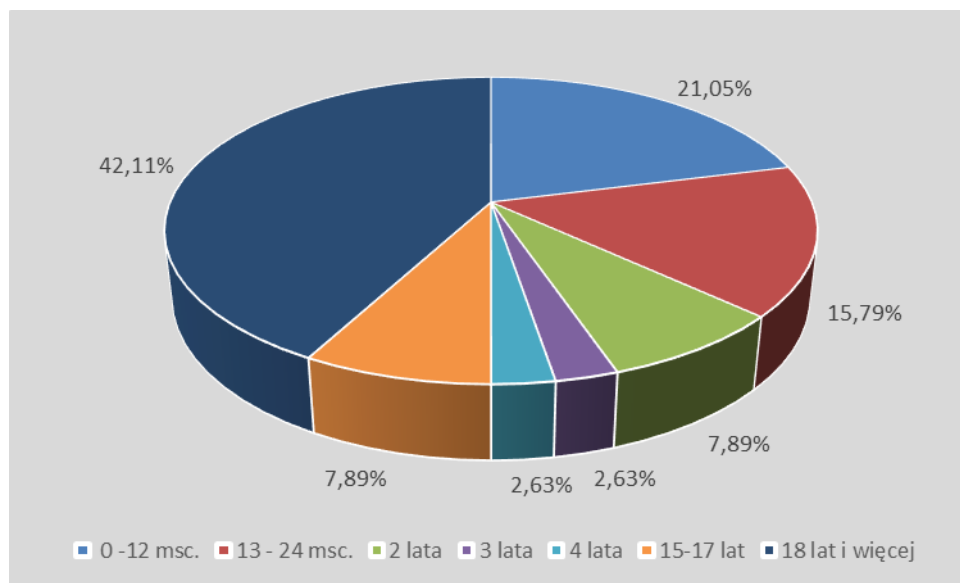

Tabela 8. Analiza preparatów szczepionkowych p/COVID-19, po których wystąpił NOP.

Nazwa pojedynczego preparatu szczepionkowego, po którym wystąpił odczyn poszczenienny	Ilość NOP	%
Comirnaty Pfizer	14	36,8
Astra Zeneca	3	7,9
Moderna	1	2,6
Johnson&Johnson	1	2,6
RAZEM	19	50%

Po przeanalizowaniu niepożądanych objawów poszczeniennych, które wystąpiły po podaniu preparatów szczepionkowych na przestrzeni 2021 roku, odnotowano najwięcej odczynów miejscowych oraz ogólnych, takich jak:

- odczyny miejscowe: nasilony odczyn w miejscu wstrzyknięcia – w 11 przypadkach,
- odczyny ogólne: gorączka – w 18 przypadkach.

Należy dodać, że w NOP przebiegających z podwyższoną temperaturą, w największej ilości przypadków gorączka utrzymywała się do 24 godzin (9 przypadków).

Tabela 9. Charakter i ilość objawów NOP po szczepieniu innym niż BCG.

Charakter objawów NOP po szczepieniu innym niż BCG (reakcja ogólna)	Ilość NOP*
Reakcja alergiczna (wysypka uogólniona)	1

Reakcja alergiczna (wysypka ograniczone do określonych części ciała))	1
Ciągły płacz	2
Powiększenie węzłów chłonnych	2
Wymioty	2
Wysypka różyczkopodobna	0
Wysypka odropodobna	0
Biegunka	3

*Ilość NOP nie sumuje się do ogólnej liczby przypadków NOP, ponieważ odczyny ze względu na ich charakter mogły zostać wykazane w więcej niż jednej kategorii.

W 2021r. wśród wszystkich zgłoszonych NOP:

- 37 zgłoszeń zostało zakwalifikowanych jako łagodne,
- 1 jako poważny.

Wszystkie kończyły się pełnym powrotem do zdrowia zaszczepionych osób. Odczyn zgłoszony przez lekarza jako poważny nie wymagał hospitalizacji.

W 2021 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żywcu obejmował nadzorem w zakresie szczepień ochronnych 30 239 dzieci i młodzieży w wieku od pierwszego dnia życia do 19 roku życia. U 19 zaszczepionych dzieci stwierdzono wystąpienie Niepożądanego Odczynu Poszczepiennego (tj. 0,06% całej populacji dzieci i młodzieży).

Występowanie niepożądanych odczynów poszczepiennych bardzo często wiąże się z negatywnym odbiorem społeczeństwa, przede wszystkim wśród tzw. „ruchów antyszczepionkowych”. Jednakże wyniki analizy pokazują, że ryzyko wystąpienia NOP jest minimalne, a negatywne efekty zdrowotne są wielokrotnie mniejsze niż konsekwencje wynikające z wystąpienia choroby zakaźnej. Po przeprowadzeniu analizy niepożądanych odczynów poszczepiennych można stwierdzić, że stosowane preparaty szczepionkowe są bezpieczne, a występujące NOP w większości przypadków mają charakter łagodny i nie wpływają negatywnie na stan zdrowia dziecka czy dorosłej osoby zaszczepionej.

II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

Celem nadzoru nad placówkami ochrony zdrowia była między innymi:

- ✓ ocena opracowania i stosowania procedur dezynfekcyjnych i sterylizacyjnych, mających na celu zapobieganie szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych.
- ✓ ocena postępowania z odpadami medycznymi w miejscu ich wytwarzania;
- ✓ ocena bieżącego stanu sanitarno-technicznego;
- ✓ postępowanie z bielizną brudną i czystą;

- ✓ postępowanie ze zwłokami osób zmarłych (w przypadku podmiotów prowadzących działalność leczniczą w systemie stacjonarnym)

1. OCENA STANU SANITARNEGO PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

W 2021 roku na terenie powiatu żywieckiego znajdowało się 8 podmiotów prowadzących działalność leczniczą w systemie stacjonarnym (w tym stacja dializ) nadzorowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żywcu.

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego skontrolowano 4 zakłady opiekuńczo-lecznicze oraz 2 szpitale (w tym jeden jednodniowy), przeprowadzając w tych podmiotach w sumie 17 kontroli. Ze względu na nieprawidłowości dotyczące złego stanu sanitarno – techniczny ścian i sufitów w ciągach komunikacyjnych i pokojach pacjentów, w magazynie bielizny i w magazynie odpadów medycznych oraz w pomieszczeniu dodatkowej suszarni przy pralni wydano 2 decyzje administracyjne. Za stwierdzony zły stan sanitarny łazienek przy pokojach nałożono mandat karny w wysokości 200 zł.

Skontrolowane podmioty lecznicze wytwarzały odpady medyczne zakaźne o kodzie 180103, 180104 i odpady medyczne o kodzie 180109. Odpady te zbierane były w sposób selektywny w miejscu ich powstawania, a sposób gromadzenia odpadów na stanowisku pracy oraz czas ich przechowywania był zgodny z obowiązującymi przepisami. Transport wewnętrzny odpadów medycznych do pomieszczeń/urządzeń chłodniczych odbywał się w sposób prawidłowy. Podmioty lecznicze posiadały zawarte umowy na odbiór odpadów medycznych podpisane ze specjalistycznymi firmami posiadającymi zezwolenie na odbiór i transport odpadów do unieszkodliwiania w procesie termicznym.

W ramach nadzoru nad podmiotami leczniczymi wykonującymi ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (60 obiektów) przeprowadzono 25 kontroli i wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące poprawę warunków sanitarno-technicznych oraz zapewnienie prawidłowego transportu wewnętrznego odpadów medycznych zakaźnych z miejsca ich powstawania do miejsca wstępnego magazynowania i wyznaczenie miejsca do dezynfekcji, mycia i przechowywania pojemników do transportu wewnętrznego odpadów medycznych.

W 2021r. skontrolowano również 10 (na 178 będących w ewidencji) podmiotów leczniczych wykonujących praktykę zawodową. Stan sanitarno-techniczny, opracowane i stosowane procedury dezynfekcyjne i sterylizacyjne mające na celu zapobieganie szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych oraz postępowanie z odpadami medycznymi w skontrolowanych obiektach nie budziło zastrzeżeń.

2. OGNISKA ZAKAŻEŃ SZPITALNYCH

Zgodnie z art. 2 pkt 33) Ustawy z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz. U. z 2021r., poz. 2069 z późn. zm.) zakażenie

szpitalne to zakażenie, które wystąpiło w związku z udzieleniem świadczeń zdrowotnych, w przypadku gdy choroba:

- a) nie pozostawała w momencie udzielania świadczeń zdrowotnych w okresie wylegania albo
- b) wystąpiła po udzieleniu świadczeń zdrowotnych, w okresie nie dłuższym niż najdłuższy okres jej wylegania.

W/w/ ustawa nakłada na kierowników podmiotów leczniczych wykonujących działalność leczniczą w rodzaju świadczenia szpitalne obowiązek wdrożenia i zapewnienia funkcjonowania systemu zapobiegania i zwalczania zakażeń szpitalnych oraz zgłaszania w ciągu 24 godzin potwierzonego epidemicznego wzrostu liczby zakażeń szpitalnych właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu.

Efektywnie prowadzony nadzór nad zakażeniami szpitalnymi służy do zidentyfikowania zagrożeń oraz powinien prowadzić do zmniejszenia liczby zakażeń szpitalnych, a tym samym zmniejszenia kosztów leczenia.

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest m.in. kontrola prawidłowości działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych podejmowanych przez Komitety i Zespoły kontroli zakażeń szpitalnych.

W 2021r. odnotowano 5 ognisk zakażeń szpitalnych wywołanych przez biologiczny czynnik chorobotwórczy: koronawirus SARS-CoV-2. W/w ogniska wystąpiły w Szpitalu Żywiec na oddziale ortopedyczno-urazowym, oddziale kardiologicznym, oddziale chirurgii ogólnej i onkologicznej oraz oddziale rehabilitacyjnym. W sumie w ogniskach tych zakażonych było 79 osób, a narażonych (czyli objętych kwarantanną lub nadzorem epidemiologicznym) 205 osób. W związku z zakażeniem w ognisku odnotowano 2 zgony.

Ponadto w omawianym czasie do PPIS w Żywcu dyrekcja szpitala zgłosiła ognisko *Clostridium difficile* na oddziale wewnętrznym oraz ognisko wywołane przez *Acetobacter baumannii* na oddziale anestezjologii i intensywnej terapii. W ogniskach tych zakażenie potwierdzono 11 osób, a narażonych było 117 pacjentów. W związku z zakażeniem w tych ogniskach stwierdzono 3 zgony.

Podmiot leczniczy każdorazowo wdrażał odpowiednie procedury mające na celu ograniczenie i wygaszanie ogniska oraz podejmował stosowne działania, których celem było ograniczanie rozprzestrzeniania się zakażeń.

III. Stan sanitarny zakładów żywności, żywienia, materiałów do kontaktu z żywnością i kosmetyków.

OGÓLNA OCENA STANU SANITARNEGO W/W GRUPY ZAKŁADÓW

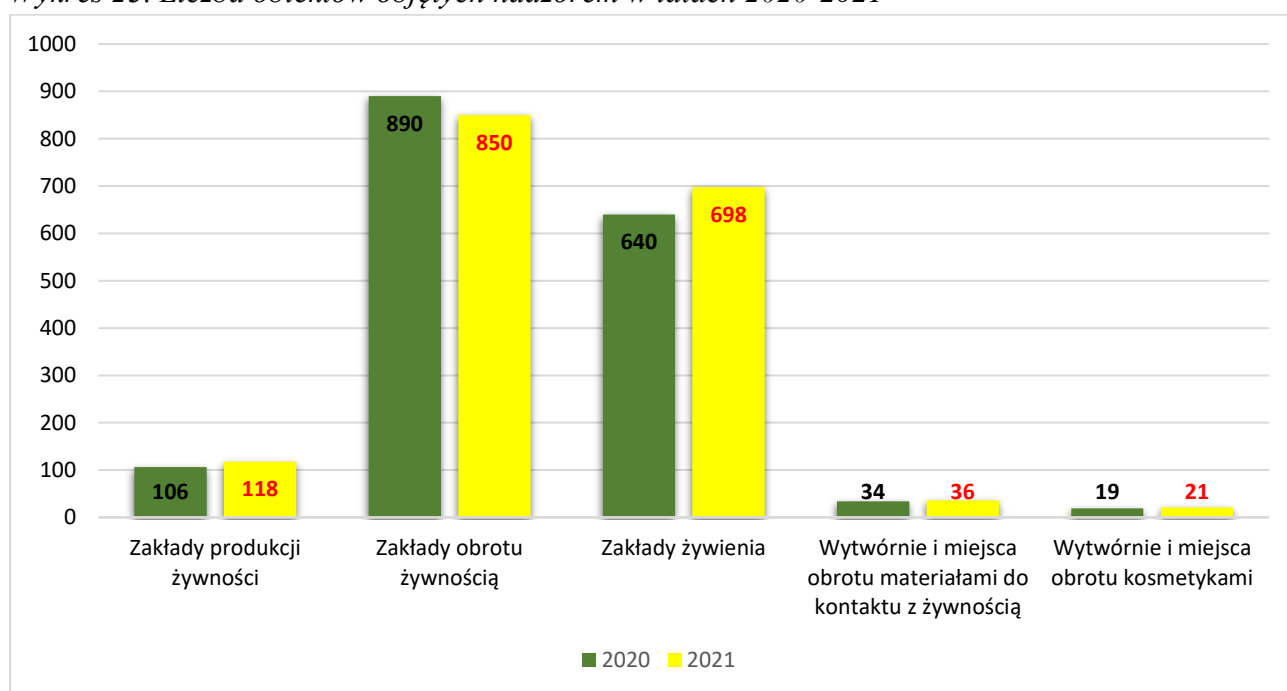
W roku 2021 w Rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli żywności prowadzonym przez PPIS w Żywcu znajdowały się 1702 zakłady, w tym 5 wytwórni i 31 miejsc obrotu materiałami i wyrobami, z czego skontrolowano 470 obiektów żywnościowo-żywnościowych (28,31 %) oraz 1 wytwórnię (25%) i 4 miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością (12,9%).

Ponadto nadzorem objętych było 8 zakładów produkujących/konfekcjonujących kosmetyki, w tym 2 zakłady odpowiedzialne za wprowadzanie kosmetyków do obrotu (produkcja na zlecenie w innych zakładach na terenie Polski), z których skontrolowano 2 oraz 13 miejsc obrotu kosmetykami, z czego skontrolowano 2.

We wszystkich obiektach objętych nadzorem przeprowadzono w sumie 557 kontroli sanitarnych, w tym 4 kontrole sanitarne w miejscach produkcji i obrotu kosmetykami.

Wykres 23. Liczba obiektów objętych nadzorem w latach 2020-2021

W trakcie bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano do badań laboratoryjnych łącznie 423 próbki, w tym:

a) w ramach urzędowej kontroli żywności:

- 260 próbek żywności;
- 11 próbek sanitarnych (*zmiotki i wytrzepty z koszyków pobranych w piekarni*) na obecność zanieczyszczeń biologicznych;
- 5 próbek wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością;
- 3 próbki substancji dodatkowych.

b) w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu:

- 122 próbek żywności;

c) w ramach monitoringu:

- 20 próbek żywności;
- 1 próbkę wyrobu przeznaczonego do kontaktu z żywnością.

Ponadto pobrano 1 próbkę kosmetyku w ramach urzędowej kontroli.

W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych zakwestionowano 2,24% zbadanych środków spożywczych (9 próbek) oraz 54,54% zbadanych próbek sanitarnych (6 próbek)

Tabela 10. Działania kontrolne w latach 2020 - 2021.

Rok	Liczba obiektów nadzor.	Liczba obiektów skontrol.	%	Liczba przepr. kontroli	Liczba decyzji merytor.	Liczba mandatów	Na kwotę	Liczba decyzji płat.	Na kwotę	Próby zbadane	Próby kwest.	%
2021	1 723	479	27,8	557	190	47	10800	96	10869,5	423	15	3,55
2020	1 689	311	18,4	363	135	17	4100	46	5470	321	4	1,25

Ocena stanu sanitarnego zakładów przeprowadzona była na podstawie jednolitych kryteriów, zgodnie z arkuszem oceny stanowiącym załącznik do Procedury urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W 2021r. kwalifikowano obiekty do wysokiego, średniego lub niskiego ryzyka w zależności od ilości punktów otrzymanych w arkuszu oceny zakładu. Największy wpływ na zakwalifikowanie na podstawie arkusza oceny zakładu do wysokiego lub średniego ryzyka miała kategoryzacja zakładu ze względu na rodzaj wprowadzanych lub produkowanych środków zgodnie z instrukcją Głównego Inspektora Sanitarnego IK/PK/BŻ/01/02.

W wyniku prowadzonej działalności kontrolno-represyjnej wydano 190 decyzji merytorycznych, w tym 36 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień, z czego:

- ✓ 6 decyzji nakazujących unieruchomienie/przerwanie działalności zakładu lub jego części;
- ✓ 2 decyzje zakazujące wprowadzania do obrotu środka spożywczego;
- ✓ 1 decyzja warunkowego zatwierdzenia;
- ✓ 27 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień, w tym 3 zmieniających termin wykonania obowiązków

oraz 96 decyzji płatniczych na łączną kwotę 10869,50 zł.

Winnych uchybień natury higieniczno-sanitarnej ukarano 47 mandatami karnymi na łączną kwotę 10800,- zł.

Ponadto wydano 1 decyzję nakładającą na Stronę karę pieniężną w wysokości 10 000 zł za niezastosowanie się do obowiązku czasowego ograniczenia prowadzenia działalności polegającej na przygotowywaniu i podawaniu posiłków i napojów gościom siedzącym przy stołach lub gościom dokonującym własnego wyboru potraw z wystawionego menu, spożywanych na miejscu (*ograniczenie wynikało z § 10 ust. 9 rozporządzenia Rady Ministrów z 21 grudnia 2020r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii*)

Stan sanitarny i techniczny obiektów każdego roku ulega nieznacznym wahaniom. Generalnie, dzięki prowadzonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej kontrolom i postępowaniom administracyjnym będącym ich wynikiem oraz coraz większej świadomości przedsiębiorców w zakresie obowiązujących wymagań oraz wdrażaniu i stosowaniu zasad dobrej praktyki higienicznej (GHP), dobrej praktyki produkcyjnej (GMP), a także wprowadzaniu systemu HACCP, można uznać, że ulega on systematycznej poprawie.

W skali całego powiatu zasady GHP/GMP wdrożyło 1 557 zakładów, co stanowi 91,48% wszystkich obiektów wpisanych do Rejestru. Pozostałe zakłady są w trakcie wdrażania i opracowywania stosownej dokumentacji. Natomiast system HACCP wprowadziło 1 462 nadzorowanych obiektów, czyli blisko 86% zakładów. Korzystając z ułatwień przewidzianych przez Komisję Europejską we wdrażaniu procedur HACCP w małych przedsiębiorstwach, w części zakładów spożywczych przestrzeganie zasad GHP i GMP uznano za wystarczające dla kontroli najważniejszych zagrożeń bezpieczeństwa żywności, co dotyczy zwłaszcza punktów małej gastronomii, bazujących na półproduktach i produktach gotowych.

1. Zakłady produkcji żywności

W roku 2021 w Rejestrze zakładów znajdowało się 118 zakładów z tej grupy obiektów, z czego skontrolowano 61 (51,59 %), przeprowadzając 76 kontroli sanitarnych. Żaden z zakładów produkcji żywności nie został oceniony negatywnie (podobnie jak w roku 2020). W 2021r. zakwalifikowano 18 obiektów produkcyjnych do wysokiego, a 16 obiektów do średniego ryzyka, głównie ze względu na kategoryzację zakładu wynikającą z rodzaju produkowanych środków zgodnie z instrukcją Głównego Inspektora Sanitarnego IK/PK/BŻ/01/02.

Podczas kontroli stwierdzano następujące nieprawidłowości:

- ✓ niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń produkcyjnych, magazynowych, pomocniczych i w zapleczu socjalnym dla pracowników;
- ✓ niewłaściwy stan sanitarno-techniczny sprzętu produkcyjnego;
- ✓ brak ustalonego harmonogramu badań produkowanych wyrobów w celu potwierdzenia ich zgodności z kryteriami mikrobiologicznymi;
- ✓ niewłaściwe znakowanie opakowań jednostkowych produkowanych wyrobów;
- ✓ nieprzestrzeganie opracowanych procedur GMP, HACCP;
- ✓ brak zapisów wynikających z dokumentacji GHP, GMP i HACCP;
- ✓ nieaktualne orzeczenia lekarskie do celów sanitarno-epidemiologicznych pracowników;
- ✓ używanie do produkcji niewłaściwej jakości surowców;
- ✓ brudno utrzymane pomieszczenia (w tym obecność szkodników zbożowo-mącznych) i sprzęt produkcyjny.

Wydano 15 decyzji administracyjnych, w tym:

- ✓ 2 decyzje zakazujące wprowadzania do obrotu wody źródlanej w opakowaniach jednostkowych ze względu na stwierdzenie jej niewłaściwej jakości (badania laboratoryjne przeprowadzone przez inne PSSE);

Ze względu na stwierdzone nieprawidłowości natury sanitarnej nałożono 9 mandatów karnych na łączną kwotę 2 850,- zł.

W omawianym roku w ramach Akcji „Mklik próchniczek”, zapoczątkowanej 9 lat temu, wytypowano 5 piekarni do pobrania próbek sanitarnych. W trakcie przeprowadzonych 7 kontroli pobrano do badań laboratoryjnych 11 próbek sanitarnych (*zmiotki i wytrzepy*

z koszyków produkcyjnych) w kierunku zanieczyszczeń biologicznych, tj. szkodników i ich pozostałości. Zakwestionowanych zostało 6 próbek, tj. ponad 54%.

Z przedstawionego poniżej zestawienia tabelarycznego wynika, że w dalszym ciągu konieczna jest weryfikacja zakładów piekarniczo-ciastkarskich w tym zakresie, ze względu na brak lub niedostateczny nadzór właścicielski.

Tabela 11. Działania w ramach Akcji „Mklik próchniczek” w latach 2013 – 2020.

Rok	Liczba zakładów objętych akcją	% zakładów objętych akcją	Liczba kontroli	Liczba pobranych prób	Liczba prób kwestion.	%	Liczba nałożonych mandatów	Na kwotę
2021	5	16,6	7	11	6	54,5	4	1400
2020	-	-	1	2	0	0,0	0	0
2019	10	32,3	10	20	0	0,0	0	0
2018	10	29,4	13	20	6	30,0	3	850
2017	10	28,6	12	20	4	20,0	2	400
2016	10	28,6	12	20	4	20,0	2	500
2015	10	20	11	20	1	5,0	1	150
2014	9	16,4	17	19	2	10,5	1	200
2013	12	24	18	22	10	45,4	7	1350

Na terenie nadzorowanego powiatu w 2021r. znajdowało się 8 obiektów produkujących wody źródlane i napoje bezalkoholowe, z czego 4 zostały skontrolowane. Przeprowadzono w tych obiektach 6 kontroli sanitarnych (w tym 2 kontrole interwencyjne), w trakcie których pobrano do badań laboratoryjnych 33 próbki wody źródlanej w opakowaniach jednostkowych. Żadna z próbek nie została zakwestionowana.

Tabela 12. Działania nadzоровe w zakładach produkujących wody źródlane i napoje bezalkoholowe w latach 2020 - 2021.

Rok	Liczba zakładów w Rejestrze	% zakładów skontrolow.	Liczba kontroli	Liczba pobranych prób	Liczba prób kwest.		% kwest. ogółem	Liczba wydanych decyzji admin.
					ogółem	w tym mikrobiol.		
2021	8	4	6	33	0	0	0	6
2020	8	25	3	14	0	0	0	0

W 2021 roku w nadzorowanych zakładach produkujących żywność pobrano 75 próbek żywności do badań mikrobiologicznych, fizykochemicznych, organoleptycznych oraz w kierunku znakowania, 2 próbki wyrobów do kontaktu z żywnością oraz 11 próbek

sanitarnych (wytrzepki i zmiotki). Próbkę środków spożywczych i wyrobów do kontaktu z żywnością nie zostały zakwestionowane, natomiast 6 próbek sanitarnych zostało zakwestionowanych ze względu na stwierdzenie szkodników zbożowo-mącznych.

2. Obiekty obrotu żywnością

Do obiektów obrotu żywnością nadzorowanych przez PPIS w Żywcu zaliczamy zarówno małe kioski i obiekty tymczasowe prowadzące działalność na targowiskach czy podczas imprez masowych, jak również sklepy spożywcze łącznie z supermarketami oraz magazyny hurtowe. Na nadzorowanym terenie powiatu żywieckiego brak sklepów wielkopowierzchniowych – hipermarketów.

W roku 2021 skontrolowano 232 obiekty z 850 prowadzących działalność handlową (tj. ponad 27 %), przeprowadzając 282 kontrole, z czego 35 kontroli w 29 supermarketach. Ponadto skontrolowano 1 zakład transportu żywności z 41 będących pod nadzorem.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 18 decyzji administracyjnych, w tym 14 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Winnych zaniedbań natury sanitarnej ukarano 22 mandatami karnymi na łączną kwotę 4 250,- zł.

Żaden obiekt z tej grupy nie został oceniony negatywnie.

Do uchybień najczęściej występujących w zakresie stanu technicznego należały:

- zły stan sanitarno-techniczny pomieszczeń magazynowych, sali sprzedaży i zaplecza sanitarnego;
- zły stan sanitarno-techniczny wyposażenia w salach sprzedaży (np. krajalnic, urządzeń chłodniczych);
- niewłaściwy stan sanitarno-techniczny wózków dla klientów.

Nieprawidłowości natury higienicznej (w dużej mierze zależne od zachowań personelu) to głównie:

- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych;
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia/daty minimalnej trwałości lub z oznakami zepsucia;
- brak zapisów prowadzonych w ramach GHP;
- brak prowadzonej identyfikowalności mięsa, wędlin i serów sprzedawanych luzem;
- niewłaściwe warunki przechowywania środków spożywczych (niezgodne z zaleceniem producenta);
- brudno utrzymane zaplecze magazynowe, koszyki dla klientów;
- brak środka do dezynfekcji rąk;
- brak właściwej higieny personelu, nieprzestrzeganie rozporządzenia w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii – brak zakrywania nosa i ust .

W związku z licznymi sygnałami oraz informacjami przesyłanymi przez klientów sklepów dot. nieprzestrzegania obostrzeń wynikających z wystąpieniem epidemii na terenie RP, PPIS w Żywcu wystosował w dniu 07.10.2021r. drogą e-mail pisma do wszystkich podmiotów prowadzących tego typu działalność przypominające o obowiązujących przepisach prawa

wynikających z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 maja 2021r. w sprawie ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii dotyczące m. in. realizacji nakazu zakrywania ust i nosa, zachowania odległości między osobami nie mniejszej niż 1,5m, zachowania limitu osób korzystających z usług i informowania przed wejściem do budynku o limicie osób, dezynfekcji rąk oraz obowiązku zakrywania ust i nosa.

Ogółem w miejscach obrotu pobrano do badań 314 próbek żywności, 3 próbki substancji dodatkowych.

Ponadto w obiektach obrotu pobrano do badań 3 próbki wyrobów do kontaktu z żywnością. Zakwestionowano 9 próbek środka spożywczego (tj. 2,24% zbadanych próbek środków spożywczych), ze względu na stwierdzenie ponadnormatywnej zawartości histaminy.

Obrót żywnością w systemie targowiskowym, obnośnym i obwoźnym.

W roku 2021 skontrolowano 27 obiektów ruchomych i tymczasowych prowadzących działalność w zakresie obrotu środkami spożywczymi w systemie targowiskowym, obnośnym i obwoźnym. W tej grupie obiektów przeprowadzono 34 kontrole, w tym 4 kontrole w związku z powiadomieniem w systemie RASFF. Stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przechowywania środków spożywczych, nałożono mandat karny w wysokości 150,- zł.

Przekazano do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego 1 sprawę dotyczącą ukarania na podstawie art. 103 ust. 1 pkt 5 Ustawy z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (t.j. Dz. U. z 2020r., poz. 2021 z późn. zm.) w związku z wprowadzaniem do obrotu żywności w zakresie niezgodnym z decyzją o zatwierdzeniu zakładu.

3. Zakłady żywienia zbiorowego

W 2021 roku skontrolowano ponad 25% zakładów żywienia zbiorowego (177 obiektów z 698), w których przeprowadzono w sumie 190 kontrole, z czego:

- 48 zakładów żywienia zbiorowego otwartego – przeprowadzając 52 kontrole;
- 48 zakładów małej gastronomii – przeprowadzając 50 kontrole;
- 3 gospodarstwa agroturystyczne – przeprowadzając 3 kontrole;
- 78 zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego – przeprowadzając 85 kontrole.

Wydano 13 decyzji administracyjnych, w tym 5 decyzji nakazujących nieruchomienie/przerwanie działalności zakładu w związku ze stwierdzeniem niewłaściwej jakości zdrowotnej wody oraz 2 decyzje nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego zakładu.

Za usterki natury sanitarnej nałożono 16 mandatów karnych na kwotę 3 700 zł, w tym w zakładach małej gastronomii 2 mandaty na kwotę 400 zł., a w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego 6 mandatów na kwotę 1 500 zł.

Żaden z obiektów tej grupy nie uzyskał oceny negatywnej.

Do najczęściej stwierdzanych uchybień należały:

- brak segregacji w urządzeniach chłodniczych;
- brak czystości w pomieszczeniach produkcyjnych;

- brudno utrzymany sprzęt;
- przechowywanie surowców niezgodnie z zaleceniami producentów;
- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych;
- używanie surowców po dacie minimalnej trwałości/terminie przydatności do spożycia;
- nieprzestrzeganie rozporządzenia w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii – brak zakrywania nosa i ust;
- zły stan sanitarno-techniczny ścian i sufitów w pomieszczeniach zakładu.

W ramach nadzoru, w obiektach tej grupy pobrano do badań laboratoryjnych 11 próbek żywności. Żadna nie została zdyskwalifikowana.

Ponadto w związku ze stwierdzeniem podczas kontroli w punkcie małej gastronomii prowadzenia działalności w zakresie niezgodnym z decyzją o zatwierdzeniu zakładu skierowano do ŚPWIS pismo o wymierzenie kary pieniężnej na podstawie art. 103 ust. 1 pkt 5 Ustawy z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 2021 z późn. zm.).

OGÓLNA OCENA SPOSOBU ŻYWIENIA.

W roku 2021 ocenę stanu żywienia przeprowadzono na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego „Program oceny stanu żywienia pacjentów w szpitalach i zakładach opieki zdrowotnej na podstawie jadłospisów/posiłków” w następujących obiektach:

- w szpitalu i 2 oddziałach szpitalnych (zlokalizowanych poza jego terenem),
- w 5 domach opieki społecznej/zakładach opiekuńczo-leczniczych.

W 1 przypadku sposób żywienia oceniono jako prawidłowy, w 5 - jako zadawalający, a w 2 przypadkach wymagał poprawy. Zobowiązano strony, których ocena sposobu żywienia wymagała poprawy do przeprowadzenia korekty i przedstawienia skorygowanego jadłospisu.

Przeprowadzono także teoretyczne oceny sposobu żywienia przy użyciu programu komputerowego Dieta 6 w 4 żłobkach, w tym w 3 prowadzących żywienie w systemie cateringowym oraz ocenę żywienia pacjentów w szpitalu. Uzyskane wyniki porównano z zaleceniami żywieniowymi umieszczonymi w publikacji Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny, ul. Chocimska 24, 00-791 Warszawa - „Normy żywienia dla populacji Polski i ich zastosowanie” – nowelizacja 2020r.

Wszystkie zestawienia dekadowe zostały ocenione jako nieprawidłowe, ze względu na wartość przynajmniej jednego z ocenianych parametrów, tj: wartość energetyczną, % energii z białka, % energii z tłuszczu, zawartość wapnia, żelaza, witaminy C niezgodną z ww. zaleceniami żywieniowymi.

Ponadto w jednostkach systemu oświaty (stołówki szkolne, przedszkolne, sklepiki szkolne, internaty) przeprowadzono 36 kontroli w zakresie przestrzegania wymagań określonych Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. w sprawie grupy środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełnić środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (2 kontrole w sklepikach

szkolnych, 15 kontroli w stołówkach szkolnych, 15 kontroli w blokach żywienia w przedszkolach, 3 kontrole w stołówkach internatów i 1 kontrolę w bloku żywienia ośrodka szkolno-wychowawczego). W tym zakresie nieprawidłowości nie stwierdzono.

4. Jakość zdrowotna środków spożywczych.

W 2021r. przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żywcu pobrali do badań laboratoryjnych u producentów oraz w miejscach obrotu hurtowego i detalicznego 402 próbki środków spożywczych, w tym w ramach:

- ✓ urzędowej kontroli żywności – 260 próbek;
- ✓ monitoringu - 20 próbek;
- ✓ urzędowej kontroli i monitoringu – 122 próbki.

Próbki te przebadane zostały w następujących kierunkach: zanieczyszczeń mikrobiologicznych, metali szkodliwych dla zdrowia, mykotoksyn, WWA, GMO, zawartości histaminy, skażeń promieniotwórczych, antybiotykooporności, pozostałości pestycydów, zanieczyszczeń azotanami, alkaloidów tropanowych, substancji dodatkowych dozwolonych, znakowania, zanieczyszczeń biologicznych, zanieczyszczeń fizycznych i organoleptycznie. Za niezgodne z wymaganiami uznano 9 próbek, co stanowi 2,24 %.

Tabela 10. Jakość zdrowotna środków spożywczych: lata 2019 – 2020

Rok	Próbki zbadane	Próbki zdyskw. %	w tym					
			krajowe		UE		importowane	
			zbadane	zdyskw. %	zbadane	zdyskw. %	zbadane	zdyskw. %
2021	402	2,24	342	2,63	28	0	32	0
2020	310	1,29	273	1,46	13	0	24	0
2019	553	2,17	491	2,03	28	0	34	5,9

Przyczyną kwestionowania próbek środków spożywczych było stwierdzenie ponadnormatywnej zawartości histaminy.

5. Import / eksport.

W związku z prowadzeniem nadzoru nad jakością zdrowotną importowanej żywności i importowanych przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością przeprowadzono 6 kontroli, w tym 1 kontrolę środków spożywczych (5 partii) oraz 5 kontroli materiałów do kontaktu z żywnością (43 partie). Wydano 1 świadectwo spełnienia wymagań zdrowotnych przez środek spożywczy i 5 świadectw spełnienia wymagań przez wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Nie wydano żadnej decyzji o zakazie wprowadzania do obrotu importowanej żywności, materiałów/wyrobów do kontaktu z żywnością.

W roku 2021 nie przeprowadzono kontroli dotyczących eksportu żywności bądź materiałów do kontaktu z żywnością. Nie pobierano próbek do badań laboratoryjnych i nie dokonywano wstępnej oceny organoleptycznej.

Łączna kwota odprowadzona do budżetu państwa z tytułu nadzoru nad importem to 1639,- zł

6. RASFF (*Rapid Alert System for Food and Feed*) - System wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i paszach.

System RASFF stał się ważnym elementem polityki ochrony zdrowia ludności, opierającym się na zbieraniu i szybkim przekazywaniu informacji o produktach żywnościowych, materiałach i wyrobach przeznaczonych do kontaktu z żywnością i środkach żywienia zwierząt mogących stanowić zagrożenie dla zdrowia konsumentów. Ma on również na celu ochronę konsumenta przed ryzykiem wystąpienia ewentualnych zachorowań.

W ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach istnieją trzy typy powiadomień, które na potrzeby sieci krajowej, zgodnie z propozycją Krajowego Punktu Kontaktowego RASFF w Głównym Inspektoracie Sanitarnym, definiowane są w następujący sposób:

- ✓ powiadomienie alarmowe – oznacza powiadomienie o zagrożeniu, które wymaga lub może wymagać natychmiastowego działania przez innego krajowego członka sieci RASFF;
- ✓ powiadomienie informacyjne - oznacza powiadomienie o zagrożeniu, które nie wymaga natychmiastowego działania przez innego krajowego członka sieci RASFF. Powiadomienie informacyjne może być związane z produktem, w którym wykryto poważne ryzyko, jednak znajduje się on jedynie w obrocie lokalnym, na ograniczonym terenie, nie został wprowadzony do obrotu lub nie znajduje się już w obrocie;
- ✓ powiadomienie o odrzuceniu produktu na granicy - oznacza powiadomienie o odrzuceniu partii, kontenera lub ładunku żywności lub paszy, o czym mowa w art. 50 ust. 3 lit. c) rozporządzenia (WE) nr 178/2002;
- ✓ powiadomienie typu NEWS oznacza powiadomienie o ryzyku związanym z żywnością, materiałem do kontaktu z żywnością lub paszą zgodnie z artykułem 50 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 i artykułem 29 rozporządzenia (WE) nr 183/2005, które pochodzi z nieformalnego źródła, zawiera niezweryfikowane informacje lub dotyczy jeszcze niezidentyfikowanego produktu

W roku 2021 do PSSE w Żywcu wpłynęły w tym systemie 163 powiadomienia, w tym:

- ✓ 115 powiadomień alarmowych (w tym 2 dot. przedmiotów użytku),
- ✓ 44 powiadomień informacyjnych (w tym 2 dot. przedmiotów użytku),
- ✓ 4 powiadomienia typu NEWS.

Zgłoszenia przesyłane były drogą elektroniczną. Po otrzymaniu powiadomienia sprawdzana była dokumentacja (w tym listy dystrybucyjne, celem ustalenia czy dany produkt znajdował się w obrocie na terenie powiatu). W ramach kontroli interwencyjnych lub kontroli bieżących

planowanych i nieplanowanych pracownicy PPIS w Żywcu dokonywali sprawdzenia czy dany produkt znajduje się w obrocie w zakładach na nadzorowanym terenie. W ramach powiadomień w systemie RASFF w omawianym okresie przeprowadzono 39 kontroli.

Tabela 11. Powiadomienia alarmowe i informacyjne przesłane do PPIS w Żywcu w 2021r.

Kategorie produktów	Powiadomienia alarmowe	Powiadomienia informacyjne
<i>Orzechy i bakalie</i>	1	1
<i>Przetwory zbożowo-mączne i wyroby przemysłu piekarskiego</i>	2	1
<i>Drób, przetwory drobiowe, jaja</i>	86	31
<i>Owoce i warzywa świeże</i>	3	1
<i>Wody źródlane i napoje bezalkoholowe</i>	3	1
<i>Mięso i przetwory mięsne</i>	3	3
<i>Ryby i przetwory rybne</i>	1	1
<i>Suplementy diety, środki spożywcze dla wybranych grup</i>	6	2
<i>Mleko i przetwory mleczne</i>	4	0
<i>Tłuszcze</i>	2	0
<i>Przyprawy i sosy</i>	2	0
<i>Napoje alkoholowe</i>		1
<i>Wyroby do kontaktu z żywnością</i>	2	2

Zagrożenia mikrobiologiczne dotyczące obecności bakterii chorobotwórczych w żywności stanowiły ponad 75% wszystkich powiadomień. Ponad 19% otrzymanych powiadomień w systemie RASFF dotyczyła zagrożeń chemicznych, w tym m.in.:

- przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów mykotoksyn,
- przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów 3MCPD;
- przekroczenia zawartości metali ciężkich;
- przekroczenia najwyższych dopuszczalnych pozostałości pestycydów;
- przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu środków konserwujących;
- stwierdzenie niedopuszczonego do stosowania tlenu etylu.
- migracja pierwszorzędnych amin aromatycznych

Ponad 1% powiadomień dotyczyło zanieczyszczeń fizycznych.

PPIS w Żywcu w 2021r. - w ramach funkcjonowania systemu RASFF - przesłał do ŚPWIS w celu weryfikacji, dokumentację dotyczącą środka spożywczego zakwalifikowanego do powiadomienia informacyjnego nr 2021.1 z dnia 23.11.2021r. Przedmiotem powiadomienia był pobrany do badań w ramach urzędowej kontroli żywności w dniu 26.10.2021r. śledź płat ze skórą, który został zakwestionowany ze względu na stwierdzenie ponadnormatywnej zawartości histaminy. O powyższych wynikach badań poinformowano organ nadzoru producenta.

W związku z przesłanym w ramach funkcjonowania systemu RASFF powiadomieniem alarmowym nr 2021.19 z dnia 25.10.2021r. dot. wody źródlanej niegazowanej ze względu na stwierdzenie paciorkowców kałowych w ilości 1 jtk/250 ml wody w jednej z pięciu pobranych próbek podjęto stosowne działania. Przeprowadzono kontrolę sanitarną w trakcie której pobrano próbki wyrobu gotowego z kwestionowanej partii oraz zobowiązano Stronę do przedstawienia listy dystrybucyjnej. Próbki nie zostały zakwestionowane. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żywcu wydał decyzję o zakazie wprowadzania do obrotu wycofanej partii żywności o niewłaściwej jakości zdrowotnej i nakazał przekazać dokumentację dotyczącą sposobu utylizacji przedmiotowego środka spożywczego

7. Materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością.

W Rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS prowadzonym przez PPIS w Żywcu w 2021r. znajdowało się 5 wytwórni materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i 31 miejsc obrotu tymi produktami. W omawianym okresie wykonano 1 kontrolę w zakładzie produkującym materiały do kontaktu z żywnością oraz 4 kontrole w zakładach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością - nie stwierdzono nieprawidłowości. Pobrano do badań laboratoryjnych 6 próbek wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Próbki nie zostały zakwestionowane.

8. Zakłady produkcji i obrotu kosmetykami.

Pod nadzorem PPIS w Żywcu w 2021r. znajdowało się 8 zakładów produkujących i konfekcjonujących kosmetyki (w tym 2 znajdujące się przy wytwórniach suplementów diety) oraz 13 miejsc obrotu kosmetykami.

W miejscach produkcji i obrotu kosmetykami przeprowadzono w sumie 4 kontrole sanitarne. Pobrano 1 próbkę kosmetyków – nie zdyskwalifikowano.

Interwencje

Ogółem do Sekcji NS-HŻŻ wpłynęły 32 interwencje, w tym 6 interwencji zgłoszonych anonimowo (telefonicznie lub e-mailem). Rozpatrzone bezpośrednio 29 interwencji, z czego 7 interwencji zostało rozpatrzonych w zakresie posiadanych kompetencji, a następnie po ustaleniach przekazane do terenowo właściwego PPIS, PLW – organu nadzoru producenta lub PIP, Policji.

Wśród rozpatrywanych interwencji:

- 13 dotyczyło niewłaściwej jakości zdrowotnej zakupionych środków spożywczych (*głównie wprowadzania do obrotu żywności przeterminowanej lub z oznakami widocznych zanieczyszczeń*);
- 16 dotyczyło nieprawidłowych warunków higieniczno-sanitarnych w obiektach obrotu żywnością oraz w zakładach żywienia zbiorowego, w tym nie przestrzegania aktualnie obowiązujących obostrzeń w związku z wprowadzonym stanem epidemii;

▪ 3 dotyczące nieprawidłowości w zakresie prezentacji i reklamy środków spożywczych

W wyniku kontroli przeprowadzonych w związku z interwencjami nałożono 11 mandatów karnych na kwotę 2 850 zł, wydano 2 decyzje zakazującą prowadzenie działalności w związku ze stwierdzeniem braku bieżącej wody lub stwierdzeniem badaniem laboratoryjnym jej niewłaściwej jakości, skierowano 2 wnioski o ukaranie do ŚPWIS (zastosowanie niedozwolonych oświadczeń zdrowotnych, działalność niezgodna z zakresem określonym w decyzji).

W związku z interwencjami na niewłaściwą jakość zdrowotną środków spożywczych, pobrano do badań laboratoryjnych 8 próbek środków spożywczych. Próbki nie zostały zakwestionowane.

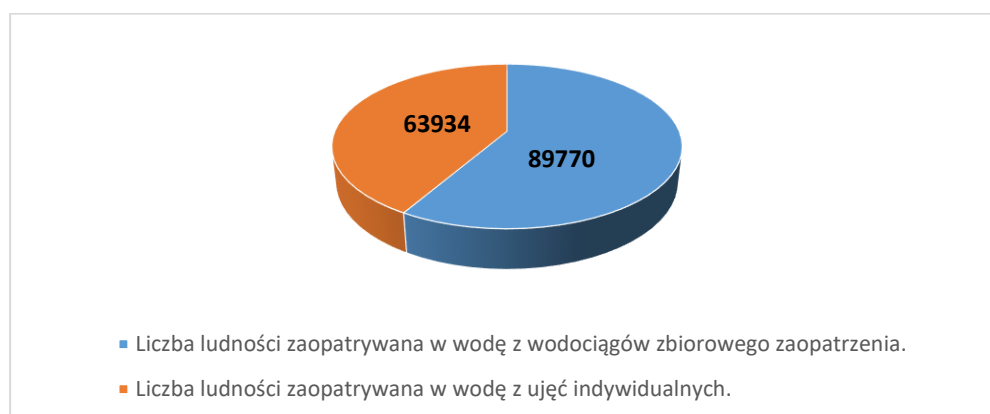
IV. Nadzór nad jakością wody

1. Jakość wody przeznaczanej do spożycia przez ludzi w wodociągach zbiorowego zaopatrzenia.

Mieszkańcy powiatu żywieckiego zaopatrywani są w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi przez:

- wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę zarządzane przez przedsiębiorstwa wodociągowe, zakłady gospodarki komunalnej lub zarejestrowane spółki wodne,
- prywatne wodociągi, które nie posiadają zarządcy odpowiedzialnego za jakość produkowanej wody,
- studnie indywidualne.

Wykres 24. Zaopatrzenie ludności powiatu żywieckiego w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi w 2021r.

W 2021r. wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę zarządzane przez przedsiębiorstwa wodociągowe zgodnie z ustawą z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 2028) dostarczały wodę do około 58,4 % mieszkańców powiatu.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 3 Ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021r. poz. 1372 z późn. zm.) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 2028) zbiorowe zaopatrzenie ludności w wodę jest zadaniem własnym gminy.

W gminach Koszarawa i Ujsoły brak jest wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę. W gminie Rajcza poniżej 10% mieszkańców zaopatrywanych jest przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

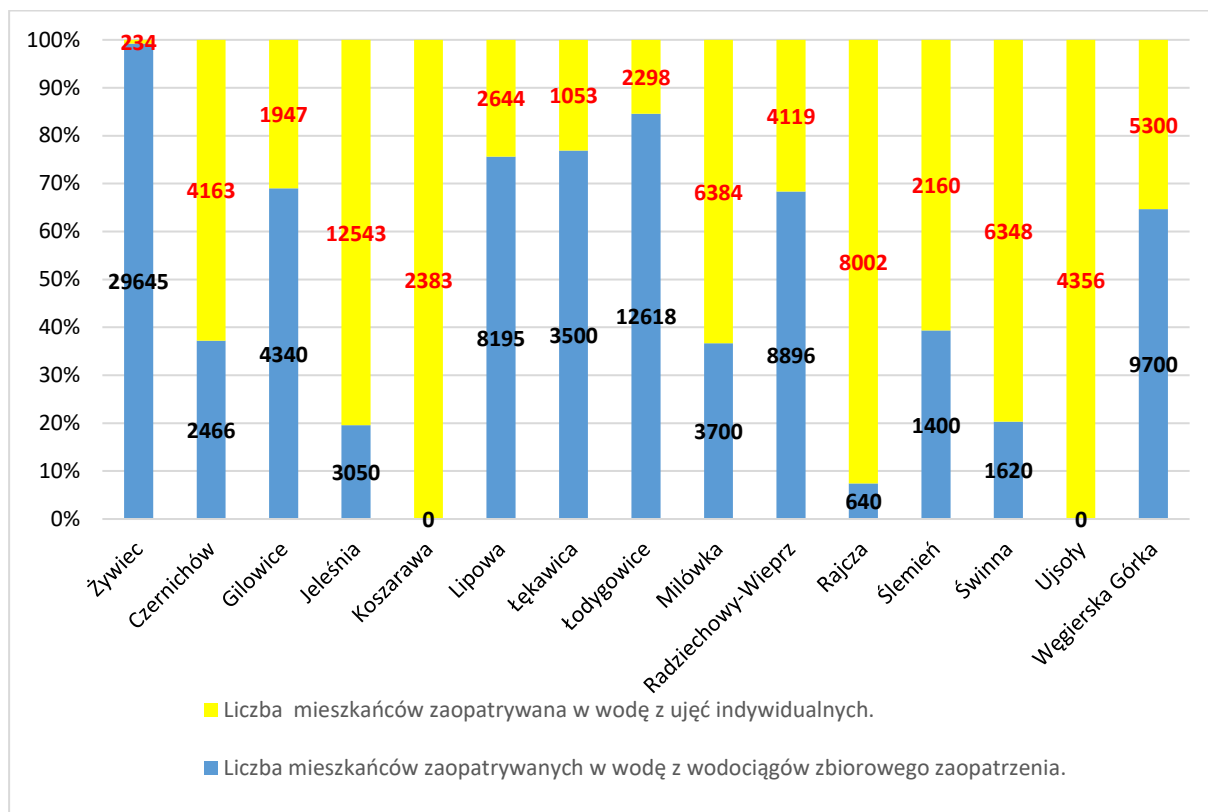
Są również takie gminy, w których powyżej 60% mieszkańców zaopatrywanych jest w wodę z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Do gmin tych należą:

- Gilowice, Radziechowy -Wieprz i Węgierska Górka – powyższej 60 % mieszkańców;
- Lipowa i Łękawica – powyżej 70 % mieszkańców;
- Łodygowice - powyżej 80 % mieszkańców;
- Żywiec - prawie 100% mieszkańców.

Tabela 12. Liczba mieszkańców poszczególnych gmin w % zaopatrywana w wodę z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę w 2021r.

<i>Gminy Powiatu</i>	<i>% mieszkańców gminy zaopatrywanych w wodę przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę</i>
<i>Żywiec</i>	<i>99,2</i>
<i>Czernichów</i>	<i>37,2</i>
<i>Gilowice</i>	<i>69,0</i>
<i>Jeleśnia</i>	<i>19,6</i>
<i>Koszarawa</i>	<i>0,0</i>
<i>Lipowa</i>	<i>75,6</i>
<i>Łękawica</i>	<i>76,9</i>
<i>Łodygowice</i>	<i>84,6</i>
<i>Milówka</i>	<i>36,7</i>
<i>Radziechowy-Wieprz</i>	<i>68,4</i>
<i>Rajcza</i>	<i>7,4</i>
<i>Ślemień</i>	<i>39,3</i>
<i>Świnna</i>	<i>20,3</i>
<i>Ujsoły</i>	<i>0,0</i>
<i>Węgierska Górka</i>	<i>64,7</i>

Wykres 25. Zaopatrzenie mieszkańców gmin powiatu żywieckiego w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi w 2021r.

W 2021r. pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żywcu było 28 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w tym:

- produkujących $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$ wody – 15
- produkujących od 101 do $1000 \text{ m}^3/\text{d}$ wody – 12
- produkujących od 1001 do $10000 \text{ m}^3/\text{d}$ wody - 1

Wodociągi te rozprowadziły około $11\,002 \text{ m}^3/\text{d}$ wody do spożycia. Jakość wody dostarczana przez te wodociągi była na bieżąco monitorowana w ramach kontroli wewnętrznej przez zarządców tych wodociągów oraz w ramach nadzoru sanitarnego przez PPIS w Żywcu.

W 2021r. skontrolowano jakość wody we wszystkich 28 wodociągach. W ramach nadzoru sanitarnego pobrano do badań fizykochemicznych i mikrobiologicznych z ww. wodociągów 193 próbki wody.

Jakość wody w 178 próbkach spełniała wymagania określone w obowiązującym rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r poz. 2294) i była przydatna do spożycia przez ludzi.

Zakwestionowano jakość wody w 15 próbkach (co stanowi 7,8%), ze względu na podwyższoną mętność i chloroform, obniżoną wartość pH oraz obecność bakterii grupy coli, Enterokoków oraz Clostridium perfringens (łącznie ze sporami).

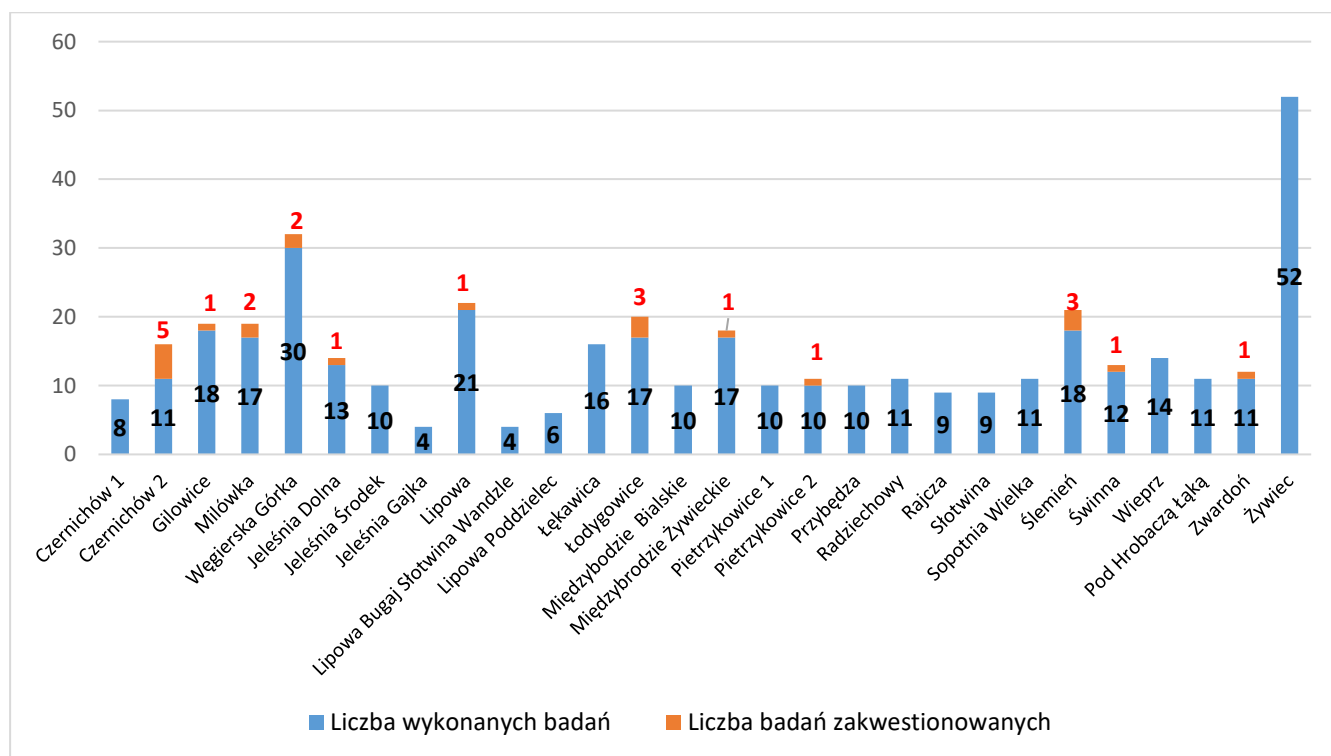
Natomiast dysponenci tych wodociągów w ramach realizowanej kontroli wewnętrznej przeprowadzili badania 197 próbek wody, z czego zakwestionowano jakość wody w 7 próbkach (3,6%) ze względu na wysoką mętność oraz przekroczoną ogólną liczbę mikroorganizmów w temp. 22°C po 72h..

A zatem w sumie z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę przebadanych zostało 390 próbek wody.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że jakość wody w 368 próbkach spełniała wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r poz. 2294) i była przydatna do spożycia przez ludzi.

Ogółem zakwestionowano jakość wody w 22 próbkach, tj. 5,7% zbadanych (pobranych w ramach nadzoru sanitarnego oraz kontroli wewnętrznej).

Wykres 26. Liczba próbek wody pobranych do badań laboratoryjnych na poszczególnych wodociągach zbiorowego zaopatrzenia w wodę w 2021r.

Kwestionowane próbki dotyczyły następujących wodociągów:

1) Wodociąg sieciowy Czernichów II (5 próbek):

- ✓ 3 próbki wody pobrane w budynku mieszkalnym oraz 2 pobrane ze zbiornika wody uzdatnionej w Czernichowie – stwierdzono podwyższoną mętność – od 1,3 do 2,7 NTU (zalecany zakres wartości do 1,0 NTU), wobec czego woda była okresowo warunkowo przydatna do spożycia.

2) Wodociąg sieciowy Pietrzykowice II (1 próbka):

- ✓ próbka wody pobrana w budynku mieszkalnym w Pietrzykowicach - stwierdzono obniżoną wartość pH 6,3 (*zakres wartości pH 6,5-9,5*), wobec czego woda była okresowo warunkowo przydatna do spożycia.

3) Wodociąg sieciowy Jeleśnia Dolna (1 próbka):

- ✓ próbka wody pobrana w budynku mieszkalnym w Jeleśni – stwierdzono podwyższoną mętność - 1,6 NTU (*zalecany zakres wartości do 1,0 NTU*), wobec czego woda była okresowo warunkowo przydatna do spożycia.

4) Wodociąg sieciowy Ślemień (3 próbki):

- ✓ 2 próbki pobrane ze zbiornika wody uzdatnionej SUW Frydziowski oraz 1 w budynku oczyszczalni ścieków - stwierdzono przekroczoną mętność 4,2 NTU i 1,4 NTU (*zalecany zakres wartości do 1,0 NTU*), przekroczoną wartość chloroformu 0,067 mg/l (*wymagana wartość do 0,03 mg/l*) oraz obecność Clostridium perfringens w ilości - 2 jtk/100ml (wymagania 0 jtk/100ml); wobec czego woda była okresowo warunkowo przydatna do spożycia

5) Wodociąg sieciowy Zwardoń (1 próbka):

- ✓ próbka wody pobrana w budynku SUW w Lalikach - stwierdzono podwyższoną mętność - 1,5 NTU (*zalecany zakres wartości do 1,0 NTU*), wobec czego woda była okresowo warunkowo przydatna do spożycia.

6) Wodociąg sieciowy Łodygowice (3 próbki):

- ✓ 2 próbki pobrane w budynku mieszkalnym w Zarzeczcu oraz 1 – pobrana na SUW Bartoszowiec w Łodygowicach - stwierdzono podwyższoną mętność mętność - 1,8 NTU i 2,5 NTU (*zalecany zakres wartości do 1,0 NTU*), przekroczony chloroform 0,0309 mg/l (*wymagana wartość do 0,03 mg/l*) oraz przekroczoną ogólną liczbę mikroorganizmów > 300 jtk/1ml (*zalecana wartość do 200 jtk/1ml w kranie u konsumenta*), wobec czego woda była okresowo warunkowo przydatna do spożycia.

7) Wodociąg sieciowy Węgierska Górka (2 próbki):

- ✓ 1 próbka pobrana na SUW wody w Ciecinnie i 1 pobrana w Przedszkolu w Ciścu - stwierdzono podwyższoną mętność - 1,3 NTU i 3,1 NTU (*zalecany zakres wartości do 1,0 NTU*), wobec czego woda była okresowo warunkowo przydatna do spożycia.

8) Wodociąg sieciowy Gilowice (1 próbka):

- ✓ próbka wody pobrana na SUW w Gilowicach - stwierdzono podwyższoną mętność – 2,4 NTU (*zalecany zakres wartości do 1,0 NTU*), wobec czego woda była okresowo warunkowo przydatna do spożycia.

10) Wodociąg sieciowy Międzybrodzie Żywieckie (1 próbka):

- ✓ próbka wody pobrana w budynku PZOL w Międzybrodziu Bialskim – stwierdzono obecność bakterii grupy coli >100 jtk/100ml; Enterokoki 18 jtk/100ml (*wymagania: bakterie grupy coli < 10 jtk/100ml, Enterokoki 0 jtk/100 ml*) wobec czego orzeczono o braku przydatności wody do spożycia przez ludzi. PPIS w Żywcu wydał decyzję zakazującą korzystania z wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z wymienionego

w decyzji odcinka wodociągu do czasu uzyskania pozytywnego wyniku badania wody oraz podjęcia skutecznych działań naprawczych.

11) Wodociąg sieciowy Świnna (1 próbka):

- ✓ 1 próbka wody pobrana w budynku pompowni Nr 3 w Trzebini - stwierdzono przekroczony chloroform 0,0342mg/l (*wymagana wartość do 0,03 mg/l*), wobec czego woda była okresowo warunkowo przydatna do spożycia;

12) Wodociąg sieciowy Milówka (2 próbki):

- ✓ 1 próbka pobrana w budynku mieszkalnym w Kamesznicy i 1 – pobrana w budynku szkoły w miejscowości Szare - stwierdzono podwyższoną mętność 1,7 NTU (*zalecany zakres wartości do 1,0 NTU*) oraz przekroczoną ogólną liczbę mikroorganizmów > 300 jtk/1ml (*zalecana wartość do 200 jtk/1ml w kranie u konsumenta*), wobec czego woda była okresowo warunkowo przydatna do spożycia.

13) Wodociąg sieciowy Lipowa – (1 próbka):

- ✓ próbka wody pobrana w budynku żłobka w Lipowej – stwierdzono podwyższoną mętność - 1,4 NTU (*zalecany zakres wartości do 1,0 NTU*), wobec czego woda była okresowo warunkowo przydatna do spożycia.

W każdym przypadku stwierdzone przekroczenia trwały krótko. Dysponenci wodociągów podejmowali natychmiastowe działania naprawcze które polegały m.in. na czyszczeniu filtrów oraz dezynfekcji urządzeń do uzdatniania i dystrybucji wody. Na skutek podjętych działań jakość wody ulegała poprawie, co potwierdzały pozytywne wyniki kontrolnych badań wody.

Wykres 27. % zakwestionowanych badań wody wykonanych w ramach nadzoru sanitarnego i kontroli wewnętrznej na poszczególnych wodociągach w 2021r.

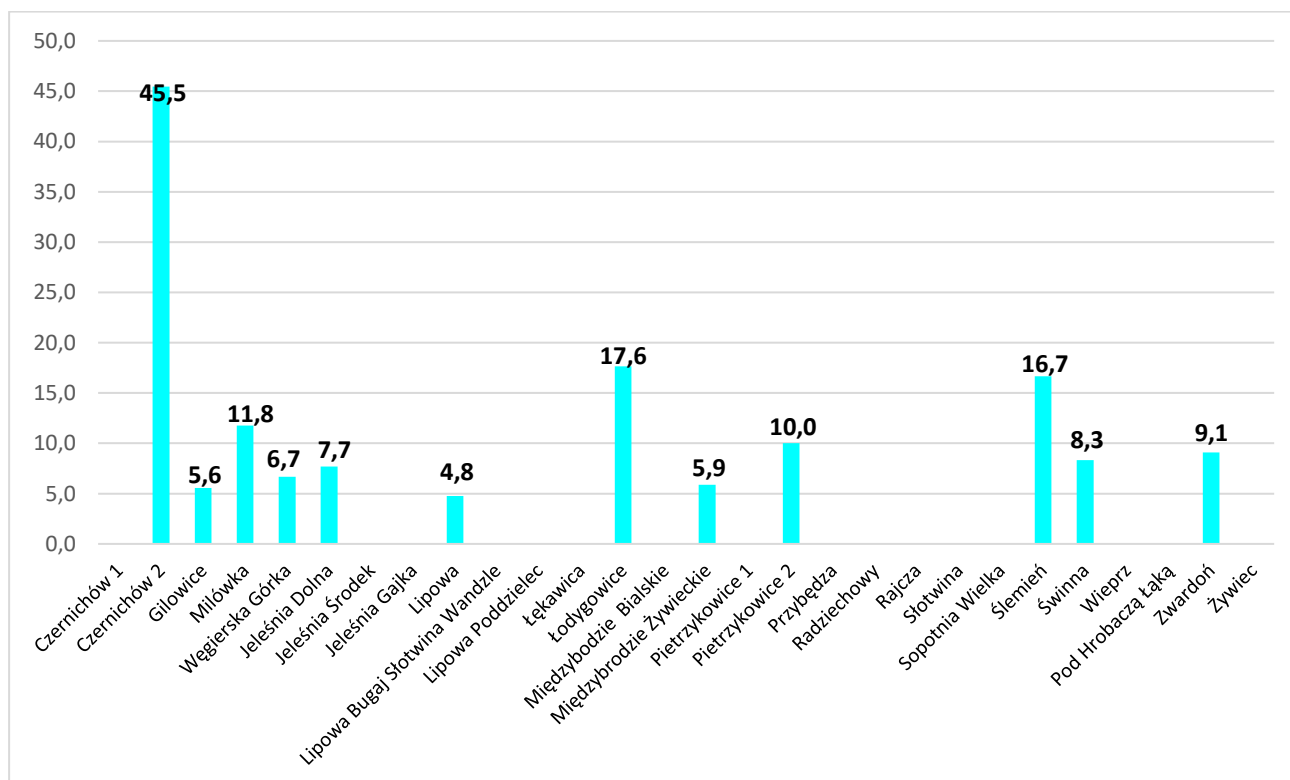

Tabela 13. Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie powiatu żywieckiego w 2021r.

Lp	Nazwa wodociągu	Zarządca wodociągu	Adres zarządcy		Liczba zaopatrywanej ludności	Produkcja wody m ³ /d
1	Żywiec	Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.	Żywiec	Bracka 66	29645	5782,1
2	Węgierska Górka	Beskid EKO SYSTEM Sp. z o.o	Cięcina	Graniczna 1	9700	800,0
3	Czernichów 1	Spółka Wodociągowa Czernichów	Czernichów	Strażacka 6	380	25,0
4	Gilowice	Zakład Usług Komunalnych w Gilowicach	Gilowice	Krakowska 40	4340	360,0
5	Jeleśnia Dolna	Spółka Wodociągowa „Jeleśnia Dolna”	Jeleśnia	Starowiejska 69	1400	96,0
6	Sopotnia Wielka	Zakład Gospodarki Komunalnej w Jeleśni	Jeleśnia	Plebańska 5	1110	188,0
7	Jeleśnia Środek	Spółka Wodna „Jeleśnia Środek”	Jeleśnia	Jana Kazimierza 92	500	80,0
8	Lipowa Podzielec	Spółka Wodociągowa „Lipowa Podzielec”	Lipowa	Jana Pawła II 84	400	26,0
9	Lipowa	Zakład Gospodarki Komunalnej w Lipowej	Lipowa	Wiejska 44	6795	880,0
10	Lipowa Bugaj Słotwina Wandzle	Zakład Gospodarki Komunalnej w Lipowej	Lipowa	Wiejska 44	350	7,0
11	Łękawica	Zakład Usług Komunalnych	Łękawica	Żywiecka 23	3500	250,0
12	Łodygowice	Eco Team Service Sp. z o.o.	Łodygowice	Piłsudskiego 75	10630	620,0
13	Pietrzykowice I	Eco Team Service Sp. z o.o.	Łodygowice	Piłsudskiego 75	763	41,0
14	Pietrzykowice II	Eco Team Service Sp. z o.o.	Łodygowice	Piłsudskiego 75	1225	68,0
15	Międzybrodzie Bialskie	Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej Isepnica	Międzybrodzie Bialskie	Energetyków 2	486	133,0
16	Międzybrodzie Żywieckie	Zakład Usługowo-Produkcyjny Gospodarki Wodno-Ściekowej Isepnica	Międzybrodzie Bialskie	Energetyków 2	1100	316,9
17	Pod Hroba.Łąką	Spółka Wodno-Wodociągowa "Pod Hrobczą Łąką"	Międzybrodzie Bialskie	Alojzego Koniora 23	400	60,0
18	Milówka	Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Milówce	Milówka	Jana Kazimierza 123	3700	160,0
19	Przybędza	Spółka Wodno Ściekowa w Przybędzy	Przybędza	3-Maja 75	850	80,0
20	Radziechowy	Spółka Wodna w Radziechowach	Radziechowy	Św. Marcina 23	3800	300,0
21	Rajcza	Zakład Usług Komunalnych w Rajczy	Rajcza	Górska 1	300	20,0
22	Zwardoń	Zakład Usług Komunalnych w Rajczy	Rajcza	Górska 1	340	40,0
23	Słotwina	Spółka Wodociągowa w Słotwinie	Słotwina	Rudzika 8	650	95,0
24	Ślemień	Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. Ślemień	Ślemień	Za rzeką 5	1400	40,0

25	Czernichów 2	Spółka Wodna nr 1 w Czernichowie	Tresna	Żywiecka 2	100	12,0
26	Wieprz	Spółka Wodno Ściekowa w Wieprzu	Wieprz	Żywiecka 355	4246	287,0
27	Świnna	Gmina Świnna		Wspólna 13	1620	230,0
28	Jeleśnia "Gajka"	Związek Międzygminny ds.. Ekologii w Żywcu	Żywiec	Ks.Pr.St.Słonki 22	40	5,0
Razem					89770	11002

Na podstawie wyników badań wody pobranej z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę w 2021r. w ramach nadzoru sanitarnego i kontroli wewnętrznej, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żywcu ocenił pozytywnie jakość wody w w/w wodociągach zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

2. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w wodociągach indywidualnych.

Obowiązujące rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. poz. 2294) określa także wymagania dla wody pobieranej z indywidualnych ujęć wody zaopatrujących co najmniej 50 osób lub dostarczających co najmniej średnio 10 m³ wody na dobę oraz bez względu na ilość dostarczanej wody, jeżeli woda ta służyła do działalności handlowej lub w budynkach użyteczności publicznej.

W 2021r. skontrolowano jakość wody w 55 z 203 (co stanowi ponad 27%) wodociągów obiektów użyteczności publicznej, tj.: szkół, przedszkoli, ośrodków wczasowych, które ujmują wodę z indywidualnych ujęć wody. W obiektach tych przedstawiciele PPIS w Żywcu w ramach nadzoru sanitarnego pobrali do badania 78 próbek wody, a ich dysponentów w ramach kontroli wewnętrznej 77 próbek. Łącznie przebadano 155 próbek wody.

W sumie w ciągu 2021r. zakwestionowano jakość wody w 33 próbkach, tj. 21,3% , z czego:

- 1) w 23 próbkach (tj. 29,5%) pobranych w ramach nadzoru sanitarnego, w tym:
  - ✓ w 17 przypadkach określono warunkową przydatność ze względu na przekroczony parametr mętności;
  - ✓ w 6 przypadkach orzeczono o braku przydatności wody do spożycia ze względu na przekroczenia parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych (*bakterie grupy coli, Escherichia coli, Enterokoki oraz ogólna liczba mikroorganizmów, mętność*) w 4 wodociągach i przekroczenia parametrów mikrobiologicznych (*bakterie grupy coli oraz ogólna liczba mikroorganizmów*) w 2 wodociągach. W tych sytuacjach PPIS w Żywcu każdorazowo wydawał decyzję o unieruchomieniu wodociągu do czasu przeprowadzenia działań naprawczych i zapewnienia wody właściwej jakości zdrowotnej.
- 2) w 10 próbkach (tj. 12,9%) pobranych przez dysponentów w ramach kontroli wewnętrznej, w stosunku do których orzeczono warunkową przydatność wody do spożycia ze względu na podwyższone parametry fizyko-chemiczne (mętność, mangan i żelazo) w 9 przypadkach i przekroczoną ogólną liczbę mikroorganizmów – w 1 przypadku.

Stwierdzone przekroczenie miało charakter incydentalny i krótkotrwały, gdyż zarządcy obiektów podejmowali natychmiastowe działania naprawcze. W wyniku podjętych działań jakość wody w obiekcie uległa poprawie, co potwierdziły pozytywne wyniki przeprowadzonych kontrolnych badań wody.

Z § 7 Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. poz. 2294) wynika konieczność ustalania harmonogramu pobierania próbek wody do badań w uzgodnieniu z właściwym państwowym powiatowym inspektorem sanitarnym, tak aby terminy badania były równomiernie rozłożone w czasie. W/w obowiązek dotyczy zarówno przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, jak i podmioty wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia, jako część działalności handlowej lub w budynkach użyteczności publicznej. Ponadto realizacja badań w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym harmonogramem jest jednym z elementów na podstawie którego organy PIS wydają okresowe i obszarowe oceny jakości wody (§ 22 i § 23 rozporządzenia).

3. Jakość wody w ujęciach powierzchniowych.

Wymagania, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia określa rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 29 sierpnia 2019r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz.U. z 2019r. poz.1747).

W ewidencji PSSE w Żywcu w 2021r. znajdowało się 25 ujęć wód powierzchniowych, z których woda ujmowana była do celów wodociągowych. W sumie skontrolowano jakość wody w 21 ujęciach. W ramach nadzoru sanitarnego przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żywcu skontrolowali jakość wody w 19 ujęciach powierzchniowych pobierając 22 próbki do badań laboratoryjnych. Natomiast dysponenci wodociągów w ramach kontroli wewnętrznej pobrali do badania 26 próbek wody.

Badana woda odpowiadała następującym kategoriom:

- 17 ujęć kategorii A2;
- 4 ujęcia kategorii A3.

W omawianym okresie jakość wody w ujęciach powierzchniowych uległa pogorszeniu w stosunku do 2020r., kiedy to 1 ujęcie zakwalifikowano do kategorii A1, a w 3 ujęciach woda odpowiadała wymaganiom kategorii A3.

Zgodnie z § 2 w/w rozporządzenia ustalone zostały trzy kategorie jakości wody, w zależności od wartości granicznych wskaźników jakości wody, które z uwagi na ich zanieczyszczenie muszą być poddane standardowym procesom uzdatniania, w celu uzyskania wody przeznaczonej do spożycia:

- ✓ kategoria A1 - woda wymagająca prostego uzdatniania fizycznego, w szczególności filtracji oraz dezynfekcji;

- ✓ kategoria A2 - woda wymagająca typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania wstępnego, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji, dezynfekcji (chlorowania końcowego);
- ✓ kategoria A3 - woda wymagająca wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego, w szczególności utleniania, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji, adsorpcji na węglu aktywnym, dezynfekcji (ozonowania, chlorowania końcowego).

Na podstawie przeprowadzonych badań oceniono, że w 9 ujęciach woda odpowiadała wymaganiom żądanej kategorii czystości wód powierzchniowych (*co stanowi niespełna 43% skontrolowanych ujęć*).

Były to:

- 1) Potok Leśnianka w Leśnej – ujęcie wodociągu zakładowego Browar Żywiec – kat. A3;
- 2) Potok Cięcinka w Cięcynie – ujęcie wodociągu sieciowego Węgierska Górka – kat. A2;
- 3) Dopływ Pot. Kalonka w Słotwinie - ujęcie wodociągu sieciowego Słotwina – kat. A2;
- 4) Potok Romanka w Żabnicy - ujęcie wodociągu sieciowego Węgierska Górka – kat. A2;
- 5) Potok Bystra w Kamesznicy - ujęcie wodociągu sieciowego Węgierska Górka – kat. A2;
- 6) Potok Roztoka w Zwardoniu - ujęcie wodociągu sieciowego Zwardoń – kat. A2;
- 7) Potok Frydziowski w Ślemieniu - ujęcie wodociągu sieciowego Ślemień – kat. A2;
- 8) Zbiornik Tresna (Jezioro Żywieckie) w Tresnej Małej – kat. A3;
- 9) Potok Malinowski w Lipowej - ujęcie wodociągu sieciowego Lipowa – kat. A2;

W minionym roku w 12 ujęciach oceniono wodę jako nie spełniającą wymagań żądanej kategorii, w tym:

- ✓ 2 ujęcia ze względu na odchylenia wyłącznie parametrów mikrobiologicznych,
- ✓ 1 ujęcie ze względu na przekroczenia wyłącznie parametrów fizyko-chemicznych,
- ✓ 9 ujęć ze względu na przekroczenia parametrów mikrobiologicznych i fizyko-chemicznych.

Były to:

- 1. Potok Kocierzanka w Łękawicy** – ujęcie pow. wodociągu sieciowego Łękawica. Wymagana kategoria A2, oceniono mikrobiologicznie jako A3 (*przekroczona liczba bakterii grupy coli*);
- 2. Potok Wieśnik w Radziechowach** – ujęcie wodociągu sieciowego Radziechowy. Wymagana kategoria A1, oceniono fizykochemicznie jako A2 (*przekroczone fenole*) oraz mikrobiologicznie jako A2 (*przekroczona liczba bakterii grupy coli, E.coli oraz Enterokoki*);
- 3. Potok Przybędza w Przybędzy** – ujęcie wodociągu sieciowego Przybędza. Wymagana kategoria A1, oceniono fizykochemicznie jako A2 (*przekroczone fenole*) oraz mikrobiologicznie jako A2 (*przekroczona liczba bakterii grupy coli i Escherichia coli*);
- 4. Potok Łękawka Mała w Gilowicach** – ujęcie nr 1 wodociągu sieciowego Gilowice. Wymagana kategoria A1, oceniono fizykochemicznie jako A2 (*przekroczone fenole*) oraz mikrobiologicznie jako A2 (*przekroczona liczba bakterii grupy coli*);
- 5. Potok Pierlaków w Sopotni Wielkiej** – ujęcie wodociągu sieciowego Sopotnia Wielka. Wymagana kategoria A1, oceniono fizykochemicznie jako A2 (*przekroczone fenole*) oraz mikrobiologicznie jako A2 (*przekroczona liczba bakterii Escherichia coli*);

6. **Potok Czarny w Lalikach** – ujęcie nr 2 wodociągu sieciowego Zwardoń. Wymagana kategoria A1, oceniono fizyko-chemicznie jako A2 (*podwyższony mangan i fenole*), oraz mikrobiologicznie również jako A2 (*przekroczona liczba bakterii grupy coli, Escherichia coli, Enterokoki*);
7. **Rzeka Koszarawa w Żywcu** – ujęcie wodociągu sieciowego Żywiec. Wymagana kategoria A2, oceniono mikrobiologicznie jako A3 (*przekroczona liczba bakterii grupy coli*);
8. **Dopływ Potoku Łękawka Mała w Gilowicach** – ujęcie nr 2 wodociągu sieciowego Gilowice. Wymagana kategoria A1, oceniono fizykochemicznie jako A2 (*przekroczone fenole*) oraz mikrobiologicznie jako A2 (*przekroczona liczba bakterii grupy coli, Escherichia coli, Enterokoki*);
9. **Potok Bartoszowiec w Łodygowicach** – ujęcie nr 1 wodociągu sieciowego Łodygowice. Wymagana kategoria A1, oceniono fizykochemicznie jako A2 (*przekroczone fenole*) oraz mikrobiologicznie jako A2 (*przekroczona liczba bakterii grupy coli i Escherichia coli*);
10. **Dopływ Potoku Roztoka w Czernichowie** – ujęcie wodociągu sieciowego nr 2 Czernichów. Wymagana kategoria A1, oceniono fizykochemicznie jako A2 (*przekroczone fenole*);
11. **Potok Kalonka w Łodygowicach** – ujęcie nr 2 wodociągu sieciowego Łodygowice. Wymagana kategoria A1, oceniono fizykochemicznie jako A2 (*przekroczone fenole*) oraz mikrobiologicznie jako A3 (*przekroczona liczba bakterii grupy coli, Escherichia coli, Enterokoki*);
12. **Potok Skotniczyk w Gilowicach**- ujęcie nr 3 wodociągu sieciowego Gilowice. Wymagana kategoria A1, oceniono fizykochemicznie jako A2 (*podwyższone fenole*) oraz mikrobiologicznie również jako A2 (*przekroczona liczba bakterii grupy coli*).

Tabela 14. Ocena jakości wody w ujęciach powierzchniowych w odniesieniu do procesów uzdatniania w 2021r.

Lp.	Nazwa cieków wodnego.	Ocena jakości wody			Wymagana kategoria	Ocena
		Liczba próbek	Fch	Mb		
1	Potok Leśnianka w Leśnej	3	3xA2	3xA2;	A3	spełnia
2	Rzeka Koszarawa w Żywcu	6	4xA1 2xA2	4xA2 1xA3	A2	nie spełnia
3	Potok Cięcinka w Cięcinie	2	2xA2	2xA2	A2	spełnia
4	Potok Kocierzanka w Łękawicy	2	2xA2	1xA1 1xA3	A1	nie spełnia
5	Potok Wieśnik w Radziechowach	2	1xA1 1xA2	1xA1; 1xA3	A1	nie spełnia
6	Potok Przybęda w Przybędzy	2	1xA1 1xA2	1xA1 1xA2	A1	nie spełnia
7	Potok Łękawka Mała - ujęcie nr 1 w Gilowicach	2	1xA1 1xA2	1xA1 1xA2	A1	nie spełnia

8	Dopływ Potoku Kalonka w Słotwinie	2	1xA1 1xA2	2xA2	A2	spełnia
9	Potok Romanka w Żabnicy	2	1xA1 1xA2	2xA2	A2	spełnia
10	Potok Bystra w Kamesznicy	2	2xA2,	1xA1 1xA2	A2	spełnia
11	Potok Pierlaków w Sopotni Wielkiej	2	1xA1 1xA2	1xA1 1xA2	A1	nie spełnia
12	Potok Roztoka w Zwardoniu	2	1xA1, 1xA2	2xA2	A2	spełnia
13	Potok Czarny w Lalikach	2	2xA2	2xA2	A1	nie spełnia
14	Dopływ Potoku Łękawka Mała -ujęcie nr 2 w Gilowicach	2	1xA1 1xA2	2xA2	A1	nie spełnia
15	Potok Stachurski w Zarzeczcu	0			A1	nie badano
16	Jezioro Żywieckie w Zarzeczcu	0			A1	nie badano
17	Potok Frydziowski w Ślemieniu	2	1xA1 1xA2	2xA2	A2	spełnia
18	Potok Glinne w Korbielowie	0			A1	nie badano
19	Potok Bartoszowiec w Łodygowicach	2	1xA1 1xA2	1xA2 1xA3	A1	nie spełnia
20	Zbiornik Tresna (Jezioro Żywieckie) w Tresnej Małej	3	3xA2	3xA2	A3	spełnia
21	Dopływ potoku Roztoka w Czernichowie	2	1xA1 1xA2	2xA1	A1	nie spełnia
22	Potok Kalonka w Łodygowicach	2	1xA1 1xA2	2xA3	A1	nie spełnia
23	Potok Malinowski w Lipowej	2	1xA1 1xA2	1xA1 1xA2	A2	spełnia
24	Potok Buczynka w Korbielowie				A1	nie badano
25	Potok Skotniczyk – ujęcie nr 3 w Gilowicach	2	1xA1 1xA2	1xA1 1xA2	A1	nie spełnia

4. Jakość wody w ujęciach podziemnych.

W 2021r. ocena jakości wody w ujęciach podziemnych dokonywana była w oparciu o wymagania określone w obowiązującym Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. poz. 2294).

W omawianym okresie w ewidencji PSSE w Żywcu znajdowały się 203 ujęcia podziemne. Skontrolowano pod względem sanitarno – technicznym 26 ujęć, a jakość wody pobranej bezpośrednio z ujęcia oceniono na podstawie 13 próbek wody pobranych przez przedstawicieli PPIS w Żywcu i 13 próbek pobranych przez dysponentów wodociągów w ramach kontroli wewnętrznej (badano parametry monitoringu grupy A).

Badania PIS wykazały dobrą jakość wody w 2 ujęciach, a w 11 próbkach stwierdzono zanieczyszczenia mikrobiologiczne. Na podstawie badań przeprowadzonych przez

dysponentów wodociągów również w 2 ujęciach stwierdzono dobrą jakość wody, a w 11 - zanieczyszczenia mikrobiologiczne.

W sumie przebadano 26 próbek wody, z których 22 (tj. 84,6%) zostało zakwestionowanych pod względem mikrobiologicznym.

Na podstawie badań przeprowadzonych zarówno w ramach urzędowej kontroli, jak i w ramach kontroli wewnętrznej w 3 ujęciach podziemnych, tj.

- ✓ wodociągu Gminy Węgierska Górka – ujęcie ul. Kościuszki (1 badanie PIS i 1 KW);
- ✓ wodociągu Międzybrodzie Bialskie (1 badanie PIS) ;
- ✓ wodociągu Jeleśnia Środek (1 badanie KW);

woda w stanie surowym była przydatna do spożycia przed uzdatnieniem.

W pozostałych ujęciach woda ma bardzo zmienne parametry mikrobiologiczne, dlatego zalecono, aby szczególną kontrolą objąć proces dezynfekcji wody.

5. KĄPIELISKA

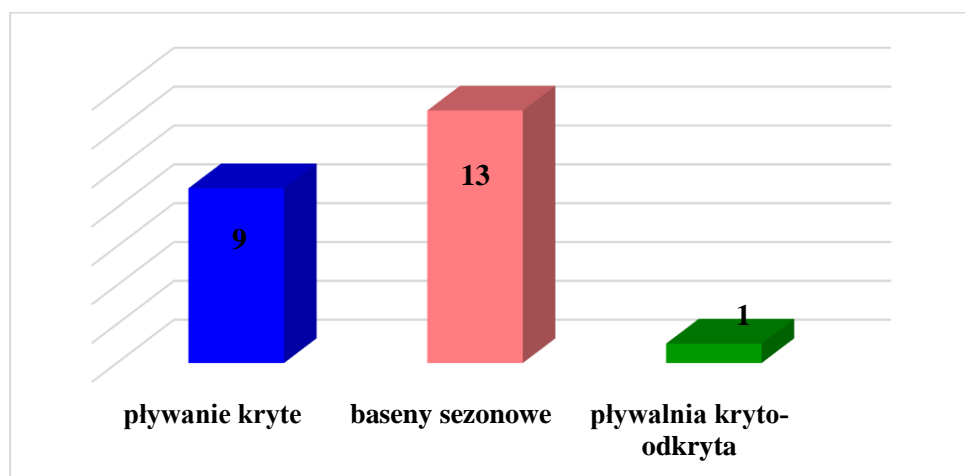
W 2021r. w ewidencji tut. Stacji nie było kąpielisk zorganizowanych, prowizorycznych oraz miejsc tradycyjnie wykorzystywanych do kąpieli.

6. PŁYWALNIE

W omawianym roku nadzorem PSSE w Żywcu objęte były 23 pływalnie, w tym:

- 9 krytych całorocznych, tj. Pływalnia Miejska zlokalizowana w Żywcu oraz 8 basenów zlokalizowanych na terenie wsi w obiektach świadczących usługi turystyczne;
- 13 odkrytych sezonowych, tj. 10 basenów kąpielowych zlokalizowanych na terenie obiektów wczasowych, 2 baseny usytuowane przy placówkach szkolnych i 1 basen kąpielowy znajdujący się na terenie rekreacyjnym;
- 1 pływalnia kryto-odkryta, tj. Aqua Park w Leśnej.

Wykres 28. Liczba pływalni na terenie powiatu żywieckiego w 2021r.

W związku z pandemią COVID-19 i wprowadzanymi obostrzeniami wiele obiektów z tej grupy było nieczynnych w 2021r.

Skontrolowano 2 baseny działające przez cały rok oraz 4 baseny sezonowe.

W sumie w obiektach tych przeprowadzono 11 kontroli, z czego:

- 3 kontrole basenów całorocznych;
- 8 kontroli basenów sezonowych;

Za usterki natury sanitarnej nałożony został 1 mandat karny na kwotę 200 zł, a na stwierdzone usterki sanitarno-techniczne wydano 3 decyzje administracyjne z wyznaczonym terminem usunięcia nieprawidłowości oraz 1 decyzję nakazującą zaprzestać korzystania z natrysku przy basenie do czasu uzyskania pozytywnego wyniku badania wody ze względu na ponadnormatywną liczbę bakterii *Legionella sp.*

Na podstawie przeprowadzonych kontroli 3 baseny ocenione zostały jako złe pod względem sanitarno-technicznym.

Zgodnie z harmonogramem poboru próbek Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żywcu na czynnych basenach kąpielowych pobierał do badań próbki wody z systemu cyrkulacji, z niecek basenowych i natrysków przy basenie.

Na bieżąco w przypadku nieznacznych przekroczeń wskaźników mikrobiologicznych i fizykochemicznych informowano właścicieli obiektów celem podjęcia działań naprawczych mających na celu przywrócenie dobrej jakości wody.

Również zarządzający pływalniami, w ramach realizowanego harmonogramu badań, na bieżąco przesyłali do PPIS w Żywcu sprawozdania z badań wody basenowej wykonane w zakresie kontroli wewnętrznej.

Z w/w pływalni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żywcu pobrali do badań laboratoryjnych ogółem 58 próbek wody, z czego 37 (tj. 63,8%) ocenionych zostało jako woda nieprzydatna do kąpieli, w tym:

- ✓ 7 pod względem fizykochemicznym i mikrobiologicznym;
- ✓ 3 w zakresie mikrobiologicznym;
- ✓ 27 ze względu na odchylenia wyłącznie parametrów fizykochemicznych.

Najczęściej kwestionowanymi parametrami były: mętność, chlor wolny, chlor związany, chloroform, potencjał redox, THM-y i utlenialność, natomiast z parametrów mikrobiologicznych - ogólna liczba bakterii i *Legionella sp.*

W ramach kontroli wewnętrznej dysponenci pływalni przekazali do badań 189 próbek, z czego w 65 (tj. 34,4%) próbkach oceniono wodę jako nieprzydatną do kąpieli, w tym:

- ✓ 7 pod względem mikrobiologicznym;
- ✓ 7 pod względem mikrobiologicznym i fizykochemicznym;
- ✓ 51 ze względu na odchylenia wyłącznie parametrów fizykochemicznych.

Najczęściej kwestionowanym parametrem mikrobiologicznym była ponadnormatywna ogólna liczba mikroorganizmów, natomiast z parametrów fizykochemicznych kwestionowane były: chlor związany, chlor wolny, mętność, utlenialność i potencjał redox. W pozostałych 124 próbkach wodę oceniono jako przydatną do kąpieli.

Na skutek stwierdzonych przekroczeń zarządcy obiektów podejmowali działania naprawcze mające na celu poprawę jakości wody w basenach.

Ocena jakości wody dokonywana była w oparciu o wymagania Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. poz. 2016).

V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.

W 2021r. pod nadzorem PSSE w Żywcu znajdowało się 728 obiektów użyteczności publicznej. Skontrolowano 155 obiektów (co stanowi 21,3 %), w tym 5 środków transportu do przewozu zwłok i szczątków, przeprowadzając w sumie 177 kontroli sanitarnych. Ponadto w obiektach użyteczności publicznej przeprowadzono 92 wizytacje w zakresie wywiązywania się z obowiązków wynikających z Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

Wydano 18 decyzji administracyjnych, w tym 4 decyzje unieruchamiające obiekt oraz 12 decyzji nakazujących zapewnić dobry stan sanitarno-techniczny obiektów.

Decyzje unieruchamiające z rygorem natychmiastowej wykonalności zostały wydane w związku ze złą jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (2 przypadki), w związku z ponadnormatywną liczbą bakterii *Legionella sp.* w wodzie z natrysku przy basenie (1 obiekt) oraz ze względu na nieprzestrzeganie nakazów i zakazów wynikających z wystąpienia stanu epidemii i bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia ludzi wskutek narażenia na rozprzestrzenianie się wirusa SARS-CoV-2.

Za usterki natury sanitarnej nałożono 7 mandatów karnych na kwotę 1 550 zł. Ponadto w związku z nie wykonaniem w terminie obowiązków nałożonych decyzją PPIS w Żywcu wystosowano 2 upomnienia.

Tabela 15. Działania kontrolno-represyjne w obiektach użyteczności publicznej w latach 2020-2021.

Rok	Liczba obiektów w ewidencji	Liczba obiektów skontrol.	%	Obiekty uznane za złe	%	Liczba przepr. kontroli	Liczba decyzji admin.	Liczba upomnień	Liczba mandatów	Na kwotę
2021	728	155	21,3	12	7,7	177	18	2	7	1 550
2020	733	70	9,5	9	12,8	78	17	2	7	2 200

W 2021r. do obiektów o złym stanie sanitarno-technicznym zakwalifikowano:

- pływalnię krytą;
- 2 pływalnie odkryte
- 3 inne obiekty, w których są świadczone usługi turystyczne;
- zakład fryzjerski;
- 5 aptek.

Ponadto w ramach prowadzonych działań ustawowych wydano:

- 14 decyzji dotyczących ekshumacji zwłok,
- 32 postanowienia, w tym m.in: 23 wyrażające zgodę na sprowadzenie zwłok z zagranicy.

INTERWENCJE

W 2021 roku do Sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska PSSE w Żywcu wniesiono ogółem 33 interwencje, z których:

- ✓ 25 zostało w całości rozpatrzonych przez PPIS w Żywcu (11 uznano za zasadne lub częściowo zasadne i 14 niezasadnych);
- ✓ 7 interwencji w całości zostało przekazanych innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami;
- ✓ 1 została rozpatrzona w 2022r.

W trakcie prowadzonych postępowań wyjaśniających przeprowadzono 28 kontroli sanitarnych, w wyniku których wydano 6 decyzji administracyjnych, w tym 2 nakazujące unieruchomienie obiektu. Za usterki natury sanitarnej nałożono 1 mandat karny na kwotę 200 zł.

Wniesione i rozpatrzone interwencje dotyczyły:

- ✓ w 12 przypadkach – nieprzestrzegania przepisów przeciwepidemicznych związanych z pandemią COVID-19
- ✓ w 11 przypadkach – złego stanu sanitarno-higienicznego obiektów użyteczności publicznej;
- ✓ w 2 przypadkach – uciążliwości powodowanych przez nieprawidłową gospodarkę odpadami komunalnymi;

VI. Warunki sanitarne w szkołach i innych placówkach oświatowo – wychowawczych.

W 2021r. na terenie powiatu żywieckiego bieżącym nadzorem sanitarnym objęto 588 placówek oświatowo wychowawczych, z czego 231 to obiekty stałe, natomiast 357 to placówki sezonowe (turnusy wypoczynkowe).

Tabela 16. Placówki oświatowo-wychowawcze objęte nadzorem w 2021r.

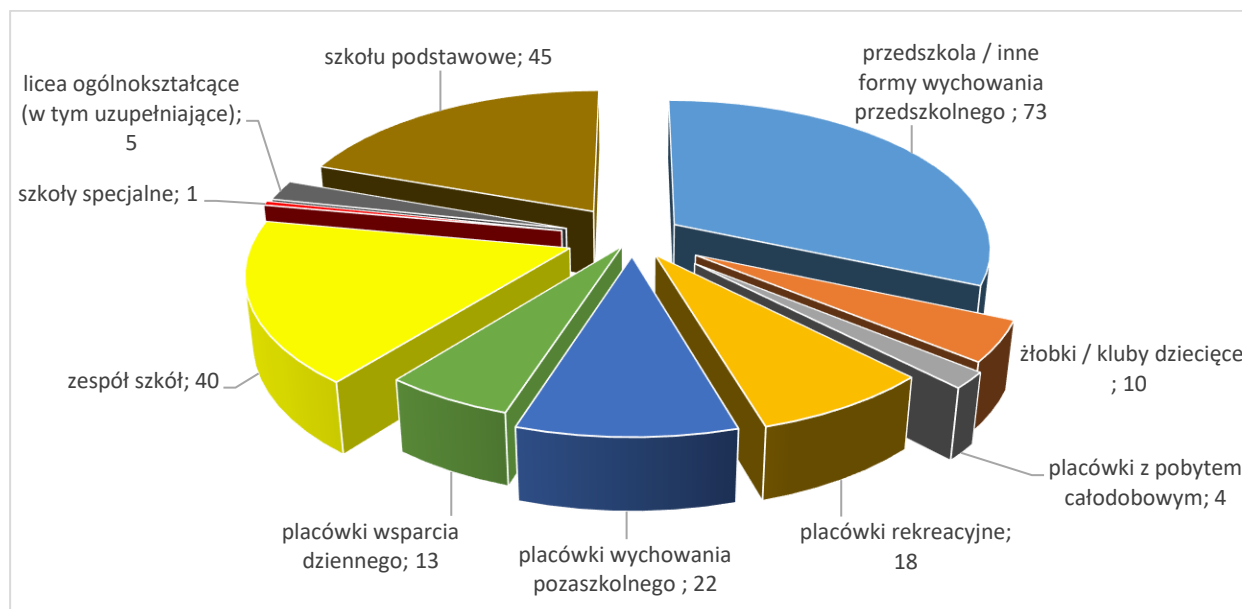
<i>Rodzaje placówek</i>	<i>Liczba placówek</i>	<i>Liczba kontroli</i>	<i>Uwagi</i>
<i>stałych</i>	231	91	
<i>sezonowych</i>	357	31	
<i>uczelni wyższych</i>	0	0	

W ramach prowadzonego nadzoru skontrolowano łącznie 69 placówek stałych, w których przebywało 5 573 dzieci i młodzieży, co stanowi prawie 30 % placówek nauczania i wychowania będących w ewidencji PSSE w Żywcu, oraz 29 turnusów wypoczynku dzieci i młodzieży, co stanowi blisko 8,3 % wszystkich zgłoszonych w bazie MEN na terenie powiatu żywieckiego, w których z wypoczynku korzystało 1222 uczestników.

W sumie w 2021r. przeprowadzono 122 kontrole, z czego 91 kontroli w placówkach stałych, natomiast 31 kontroli - w sezonowych.

Placówki objęte stałym nadzorem to przede wszystkim szkoły wszystkich typów i stopni, żłobki/kluby dziecięce, przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego, placówki z pobytem całodobowym, placówki wsparcia dziennego, placówki wychowania pozaszkolnego oraz placówki rekreacyjne takie jak np. domy wczasów dziecięcych, schroniska młodzieżowe.

Wykres 29. Placówki stałe objęte nadzorem PPIS w Żywcu w 2021r.

Przedmiotem czynności kontrolnych prowadzonych w placówkach nauczania, wychowania i wypoczynku była ocena warunków sanitarno-technicznych obiektów oraz terenów rekreacyjnych, w tym:

- 1) zapewnienia czystości i porządku,
- 2) infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego,
- 3) warunków do utrzymania higieny osobistej przez dzieci i młodzież,
- 4) dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii,
- 5) sytuacji w zakresie posiadania przez placówki certyfikatów zgodności z Polską Normą na meble edukacyjne i sprzęt sportowy,
- 6) higieny procesu nauczania,
- 7) dożywiania dzieci i młodzieży,
- 8) zapewnienia uczniom możliwości pozostawienia w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych,
- 9) warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami,
- 10) oceny organizacji i przebiegu akcji wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży,
- 11) oceny przestrzegania wytycznych przeciwepidemicznych GIS.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w placówkach stałych stwierdzono zły stan techniczny budynku przedszkola (1,5 % skontrolowanych). Natomiast w 2 placówkach, co stanowi 2,9 % skontrolowanych nie zapewniono właściwych warunków higieniczno-sanitarnych.

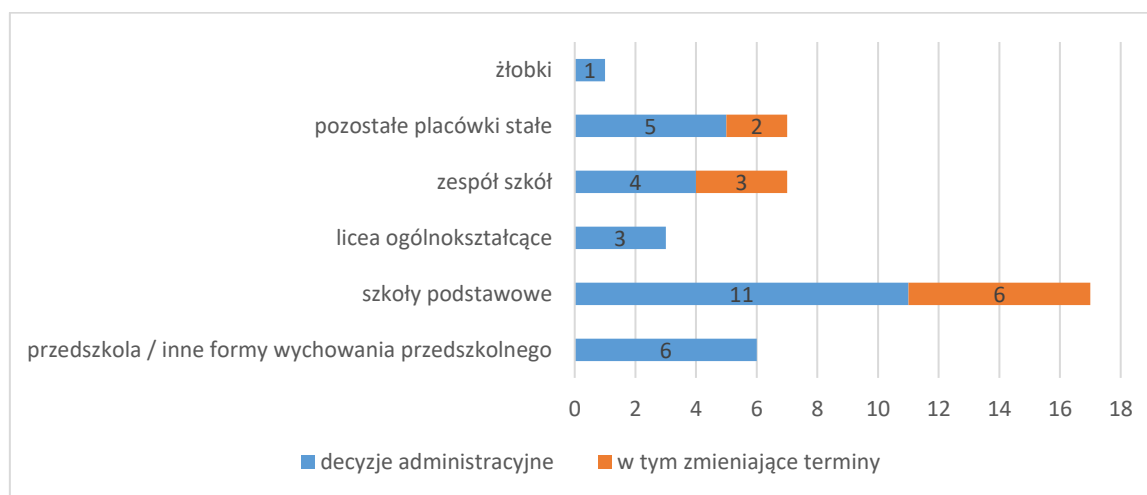
Kontrole placówek wypoczynku wykazały, że w 1 nie zapewniono właściwych warunków sanitarno-higienicznych, co stanowi 3,4 % skontrolowanych turnusów.

W wyniku nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli placówek nauczania i wychowania w 2021r. wydano 30 decyzji administracyjnych (z czego 11 to decyzje zmieniające termin) oraz 18 decyzji płatniczych.

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości, których usunięcie nakazano decyzjami administracyjnymi należały:

- niewłaściwa temperatura w salach lekcyjnych;
- zły stan techniczno-sanitarny ścian i sufitów w salach zajęć, szatniach oraz w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych;
- zły stan techniczno-sanitarny podłóg w salach zajęć i w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych;
- zły stan techniczno-sanitarny stolarki drzwiowej i okiennej w obiekcie;
- zły stan techniczny stolików, krzeseł i szafek szkolnych;
- niedostosowane do wymagań ergonomii meble edukacyjne;
- brak właściwej wentylacji w pomieszczeniach;
- nieosłonięte grzejniki c.o. w sali gimnastycznej.

Wykres 30. Liczba wydanych decyzji administracyjnych w placówkach nauczania i wychowania w 2021 roku

Ponadto w celu poprawy warunków sanitarno-technicznych w jednej szkole podstawowej, do organu prowadzącego wystosowano wystąpienie pokontrolne dotyczące niezachowania standardów dostępności do urządzeń sanitarnych oraz nieodpowiedniej wysokości sali lekcyjnej zaadaptowanej z pomieszczenia biblioteki. Zwrócono w nim uwagę na konieczność podjęcia działań zmierzających do wyeliminowania wykazanych nieprawidłowości.

Wydano 1 decyzję stwierdzającą spełnienie wymagań i określającą liczbę miejsc w żłobku oraz 4 opinie sanitarne dot. spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych w istniejących

obiektach dla dodatkowych pomieszczeń lub w obiekcie do którego przeniesiono istniejącą placówkę.

Ponadto w związku z trwającą epidemią na wniosek dyrektorów placówek PPIS w Żywcu wydał 202 opinie dotyczące zawieszenia zajęć stacjonarnych (w tym 160 opinii dla szkół i 42 dla przedszkoli) na podstawie art. 1 pkt 4 i art. 4 ust. 1 pkt 7 Ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t.j. Dz. U. z 2021r. poz. 195) oraz § 18 ust. 2a i 2b Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 1604). W myśl w/w przepisu dyrektor, za zgodą organu prowadzącego i po uzyskaniu pozytywnej opinii właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, może zawiesić zajęcia na czas oznaczony, jeżeli ze względu na aktualną sytuację epidemiologiczną może być zagrożone zdrowie uczniów.

Tabela 17. Liczba nadzorowanych placówek oświatowo-wychowawczych w latach 2020 - 2021r.

Rok	Rodzaj placówki	Liczba placówek	Liczba placówek skontrol.	Liczba kontroli	Liczba mandatów	Na kwotę	Liczba decyzji	Liczba wystąpień
2021	stałych	231	69	91	2	900	30	1
	sezonowych (wypoczynek dzieci i młodzieży)	357	29	31	1	200	0	0
2020	stałych	230	18	45	0	0	19	3
	sezonowych (wypoczynek dzieci i młodzieży)	429	38	39	2	400	0	0

W 2021r. Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży rozpatrzyła 6 interwencji (w tym 2 zasadne, tj. 33% rozpatrywanych), z czego 1 dotyczyła wypoczynku dzieci i młodzieży:

- 1) Pierwsza interwencja dotyczyła nieprzestrzegania wytycznych przeciwepidemicznych MEN, MZ i GIS w trakcie prowadzenia nauki stacjonarnej w klasach 1 do 3, m.in. w zakresie braku wydzielonych stref dla poszczególnych klas podczas pobytu dzieci na przerwach międzylekcyjnych lub na zajęciach świetlicowych, nie noszenia maseczek ochronnych przez nauczycieli, prowadzenia wspólnych zajęć dla dzieci z oddziału 6-latków i klasy 1. Interwencja ta została uznana za częściowo uzasadnioną. Przeprowadzona kontrola wykazała, że przestrzegane są wytyczne przeciwepidemiczne za wyjątkiem prowadzenia zajęć świetlicowych dla uczniów różnych klas w odrębnych pomieszczeniach. Dyrektor placówki wyjaśnił, że powodem łączenia uczniów różnych klas jest zbyt mała liczba uczniów chętnych do korzystania z zajęć świetlicowych.

- 2) Druga interwencja, uzasadniona, dotyczyła złego stanu sanitarno-technicznego ścian w dwóch salach zajęć oraz w szatni przedszkola, a także nieprawidłowej eksploatacji butli z gazem usytuowanej w aneksie kuchennym. Przeprowadzona kontrola potwierdziła zły stan ścian w pomieszczeniach przedszkola, w związku z czym wydano decyzję administracyjną w tym zakresie. Osoba wnosząca interwencję została poinformowana, że w sprawie bezpiecznego użytkowania budynku, w tym butli z gazem należy się zwrócić do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Żywcu.
- 3) Trzecia interwencja związana była z nieprzestrzeganiem wytycznych przeciwepidemicznych GIS w żłobku. Zarzuty dotyczyły m.in. tego, że: pracownicy mający kontakt z osobą zakażoną nie zostali zgłoszeni do objęcia kwarantanną; personel nie zasłania ust i nosa maseczką; pracownicy kontaktują się z sobą bez ograniczeń przechodząc do różnych grup i nie zachowują reżimu sanitarnego; ponadto rodzice wchodzi na teren placówki bez pomiaru temperatury ciała. W związku z powyższym przeprowadzona została kontrola sanitarna, w trakcie której ww. zarzuty nie potwierdziły się. Interwencję uznano jako bezzasadną.
- 4) Kolejna interwencja dotyczyła prowadzenia działalności przedszkola pomimo obowiązującego czasowego ograniczenia funkcjonowania placówek oświatowych. Przesłano ją Śląskiemu Kuratorowi Oświaty do rozpatrzenia wg właściwości rzeczowej. W odpowiedzi uzyskano informację, że dyrektor przedszkola nie naruszył prawa. Interwencja w tej sprawie była nieuzasadniona.
- 5) W piątej interwencji dot. obiektów stałych wnoszący zwrócił się z prośbą o sprawdzenie przestrzegania przepisów sanitarnych w siedzibie hufca ZHP. Przeprowadzona ocena stanu sanitarnego pomieszczeń hufca nie wykazała nieprawidłowości. Wydano jedynie doraźne zalecenie pokontrolne dot. opracowania wewnętrznej procedury bezpieczeństwa przy organizacji zajęć w związku ze stanem epidemii. Interwencję uznano jako nieuzasadnioną.

Podczas wypoczynku dzieci i młodzieży w 2021r. rozpatrzono 1 interwencję, w której wnioskujący zwrócił się z prośbą o sprawdzenie przestrzegania wytycznych przeciwepidemicznych na turnusie wypoczynkowym. W wyniku przeprowadzonej w tym zakresie kontroli stwierdzono, że wytyczne te były przestrzegane. Interwencja była więc nieuzasadniona.

1. ŻŁOBKI I KLUBY DZIECIĘCE.

W roku 2021 na terenie działalności PPIS w Żywcu funkcjonowało 6 żłobków i 4 kluby dziecięce, z czego 3 żłobki i 3 kluby dziecięce zostały skontrolowane. Opiekę w nich otrzymało łącznie 100 dzieci. Podczas kontroli nie stwierdzono złego stanu higieniczno-sanitarnego oraz technicznego. We wszystkich placówkach oceniono przestrzeganie wytycznych przeciwepidemicznych i stwierdzono, że zalecenia w nich zawarte były stosowane.

W omawianym roku sprawozdawczym prowadzenie działalności rozpoczął 1 żłobek, który uzyskał pozytywną opinię sanitarną PPIS w Żywcu.

2. PLACÓWKI WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO.

W roku 2021r. spośród 102 przedszkoli/innych form wychowania przedszkolnego funkcjonujących samodzielnie lub w zespołach skontrolowano 24 placówki (23,5%) przeprowadzając 27 kontroli, przy czym 1 przedszkole skontrolowano wyłącznie w zakresie sprawdzenia wykonania obowiązków nałożonych decyzją administracyjną. W placówkach tych opiekę otrzymało 1380 dzieci. W żadnej z nich nie stwierdzono złego stanu higieniczno-sanitarnego. Natomiast 1 przedszkole było w złym stanie technicznym. Stwierdzone w nim nieprawidłowości dotyczyły złego stanu sanitarno-technicznego stolarki okiennej i drzwiowej w całym obiekcie oraz złego stanu sanitarno-technicznego ścian i sufitów w salach zajęć i w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych. W porównaniu z rokiem 2020 stan w tym zakresie uległ nieznacznemu pogorszeniu. Wówczas spośród 103 przedszkoli będących w ewidencji skontrolowano placówek (4,85%) i nie stwierdzono w nich złego stanu sanitarnego i technicznego.

W kontrolowanych placówkach przedszkolnych zapewniona była bieżąca ciepła woda przy umywalkach oraz zachowane były standardy dostępności do urządzeń sanitarnych .

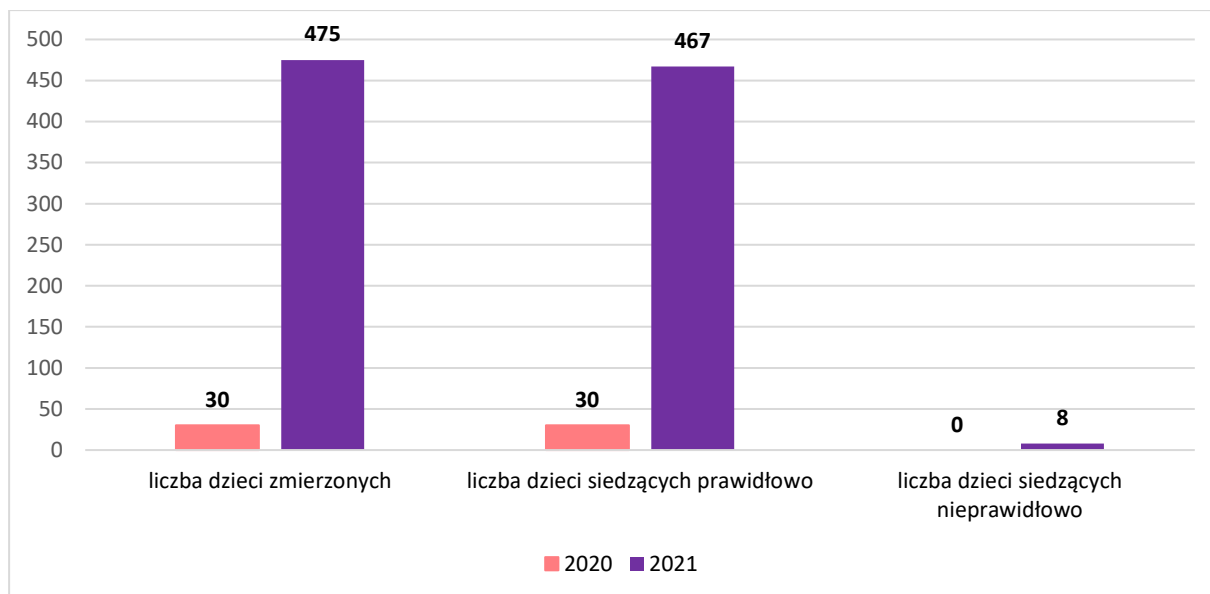
Ergonomia mebli w przedszkolach

W ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego w 2021 roku dokonano oceny dostosowania mebli przedszkolnych do wzrostu dzieci w wybranych placówkach przedszkolnych. Dostosowanie mebli do wzrostu dzieci oceniono w 14 przedszkolach funkcjonujących samodzielnie oraz w 2 przedszkolach funkcjonujących w zespołach. Badaniem objęto 475 stanowisk w 33 oddziałach. Stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie w 1 przedszkolu, w którym 8 dzieci z jednego oddziału korzystało z mebli niedostosowanych do ich wzrostu (1,7% wszystkich zbadanych).

Meble oznakowane były kolorami lub numerami, zgodnie z obowiązującą w tym zakresie normą. Natomiast w roku 2020 pomiary przeprowadzono w 2 placówkach funkcjonujących samodzielnie, gdzie oceniono 30 stanowisk w 2 oddziałach i stwierdzono, że wszystkie dzieci korzystały ze stolików i krzeseł odpowiednio dobranych do ich wzrostu zgodnie z Polską Normą.

Wykres 31. Wyniki badań dostosowania mebli przedszkolnych do wzrostu dzieci w latach 2020 -2021.

Jednocześnie w 18 przedszkolach funkcjonujących samodzielnie i w 3 przedszkolach wchodzących w skład zespołów skontrolowano sytuację pod kątem posiadania przez placówki certyfikatów zgodności z Polską Normą na meble edukacyjne zakupione po 1997 roku. We wszystkich odsetek mebli z obowiązującymi certyfikatami wyniósł 100%. W żadnym kontrolowanym przedszkolu nie stwierdzono mebli zakupionych po 1997r. i nie posiadających certyfikatów zgodności z Polską Normą. W poprzednim roku sprawozdawczym również wszystkie skontrolowane przedszkola posiadały 100% mebli z certyfikatami.

3. SZKOŁY.

W 2021 roku na 112 szkół funkcjonujących w powiecie żywieckim (w tym 51 szkół funkcjonujących samodzielnie wraz ze szkołą specjalną oraz 61 szkół w zespołach) skontrolowano 33 (tj. 29,5%), z czego 10 wyłącznie w zakresie sprawdzenia wykonania obowiązków decyzji. Przeprowadzono w sumie 51 kontroli. W placówkach tych opiekę oraz naukę oraz naukę otrzymało 3 279 dzieci i młodzieży.

W skontrolowanych placówkach szkolnych nie stwierdzono złego stanu higieniczno-sanitarnego lub technicznego.

W porównaniu z rokiem poprzednim stan ten nie uległ zmianie.

W 2021r. w żadnej szkole nie stwierdzono braku dostępu do bieżącej ciepłej wody, podobnie, jak w roku 2020. Zwiększyła się natomiast w stosunku do poprzedniego roku sprawozdawczego liczba placówek szkolnych, w których stwierdzono niezachowane standardy dostępności do urządzeń sanitarnych. W 2020 nieprawidłowości w tym zakresie stwierdzono w 1 placówce, natomiast w 2021 w 5 placówkach. W związku z tym wystosowano 1 wystąpienie pokontrolne skierowane do organu prowadzącego celem podjęcia działań w tym zakresie. W dwóch przypadkach wszczęto postępowanie administracyjne, ale organ prowadzący jeszcze przed wydaniem decyzji podjął działania i zapewnił uczniom dostęp do odpowiedniej ilości urządzeń

sanitarnych, poprzez uruchomienie dodatkowych pomieszczeń higieniczno-sanitarnych. Odnośnie pozostałych dwóch szkół wystąpienia pokontrolne w tym zakresie zostały skierowane w latach poprzednich.

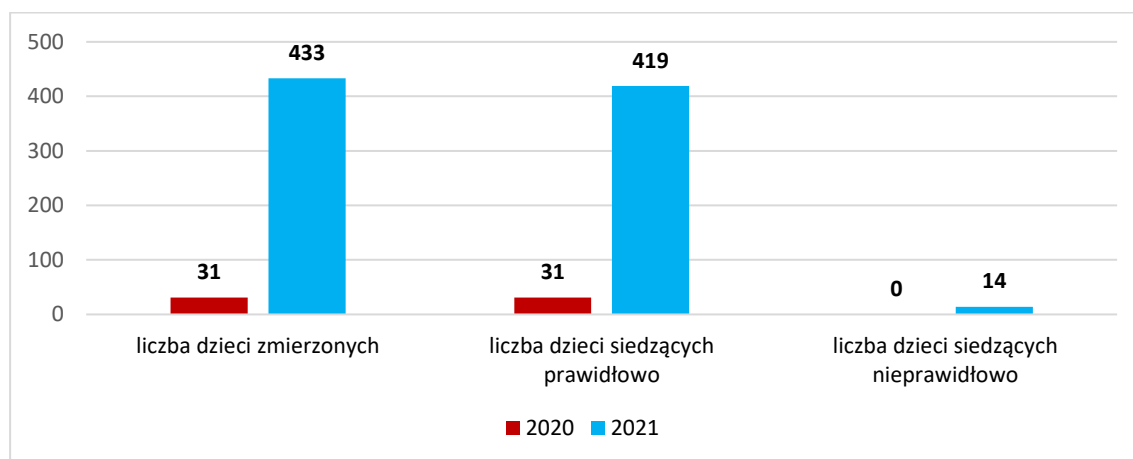
Z roku na rok obserwuje się poprawę infrastruktury placówek szkolnych. W 2021r., podobnie jak w roku poprzednim wszystkie kontrolowane placówki były podłączone do sieci kanalizacyjnej.

Na stwierdzone nieprawidłowości w placówkach szkolnych ogółem wydano 9 decyzji nakazujących wykonanie obowiązków oraz 9 prolongujących termin realizacji zarządzeń, wydanych na wniosek strony. W roku 2021 wyegzekwowanych zostało 15 decyzji (*w tym 13 z lat ubiegłych*). Ponadto wystosowano 1 wystąpienie pokontrolne.

Ergonomia mebli w szkole.

W roku 2021 dokonano oceny doboru mebli edukacyjnych do wzrostu uczniów w 9 szkołach (*w tym w 5 szkołach wchodzących w skład zespołu*). Badaniem objęto 433 stanowiska w 34 oddziałach i stwierdzono, że w 1 szkole 14 uczniów (3,2% zbadanych) z 3 oddziałów korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu. Sytuacja w tym zakresie uległa nieznacznemu pogorszeniu, gdyż w poprzednim roku sprawozdawczym nie stwierdzono mebli niedostosowanych do wzrostu uczniów (*pomiary przeprowadzono w 1 szkole, gdzie zmierzono 31 stanowisk*).

Wykres 32. Wyniki badań dostosowania mebli szkolnych do wzrostu dzieci w latach 2020 -2021.

Jednocześnie w 11 szkołach (*4 szkoły podstawowe samodzielne, 5 szkół wchodzących w skład zespołu oraz 2 licea ogólnokształcące*) skontrolowano sytuację w zakresie posiadania przez te placówki certyfikatów na meble edukacyjne zakupione po 1997 roku. W 9 z nich (81,8%) odsetek mebli edukacyjnych posiadających certyfikaty zgodności z Polską Normą wyniósł 100%, natomiast w 2 szkołach (18,1%) stwierdzono jeszcze część mebli edukacyjnych nabytych przed 1997r., a więc nie posiadających certyfikatów. Dla porównania w roku 2020 odsetek placówek posiadających wszystkie meble z certyfikatami wyniósł 100%.

Kontrole wykazały również, że 1 szkoła posiadała stoliki i krzesła będące w złym stanie techniczno-sanitarnym, w związku z czym wydano decyzję administracyjną. W pozostałych placówkach użytkowane wyposażenie jest w dobrym stanie technicznym.

Analiza tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych w szkołach.

Jednym z zadań nadzoru nad warunkami higieny procesów nauczania i wychowania jest prawidłowe planowanie nauki i odpoczynku. Podczas oceny rozkładów zajęć lekcyjnych brano pod uwagę potrzebę równomiernego rozłożenia zajęć dydaktycznych w poszczególnych dniach tygodnia. Analizując rozkłady zajęć lekcyjnych oceniano następujące aspekty:

- czy zajęcia rozpoczynają się o stałej porze, przy czym różnica pomiędzy dniami nie jest większa niż jedna godzina,
- czy różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia nie jest większa niż 1 godzina.

Wyniki analizy tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych w wybranych szkołach na przestrzeni 2020 i 2021 roku przedstawiają się następująco:

- w 2021 roku tygodniowe rozkłady zajęć oceniono w 77 oddziałach 9 szkół, z których 3 rozkłady (w 3 szkołach) były niezgodne z zasadami higienicznej pracy umysłowej ucznia, co stanowi 3,8% wszystkich badanych;
- w 2020 roku tygodniowe rozkłady zajęć oceniono w 42 oddziałach w 7 szkołach, z których 4 rozkłady (w 1 szkole) były niezgodne z zasadami higienicznej pracy umysłowej ucznia, co stanowi 9,5%.

Nieprawidłowości stwierdzone podczas przeprowadzonych czynności kontrolnych dotyczyły większej niż 1 godzina różnicy liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia. Dyrektorów szkół, w których stwierdzono nieprawidłowości zobowiązano do poprawy istniejącego stanu, wydając zalecenia pokontrolne. Analiza porównawcza za lata 2020 - 2021 wskazuje, że odsetek niewłaściwie ułożonych tygodniowych rozkładów zajęć uległ zmniejszeniu.

Tabela 18. Higieniczna ocena tygodniowych rozkładów zajęć w latach 2020 -2021.

Nazwa zakładu	Liczba szkół skontrolowanych w tym zakresie		Liczba skontrolowanych oddziałów		Liczba szkół w których stwierdzono nieprawidłowości		Liczba oddziałów w których stwierdzono nieprawidłowości	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Szkoły Podstawowe	4	4	20	27	1	3	4	3
Licea ogólnokształcące	0	0	0	0	0	0	0	0
Zespoły szkół	3	5	22	50	0	0	0	0
Razem	7	9	42	77	1	3	4	3

Zagęszczenie i mikroklimat w pomieszczeniach lekcyjnych.

Dbając o higieniczne warunki pracy ucznia, podczas kontroli zwracano uwagę na warunki mikroklimatyczne w pomieszczeniach dydaktycznych (temperatura powietrza, wilgotność). W dwóch szkołach wystąpił problem dotyczący zbyt niskiej temperatury w pomieszczeniach do nauki. W związku z tym wszczęto postępowanie i wydane zostały 2 decyzje administracyjne nakazujące w terminie natychmiastowym zapewnienie właściwej temperatury, wynoszącej co najmniej 18°C. Organ prowadzący podjął działania i zapewnił odpowiednią temperaturę w placówkach.

W związku z prowadzonymi pracami termomodernizacyjnymi budynków przedszkolnych i szkolnych oraz innych obiektów, związanymi m.in. z: wymianą stolarki okiennej, instalacji centralnego ogrzewania, wykonaniem nowej elewacji, podejmowaniem działań zmierzających do zapewnienia właściwej wentylacji - mikroklimat pomieszczeń przeznaczonych na pobyt dzieci i młodzieży ulega systematycznej poprawie.

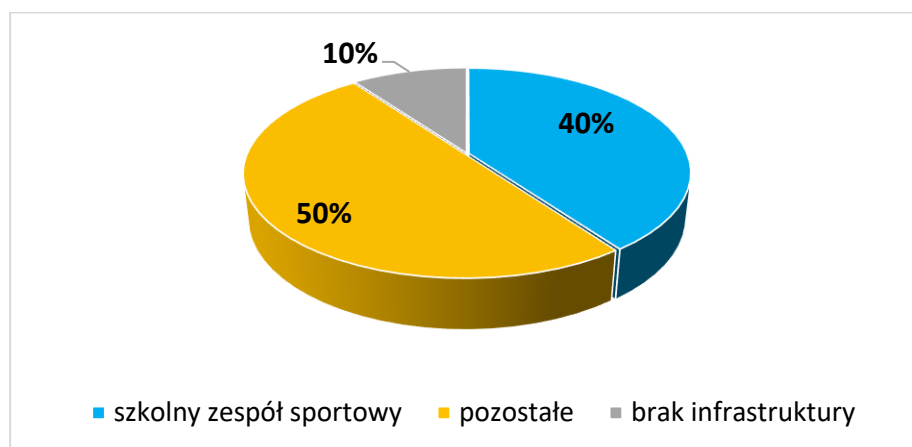
W omawianym roku w związku ze stwierdzeniem podczas kontroli braku właściwej wentylacji w 1 szkole wydana została decyzja administracyjna. W pozostałych kontrolowanych placówkach zapewniona była właściwa wentylacja, co potwierdzały protokoły z corocznych kontroli skuteczności działania przewodów kominowych i wentylacyjnych.

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach.

Oceniając szkoły pod kątem warunków, w których prowadzone są zajęcia wychowania fizycznego, stwierdzono, że na 20 skontrolowanych w tym zakresie placówek oświatowych:

- 1 szkoła posiadała tylko salę gimnastyczną (5%),
- 1 szkoła posiadała tylko salę zastępczą (5%),
- 1 szkoła posiadała tylko boisko sportowe (5%),
- 1 szkoła – salę gimnastyczną z boiskiem (5%),
- 6 szkół – salę rekreacyjną z boiskiem (30%),
- 8 szkół posiadało szkolny zespół sportowy z boiskiem (tj. 40%),
- 2 szkoły nie posiadały własnej infrastruktury do prowadzenia zajęć WF (10%).

Wykres 33. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach w 2021 roku.

Podczas kontroli bloków sportowych szczególną uwagę zwrócono na problem niewykorzystywania umywalni i natrysków po planowych zajęciach wychowania fizycznego. Mimo, iż warunki do utrzymania higieny osobistej są zapewnione, dzieci i młodzież w żadnej z kontrolowanych szkół nie korzysta z nich systematycznie.

We wszystkich skontrolowanych w 2021r. szkołach posiadających pomieszczenia z natryskami (8 placówek) były one czynne, jednak podczas sprawowanego nadzoru sanitarnego stwierdzono, iż w żadnej z nich uczniowie nie wykorzystywali urządzeń natryskowych. Na przestrzeni ostatnich lat na terenie działania PPIS w Żywcu można było zaobserwować systematyczną poprawę w zakresie warunków do prowadzenia zajęć WF. Jednak zarówno w roku 2021, tak jak i w roku poprzednim, w żadnej szkole nie została oddana do użytku nowa baza sportowa.

Szkoły, które nie posiadają wystarczającej infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego organizują zajęcia w obiektach sportowych poza placówką, takich jak hala sportowa, sala gimnastyczna, basen czy boiska sportowe gminne lub miejscowych klubów sportowych.

Ogółem z takiej formy korzystali uczniowie 8 szkół, w tym z:

- hali sportowej/sali gimnastycznej - 4,
- basenu – 3,
- boisk sportowych – 4.

W żadnej ze szkół nie prowadzono zajęć wychowania fizycznego na korytarzach.

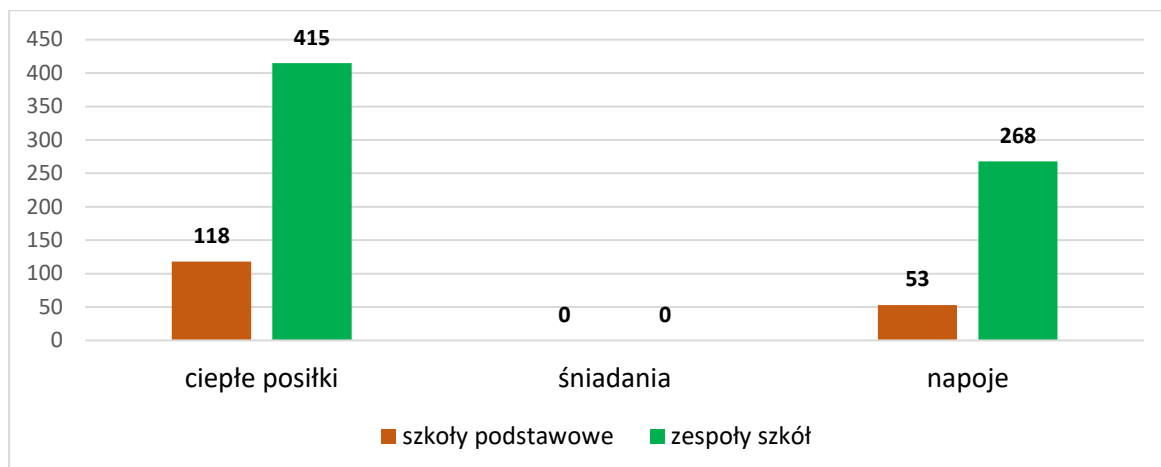
Warunki do utrzymania higieny osobistej w szkołach.

Wszystkie skontrolowane w 2021r. szkoły (20 placówek) zapewniły właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej, tj. mydło w dozownikach, ręczniki jednorazowe, papier toaletowy w kabinach ustępowych w wystarczającej ilości, a także dobry stan sanitarno-techniczny pomieszczeń i urządzeń sanitarnych (91,7% w 2020r.). We wszystkich, podobnie jak w roku poprzednim, zapewniony był też dostęp do bieżącej ciepłej wody.

Prowadzenie dożywiania w szkołach

W omawianym roku prowadzenie dożywiania uczniów oceniono łącznie w 10 szkołach wszystkich typów. 7 z nich (tj. 70%) wydawało ciepłe posiłki przygotowywane na miejscu, natomiast w 1 placówce (10%) obiady dostarczane były w formie cateringu. Z obiadów pełnych skorzystało 467 uczniów, a z jednodaniowych – 66 uczniów, z czego łącznie 17- z posiłków dofinansowanych, co stanowi 3,2% uczniów. W trakcie przeprowadzanych kontroli ustalono, że 6 placówek (60% szkół) oferowało swoim uczniom możliwość wypicia ciepłego napoju (mleka, herbaty), z którego korzystało 321 uczniów. Żadna ze skontrolowanych szkół nie organizowała drugich śniadań. 2 szkoły (20%) zapewniały żywienie poza placówką.

Wykres 34. Prowadzenie dożywiania w szkołach w 2021 roku.

Zapewnienie uczniom miejsca na pozostawienie części podręczników i przyborów szkolnych w pomieszczeniach szkoły.

W omawianym roku na terenie powiatu żywieckiego w związku z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej (t.j. Dz. U. z 2020r. Nr 6, poz. 1604) dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych, skontrolowano 16 szkół. Kontrole wykazały, że dyrektorzy wszystkich skontrolowanych szkół zapewnili uczniom odpowiednie warunki w tym zakresie. W 2021r. nie przeprowadzono oceny obciążenia uczniów ciężarem plecaków.

4. INNE PLACÓWKI OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZE

W 2021r. PPIS w Żywcu obejmował nadzorem 57 takich placówek, w tym:

- 4 placówki z pobytem całodobowym,
- 13 placówek wsparcia dziennego,
- 22 placówki wychowania pozaszkolnego,
- 18 placówek rekreacyjnych.

Ogółem spośród nich skontrolowano 10 (17,5%), z czego 2 kontrole w zakresie sprawdzenia wykonania obowiązków decyzji, a 1 z uwagi na wniesioną interwencję.

W 2 placówkach stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny i w związku z tym osoby odpowiedzialne zostały ukarane mandatem karnym na łączną kwotę 900zł. Ponadto w 4 placówkach stwierdzono nieprawidłowości techniczno-sanitarne, m.in. *zły stan ścian w pokojach mieszkalnych, zbyt mała liczba krzeseł oraz stolików nocnych lub krzeseł w pokojach mieszkalnych, zły stan ścian, podłóg i stolarki drzwiowej w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych, brak bieżącej ciepłej wody do mycia rąk*. Wydano łącznie 5 decyzji administracyjnych (w tym 2 zmieniające termin) nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości oraz 3 decyzje płatnicze. W stosunku do jednej placówki wszczęte jest postępowanie administracyjne.

5. WYPOCZYNEK DZIECI I MŁODZIEŻY.

W 2021r. do bazy Ministerstwa Edukacji Narodowej na terenie działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żywcu zostało zgłoszonych 357 turnusów, w tym 351 turnusów dotyczących wypoczynku letniego i 6 turnusów wypoczynku zimowego w miejscu zamieszkania.

W trakcie trwającego wypoczynku letniego, na którym przebywało 14 136 uczestników (*dane z elektronicznej bazy wypoczynku*) skontrolowano 29 turnusów (tj. 8,3% zgłoszonych) na których przebywało 1222 dzieci. W 1 przypadku stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny bielizny pościelowej i materacy łóżkowych. W związku z tym nałożono mandat karny w wysokości 200zł. Ponadto odnotowano 1 interwencję dot. sprawdzenia przestrzegania wytycznych przeciwepidemicznych, która w wyniku przeprowadzonej kontroli sanitarnej uznana została, jako nieuzasadniona. Jednym z aspektów podlegających kontroli była ocena wdrażania i przestrzegania *Wytycznych przeciwepidemicznych GIS, MZ i MEN dla organizatorów wypoczynku dzieci i młodzieży* i zawartych w nich zaleceń, w związku ze stanem epidemii. W wyniku przedmiotowej oceny stwierdzono, że w zdecydowanej większości turnusów wypoczynkowych przestrzegane były zasady zawarte w ww. wytycznych. Zdarzały się przypadki, że organizator nie opracował własnego wewnętrznego dokumentu (regulamin/procedura) zawierającego zasady bezpieczeństwa uwzględniające zagrożenie epidemiologiczne, lecz w tej sytuacji opierano się na zapisach zawartych w wytycznych. Poza tym w nielicznych przypadkach brak było oświadczenia rodziców uczestników lub oświadczenia personelu, m.in. o braku infekcji, objawów chorobowych czy faksie niezamieszkiwania lub braku kontaktu z osobą zakażoną.

Podczas trwającego wypoczynku zimowego zgłoszono 6 turnusów wypoczynkowych w miejscu zamieszkania, w których deklarowana liczba uczestników wynosiła 228 dzieci (*dane z elektronicznej bazy wypoczynku*). Nie przeprowadzono kontroli wypoczynku zimowego.

W roku 2021, podobnie jak w latach poprzednich nie wydano decyzji o zamknięciu całości lub części obiektu, w którym odbywał się wypoczynek dzieci i młodzieży.

Wypoczynek w miejscu zamieszkania wzorem lat ubiegłych zorganizowany był w formie półkolonii w placówkach oświatowo-wychowawczych. W ramach zajęć uczestnicy brali udział w zajęciach rekreacyjno-sportowych, artystycznych, plastycznych, w grach i zabawach oraz w wycieczkach.

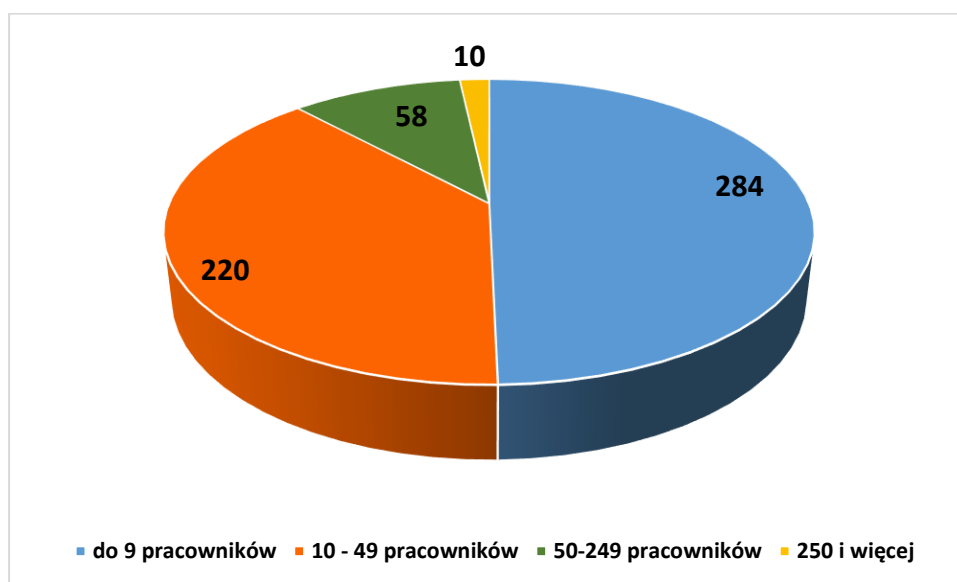
W trakcie kontroli wypoczynku dzieci i młodzieży prowadzono także działalność oświatową polegającą na udzielaniu zarówno kierownikom jak i uczestnikom wskazówek nt. wdrażania zachowań zdrowotnych, przestrzegania zasad higieny i otoczenia, w celu zapobiegania chorobom i wypadkom. Przekazywano także kierownikom placówek wypoczynku oraz dyrektorom placówek nauczania i wychowania materiały kształtujące zachowania prozdrowotne, do wykorzystania w działaniach profilaktycznych i edukacyjnych, m.in. ulotki, broszury lub plakaty dot. podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny podczas epidemii, skutecznego mycia i dezynfekowania rąk, dopalaczy, bezpieczeństwa podczas trwania wypoczynku dzieci i młodzieży, prawidłowego żywienia i aktywności fizycznej, skutków korzystania z promieniowania UV.

VII. WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY.

1. STAN SANITARNO-HIGIENICZNY ZAKŁADÓW PRACY.

W roku 2021 nadzorem bieżącym pionu higieny pracy na terenie powiatu żywieckiego objęte były 572 zakłady pracy, w których zatrudnionych było ogółem 20126 pracowników. W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba zakładów pracy objętych nadzorem zwiększyła się o 28 obiektów, a liczba zatrudnionych w nich pracowników – o 1337 osób.

Wykres 34. Struktura skontrolowanych zakładów pracy na terenie powiatu żywieckiego w 2021r. wg liczby zatrudnionych pracowników

W ramach sprawowanego nadzoru nad warunkami pracy skontrolowano 78 zakładów (tj. 13,6%), w których zatrudnionych było łącznie 3 982 pracowników, przeprowadzając 101 kontroli sanitarnych.

W celu wyeliminowania stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości higieniczno-sanitarnych wydano 33 decyzje administracyjne, w tym 4 dotyczące poprawy warunków pracy. Wydane decyzje dotyczyły:

1) w zakresie poprawy warunków pracy:

- zapewnienia właściwej wysokości hali produkcyjnej;
- zapewnienia właściwego stanu powierzchni ścian i sufitów w pomieszczeniach pracy;
- zapewnienia właściwego stanu okien w hali produkcyjnej, umożliwiającego dostęp światła dziennego do stanowisk pracy;
- zapewnienia właściwej wentylacji w halach produkcyjnych;
- zapewnienia natrysku ratunkowego w hali produkcyjnej;

2) w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin:

- sporządzenia spisu substancji i mieszanin chemicznych niebezpiecznych stosowanych w działalności zawodowej;
  - udostępnienia pracownikom, do stałego korzystania kart charakterystyki substancji i mieszanin chemicznych niebezpiecznych stosowanych w działalności zawodowej;
  - udostępnienia pracownikom, do stałego korzystania aktualnych instrukcji bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczących postępowania z materiałami szkodliwymi dla zdrowia i niebezpiecznymi oraz udzielania pierwszej pomocy;
- 3) zapewnienia pracownikom pomieszczeń i urządzeń higieniczno-sanitarnych, których rodzaj, ilość i wielkość była dostosowana do liczby zatrudnionych pracowników, stosowanych technologii i rodzajów pracy oraz warunków w jakich ta praca była wykonywana.

Nałożono 3 mandaty karne na łączną kwotę 1 100 zł za:

- brak dostępu do strony internetowej producenta z możliwością wglądu do arkuszy danych składników detergentów wprowadzanych do obrotu;
- wprowadzanie do obrotu mieszanin chemicznych bez wymaganego oznakowania (2 mandaty karne).

Tabela 18. Działalność kontrolno-represyjna w zakładach pracy w powiecie żywieckim w latach 2020 – 2021.

Rok	Liczba zakładów pracy w ewidencji	Liczba pracowników zatrudnionych w tych zakładach	Liczba zakładów skontr.	Liczba kontroli	Liczba decyzji	Liczba mandatów	Na kwotę
2021	572	20 126	78	101	33	3	1 100
2020	544	18 789	28	32	32	4	1 600

Na terenie powiatu żywieckiego w 7 skontrolowanych zakładach pracy, stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia.

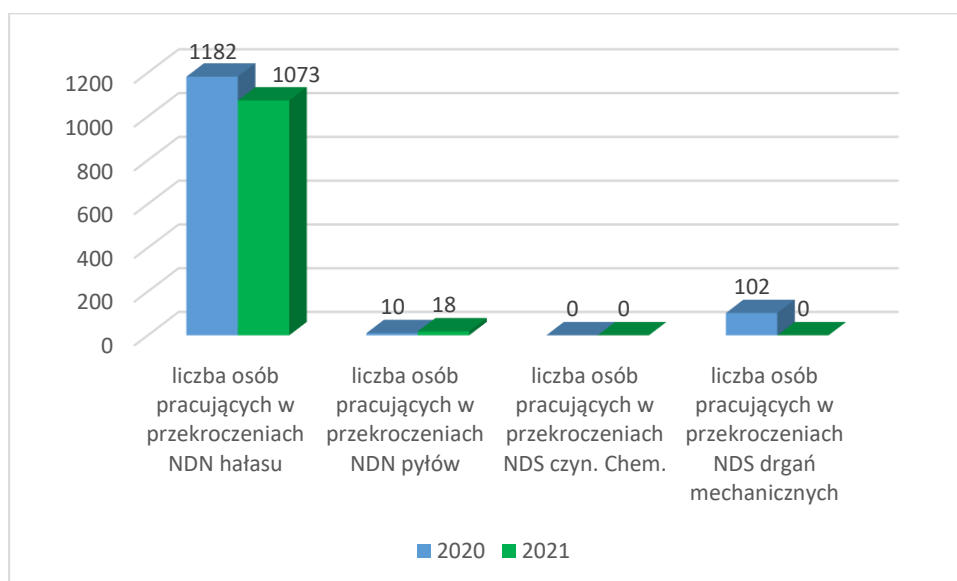
W zakładach tych w 2021r. 1073 pracowników (tj. 5,33% zatrudnionych w skontrolowanych zakładach) ekspozowanych było na jeden lub więcej czynników szkodliwych dla zdrowia w stężeniach lub natężeniach przekraczających dopuszczalne normatywy higieniczne, z czego:

- 1073 osoby pracowały w warunkach przekroczenia najwyższych dopuszczalnych natężeń czynników fizycznych (hałas),
- 18 osób w warunkach przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłów.

W 2021 roku nie wydano żadnej decyzji nakazującej obniżenie stężenia pyłów.

Dla porównania w 2020r. stwierdzono przekroczenia NDS i NDN w 9 skontrolowanych zakładach pracy, w których pracowało 1182 pracowników, co stanowiło 6,3% wszystkich zatrudnionych.

Wykres 32. Liczba osób pracujących w przekroczeniach NDS i NDN w skontrolowanych zakładach na terenie powiatu żywieckiego w latach 2020 – 2021.

Poprawę warunków pracy starano się uzyskać poprzez przedsięwzięcia techniczne i organizacyjne, a mianowicie:

- wdrażanie nowoczesnych technologii i procesów produkcyjnych;
- wymianę parku maszynowego;
- uruchamianie nowych zakładów pracy;
- zainstalowanie wentylacji i klimatyzacji na stanowiskach pracy;
- modernizację istniejących zakładów pracy;
- zmiany organizacyjne i rotację pracowników na stanowiskach pracy.

W celu doraźnego zabezpieczenia pracownicy zostali wyposażeni w odzież roboczą i ochronną oraz w indywidualny sprzęt ochrony osobistej (ochrony dróg oddechowych, ochronniki słuchu).

Ponadto poprawę warunków higieny pracy uzyskiwano poprzez:

- 1) egzekwowanie częstotliwości badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy z określoną częstotliwością;
- 2) dokonanie oceny ryzyka zawodowego dla stanowisk pracy i zapoznanie pracowników z zagrożeniami;
- 3) urządzenie zgodnie z obowiązującymi przepisami pomieszczeń higieniczno – sanitarnych dla pracowników;
- 4) opracowanie instrukcji bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 5) utrzymanie odpowiedniego stanu sanitarnego pomieszczeń produkcyjnych i pomieszczeń higienicznosanitarnych.

NADZÓR NAD CZYNNIKAMI RAKOTWÓRCZYMI

W ewidencji PSSE w Żywcu w 2021r. znajdowało się 50 zakładów pracy, w których występowały szkodliwe czynniki rakotwórcze. W zakładach tych zatrudnione były łącznie 2073 osoby, co stanowi niewiele ponad 10,3% zatrudnionych we wszystkich zakładach pracy na terenie powiatu żywieckiego.

W roku 2021 skontrolowano 33 zakłady, w których występują szkodliwe czynniki rakotwórcze, co stanowi 66% zakładów z tej grupy. Przeprowadzono łącznie 42 kontrole. W skontrolowanych obiektach stwierdzono nieprawidłowości, w związku z czym wydawano 4 decyzje administracyjne.

W zakładach pracy, gdzie występuje narażenie na szkodliwe czynniki rakotwórcze pracownicy objęci są profilaktyczną opieką zdrowotną. Ponadto, informowani są o zagrożeniach związanych z tymi czynnikami oraz o ryzyku zawodowym na okresowych szkoleniach BHP. W w/w zakładach stosowane są środki ochrony zbiorowej (wentylacja grawitacyjna, mechaniczna – ogólna i miejscowa) oraz środki ochrony indywidualnej (maski, półmaski p/pyłowe, rękawice ochronne, okulary ochronne).

Pracownicy w w/w zakładach mają zapewnione właściwe warunki przechowywania odzieży własnej, roboczej i ochronnej, a także miejsca do spożywania posiłków zgodne z obowiązującymi przepisami.

NADZÓR NAD CZYNNIKAMI BIOLOGICZNYMI

W ewidencji PSSE w Żywcu w 2021r. znajdowało się 281 zakładów pracy, w których występowały szkodliwe czynniki biologiczne. Skontrolowano 36 zakładów z tej grupy, co stanowi ponad 12,8%. Przeprowadzono łącznie 52 kontrole.

Stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości dotyczyły braku oceny ryzyka zawodowego w zakresie czynników biologicznych, braku rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do gr. 3 zagrożenia oraz braku rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do gr. 3 zagrożenia. Wydano 6 decyzji administracyjnych w powyższym zakresie. Liczba osób narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne wynosi łącznie 4366 osób, co stanowi 21,7% ogółu zatrudnionych w nadzorowanych zakładach.

NADZÓR NAD SUBSTANCJAMI CHEMICZNYMI I ICH MIESZANINAMI.

W ewidencji PSSE w Żywcu znajduje się 12 dalszych użytkowników – formulatorów, 35 dystrybutorów oraz 441 stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny. Pod nadzorem PPIS w Żywcu nie ma natomiast podmiotów zobowiązanych do rejestracji substancji.

W roku 2021 przeprowadzono łącznie 48 kontroli, w tym 6 kontrole u dalszych użytkowników – formulatorów, 3 kontrole u dystrybutorów oraz 39 kontroli u stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny.

W 11 skontrolowanych podmiotach stwierdzono nieprawidłowości m.in. dotyczące braku spisu niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych stosowanych w działalności zawodowej

(5 podmiotów), braku kart charakterystyki tychże substancji i mieszanin niebezpiecznych stosowanych w działalności zawodowej (5 podmiotów) oraz braku instrukcji dotyczących postępowania z materiałami szkodliwymi dla zdrowia i niebezpiecznymi oraz udzielania pierwszej pomocy (6 podmiotów). Ponadto, w dwóch podmiotach stwierdzono wprowadzanie do obrotu mieszanin chemicznych niewłaściwie oznakowanych i sklasyfikowanych.

W związku z opisanymi wyżej nieprawidłowościami nałożono na przedsiębiorców 2 mandaty karne, na łączną kwotę 800zł. W roku 2021 wydano 10 decyzji administracyjnych w zakresie właściwego postępowania z niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami.

NADZÓR NAD PRODUKTAMI BIOBÓJCZYMI

W ewidencji PSSE w Żywcu w omawianym roku znajdowało się 25 podmiotów wprowadzających do obrotu produkty biobójcze, w tym 5 podmiotów zobowiązanych do uzyskania pozwolenia na obrót wydanego przez Prezesa Urzędu Rejestracji *Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych*.

W roku sprawozdawczym 2021 przeprowadzono 1 kontrolę w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych oraz 17 kontroli w zakresie stosowania tychże produktów w działalności zawodowej. W trakcie przeprowadzania kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu stwierdzono, że produkt nie posiada pozwolenia na obrót. PPIS w Żywcu wystąpił do Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych z prośbą o wydanie opinii czy przedmiotowy produkt spełnia kryteria produktu biobójczego. Do wniosku załączono etykietę oraz kartę charakterystyki. Po otrzymaniu odpowiedzi Prezesa URPL z której jasno wynikało, że kwestionowany produkt spełniał definicję produktu biobójczego PPIS w Żywcu wydał decyzję Nr 725/21 nakazującą wstrzymanie obrotu w/w produktu oraz powiadomienie wszystkich odbiorców produktu o tym nakazie. Decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności z uwagi na konieczność ochrony zdrowia ludzkiego. Strona odwołała się od w/w decyzji – sprawa w toku.

NADZÓR W ZAKRESIE PREKURSORÓW NARKOTYKÓW KATEGORII 2 i 3.

W ewidencji PSSE w Żywcu znajdował się 1 podmiot wprowadzający do obrotu prekursory narkotyków kategorii 3 oraz 21 podmiotów stosujących prekursory narkotykowe. W roku 2021 przeprowadzono 1 kontrolę w zakładzie pracy wprowadzającym do obrotu prekursory narkotykowe. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

KONTROLA WARUNKÓW PRACY PODCZAS ZABEZPIECZANIA/USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.

W powiecie żywieckim w 2021r. prowadzono także nadzór w trakcie prac powodujących kontakt z azbestem w zakresie ochrony pracowników przed jego szkodliwym oddziaływaniem. Zgodnie z § 6 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 z późn. zm.) wykonawca prac

polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających *azbest* z miejsca, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, a także z terenu prac obowiązany jest do zgłoszenia zamiaru przeprowadzenia tych prac właściwemu organowi nadzoru budowlanego, właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy oraz właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu, w terminie co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac.

W minionym roku przeprowadzono 8 kontroli w trakcie prac związanych z usuwaniem azbestu. Liczba pracowników zatrudnionych przy zabezpieczaniu/ usuwaniu/ transporcie wyrobów zawierających azbest – 23. Podczas kontroli sprawdzane były:

- stosowne zezwolenie dla firmy zajmującej się usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
- przeszkolenie przez uprawnioną instytucję pracowników i osób kierujących lub nadzorujących usuwanie wyrobów zawierających azbest w zakresie bhp oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest;
- właściwe oznakowanie terenu;
- sposób zabezpieczenia usuwanych wyrobów;
- zabezpieczenie pracowników w odpowiednią odzież ochronną;
- aktualne badania lekarskie.

Nieprawidłowości nie stwierdzono.

2. CHOROBY ZAWODOWE.

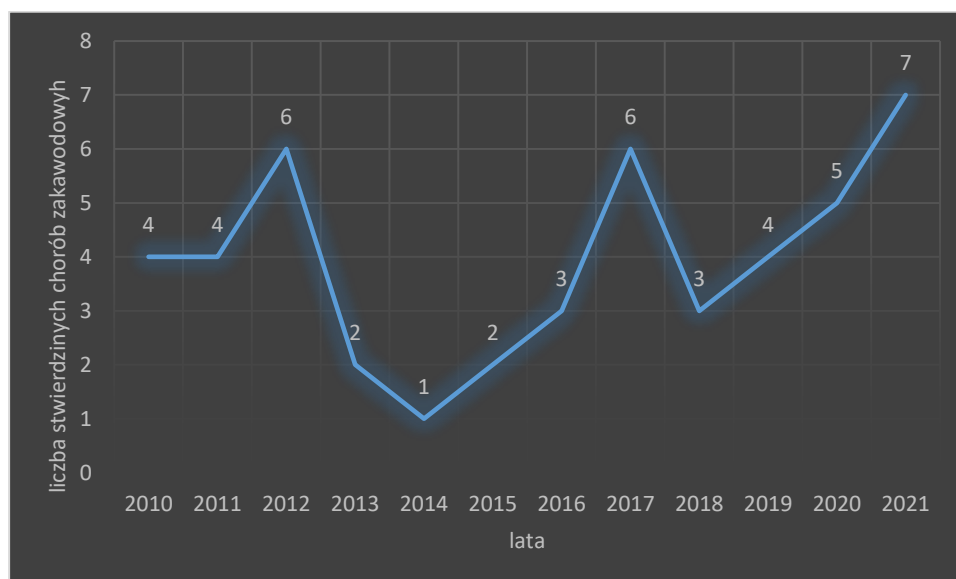
W roku 2021 zgłoszono 5 podejrzeń chorób zawodowych, wydano 7 decyzji stwierdzających chorobę zawodową i 2 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. Nie odnotowano przypadków odwołań od wydanych decyzji PPIS w Żywcu.

Decyzje stwierdzające dotyczyły:

- ✓ w 4 przypadkach – borelioza (choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa) – poz. 26 wykazu chorób zawodowych w/w rozporządzenia;
- ✓ w 1 przypadku – gruźlica (choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa) – poz. 26 wykazu chorób zawodowych w/w rozporządzenia;
- ✓ w 1 przypadku – przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy - przewlekłe zapalenie ścięgna i jego pochewki wymienionej poz. 19.1 wykazu chorób zawodowych w/w rozporządzenia.
- ✓ w 1 przypadku - przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: zespół cieśni w obrębie nadgarstka poz. 19.1 wykazu chorób zawodowych w/w rozporządzenia.

Wydano 17 postanowień dotyczących chorób zawodowych zgodnie z KPA. Przeprowadzono 19 postępowań wyjaśniających dla innych jednostek, sporządzono 21 kart oceny narażenia zawodowego.

Wykres 35. Analiza zapadalności na choroby zawodowe w powiecie żywieckim w latach 2010 – 2021.

VIII. Zapobiegawczy nadzór sanitarny

Zadania wykonywane w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego mają charakter prewencyjny, zmierzający do zapobiegania możliwości powstania zagrożeń dla bezpieczeństwa sanitarnego i zdrowia ludzi na etapie uzgadniania dokumentów planistycznych podlegających ocenie, takich jak: strategie, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, programy rewitalizacji, ochrony środowiska, gospodarki odpadami, zaopatrzenia w ciepło i energię elektryczną oraz uzgadniania dokumentacji projektowej nowych i modernizowanych obiektów, w których pracować i przebywać będą ludzie.

Opiniowanie planów zagospodarowania przestrzennego

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żywcu na podstawie art. 53 i art. 54 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021r. poz. 247) w 2021r. dokonał 17 uzgodnień, wydając:

- 10 opinii sanitarnych dotyczących uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- 7 opinii sanitarnych dotyczących strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, tj. opiniowania projektu dokumentów wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Głównymi kierunkami zmiany istniejącego zagospodarowania terenów w przedkładanych projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin w większości było powiększenie bądź tworzenie nowych kompleksów sportu i rekreacji, powiększenie terenów związanych z turystyką i wypoczynkiem (w tym szlaki turystyczne, ścieżki spacerowe

i budynki rekreacji indywidualnej). Dodatkowo tereny przeznaczane były pod zabudowę mieszkaniowo – usługową z dopuszczeniem nieuciążliwych usług (tereny nowe lub poszerzone istniejące). Zmiany dotyczyły również poszerzenia terenów przemysłowych (za wyjątkiem zakwalifikowanych do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko) oraz terenów cmentarzy. Dodatkowo wyznaczono nowe tereny pod infrastrukturę techniczną obejmującą ujęcia wody do zbiorowego zaopatrzenia ludności.

Zapisy dotyczące przeznaczenia terenów nie stwarzały problemów, gdyż zmiany w miejscowych planach obejmowały obszary, których nowa funkcja była kontynuacją już istniejącej, znajdującej się w bezpośrednim sąsiedztwie lub ściśle z nią związaną.

W związku z położeniem geograficznym powiatu żywieckiego, od wielu już lat szczególnie duży nacisk położony jest na rozwój turystyki górskiej i wypoczynku, a także rozwój niezbędnej bazy noclegowej.

Przy uzgadnianiu projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w celu ochrony zdrowia i życia ludzi, zwracano uwagę na:

- ✓ ochronę terenów podlegających ochronie akustycznej (gł. zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej) przed możliwością realizacji na tych terenach inwestycji mogących być potencjalnym źródłem uciążliwości dla ich mieszkańców;
- ✓ ochronę wód powierzchniowych i podziemnych;
- ✓ ochronę powietrza przed zanieczyszczeniami;
- ✓ ochronę stref ujęć wody;
- ✓ gospodarkę odpadami;
- ✓ interesy osób trzecich.

W 2021r. nie uzgodniono żadnych wniosków dotyczących warunków zabudowy i zagospodarowania terenu pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych, gdyż praktycznie cały powiat żywiecki posiada miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Uzgadnianie przedsięwzięć na etapie decyzji środowiskowych

W roku 2021 uzgodniono 3 przedsięwzięcia na etapie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację inwestycji dla przedsięwzięć mogących potencjalnie oddziaływać na środowisko. Były to: przebudowa i rozbudowa istniejącego budynku odwadniania osadu na potrzeby budowy linii technologicznej do produkcji nawozu lub polepszacza gleby wraz z silosem na wapno w miejscowości Cięcina; udrażnianie śródlądowych wód powierzchniowych przez usuwanie zatorów oraz namulów na odcinku rzeki Soły w miejscowości Wieprz oraz budowa zakładu produkcyjnego wraz z infrastrukturą techniczną w miejscowości Wieprz.

Przy uzgadnianiu przedsięwzięć na etapie decyzji środowiskowych zwracano uwagę na ochronę zdrowia ludzkiego poprzez zapewnienie osobom zamieszkałym w bezpośrednim sąsiedztwie przedsięwzięcia odpowiedniej ochrony przed negatywnym wpływem planowanych inwestycji. Szczególną uwagę zwracano na oddziaływanie akustyczne, ochronę wód podziemnych i powierzchniowych, właściwe gromadzenie odpadów stałych (w tym niebezpiecznych), niekorzystne oddziaływanie na środowisko w zakresie emisji hałasu i pyłów oraz warunki higieniczno-sanitarne dla zatrudnionych pracowników.

Sporządzanie opinii w związku z potrzebą przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz stwierdzenia obowiązku sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko

W 2021r. wyrażono 25 takich opinii, w tym:

- ✓ 20 w których nie stwierdzono konieczności sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko,
- ✓ 5 w których stwierdzono konieczność sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko;

W omawianym okresie dokonano uzgodnienia następujących rodzajów przedsięwzięć: budowę sieci wodno-kanalizacyjnych; ujęć wody, przebudowę dróg, w tym mostów; budowę stacji paliw; budowę zakładów produkcyjnych, ośrodka wypoczynkowego, uzgodnienia technologii: oczyszczalni ścieków i przetwarzania odpadów z tworzyw sztucznych.

Przy uzgadnianiu przedsięwzięć na tym etapie zwracano uwagę m. in. na oddziaływanie akustyczne, szczególnie terenów mieszkaniowych podlegających ochronie w tym zakresie oraz ochronę wód podziemnych i powierzchniowych, ze szczególnym uwzględnieniem ujęć wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Uzgadnianie dokumentacji projektowych

Jednym z zadań realizowanych w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest uzgadnianie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych

W 2021r. ogółem wyrażono 21 opinii do projektów, a ostatecznie uzgodniono 17 dokumentacji projektowych.

Przy uzgadnianiu dokumentacji projektowej najczęściej stwierdzano niezgodność zaprojektowanego obiektu z obowiązującymi przepisami w zakresie:

- rozplanowania pomieszczeń,
- wyposażenia,
- braku uzyskania odstępstw od przepisów techniczno – budowlanych w zakresie wysokości pomieszczeń i oświetlenia,
- zaprojektowania punktów wodnych,
- wentylacji,
- zastosowanych materiałów wykończeniowych.

Ponadto stwierdzano niezgodności części opisowej z rzutem pomieszczeń, brak projektu zagospodarowania terenu oraz brak przekroju pionowego pomieszczeń z zaznaczeniem wysokości.

Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych

W 2021r. pracownicy PPIS w Żywcu przeprowadzili 75 kontroli, w tym 21 kontroli w oparciu o art. 56 ustawy Prawo Budowlane. W ramach tych czynności dokonywano

szczegółowego przeglądu zrealizowanych obiektów i ich otoczenia, pod kątem zgodności z uzgodnioną dokumentacją projektową oraz obowiązującymi wymaganiami higieniczno-sanitarnymi. W celu zagwarantowania odpowiednich warunków pobytu ludzi w obiektach, sprawdzano również zastosowanie właściwych, pod kątem zdrowotnym, materiałów budowlanych.

Przy odbiorach najczęstszym problemem było zrealizowanie obiektów niezgodnie z dokumentacją projektową w zakresie:

- zainstalowania właściwych punktów wodnych;
- wykonania prawidłowej wentylacji;
- wykończenia ścian jako powierzchni gładkich i łatwozmywalnych;
- wykonania przedsionków izolujących w WC ogólnodostępnych i dla personelu, głównie w obiektach żywieniowo-żywnościowych;
- wyposażenia pomieszczeń;
- braku uzyskania wymaganych odstępstw od przepisów techniczno – budowlanych;
- braku instalowania kurtyn powietrznych nad wejściem, chroniących przed nadmiernym dopływem zimnego powietrza z zewnątrz;
- braku odrębnego opracowania projektu instalacji wentylacji.

Spśród kontrolowanych w 2021r. obiektów zdecydowanie najwięcej uruchomiono obiektów fryzjersko-kosmetycznych - łącznie 19 obiektów. Nowo otwierane salony były estetycznie wykonane i nie budziły żadnych zastrzeżeń. W omawianym roku zanotowano tendencję wzrostową przy powstawaniu obiektów handlowo - usługowych, usługowo-mieszkalnych, obiektów służby zdrowia oraz fryzjersko - kosmetycznych. Na terenie powiatu żywieckiego w dalszym ciągu duży nacisk położony był na rozwój turystyki, sportu i rekreacji oraz usług towarzyszących. Zmiany te widoczne były już na etapie opiniowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których tworzone nowe obszary pod kompleksy z turystyką i wypoczynkiem (w tym szlaki turystyczne, ścieżki spacerowe i budynki rekreacji indywidualnej) oraz tereny pod usługi towarzyszące, np. domy wypoczynkowe.

IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.

Na terenie powiatu żywieckiego w 2021r. realizowano szereg programów edukacyjnych, których celem było kształtowanie postaw i zachowań sprzyjających zdrowiu. Do najważniejszych zaliczyć należy:

PROFILAKTYKA NADWAGI I OTYŁOŚCI

1. Ogólnopolski Program Edukacyjny pt. „Trzymaj Formę”.

Celem Ogólnopolskiego Programu Edukacyjnego pt. „Trzymaj Formę” jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.

Na terenie powiatu żywieckiego program ten realizowano w 13 szkołach podstawowych z udziałem 1160 osób. Grupę docelową, na którą skierowane zostały działania stanowili uczniowie klas V – VIII szkół podstawowych oraz ich rodzice i opiekunowie.

Program „Trzymaj Formę”, realizowany w szkołach od wielu lat, przynosi duże korzyści w postaci promowania zdrowego stylu życia wśród młodzieży, wpisał się już w klimat wychowawczy szkół. Jest też ciekawą formą wdrażania dzieci do stosowania zdrowego żywienia i aktywnego spędzania wolnego czasu. Uczniowie bardzo chętnie biorą udział w projektach, pokazach i wszystkich działaniach promujących zdrowy styl życia.

Przykładowe działania:

- 1) W Zespole Szkół nr 2 w Jeleśni uczniowie klasy VII przygotowali krótkie układy choreograficzne, które wykorzystywane były do wspólnej aktywności z innymi klasami podczas długich przerw międzylekcyjnych.
- 2) W Szkole Podstawowej w Ślemieniu w ramach „Dnia Zdrowia” uczniowie klasy V i VI obejrzeni film promujący zbilansowaną dietę oraz aktywność fizyczną na świeżym powietrzu. Następnie poszczególne klasy podzielone na zespoły brały udział w różnorodnych formach aktywności intelektualnej i ruchowej tj.: test wiedzy o zdrowym odżywianiu, tworzenie plakatów dot. zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej, przyrządzanie zdrowych posiłków oraz zawody sportowe.

2. Ogólnopolski Program Edukacyjny dla placówek przedszkolnych pn. „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”

Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat. Grupa, do której skierowany jest program, to dzieci uczęszczające do przedszkoli w wieku 5-6 lat.

Główne założenie programu:

- zrozumienie czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne,
- kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych,
- propagowanie zdrowego stylu życia,
- zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno-zdrowotnych.

Zajęcia w programie „Skąd się biorą produkty ekologiczne” realizowane są poprzez wykorzystanie dedykowanej dzieciom publikacji i filmu animowanego, jak również opracowanego scenariusza zajęć dla nauczycieli i lekcji pokazowej. Program jest skierowany także do rodziców i opiekunów dzieci, gdyż zwiększa to skuteczność programów profilaktycznych. W roku szkolnym 2020/2021 do programu przystąpiło 10 przedszkoli, łącznie 486 osób.

Program wzbudza wielkie zainteresowanie i ciekawość wśród realizatorów, jest odbierany bardzo pozytywnie i wysoko oceniany przez koordynatorów przedszkolnych.

Przykładowe działania:

Oprócz zajęć realizowanych na podstawie przygotowanych wcześniej scenariuszy metodycznych, koordynatorzy chętnie proponowali podopiecznym dodatkowe formy działania,

jak np. wizyta w pasiece, wizyta w mini gospodarstwie agroturystycznym, wypiek chleba, warsztaty przyrodnicze, obserwacja sadu, akcja „Owocowy tydzień”, quizy, zajęcia plastyczne, pogadanki, wspólne przygotowywanie śniadania.

3. Wojewódzki program edukacyjny „Klub Zdrowego Przedszkolaka”

Celem głównym jest promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci przedszkolnych i ich rodziców.

Cele szczegółowe:

- ✓ zwrócenie szczególnej uwagi na walory odżywcze i zdrowotne owoców, warzyw oraz mleka w diecie dzieci,
- ✓ podkreślenie właściwości zdrowotnych codziennego picia odpowiedniej ilości wody,
- ✓ zachęcenie dzieci do codziennej aktywności fizycznej i zdrowego odżywiania,
- ✓ budowanie i wyrabianie wśród dzieci potrzeby i nawyków dbania o higienę rąk,
- ✓ zapoznanie dzieci z tematem bezpiecznego korzystania z kąpeli słonecznych,
- ✓ rozróżnianie dymów, ich źródeł oraz właściwości niekorzystnych dla zdrowia,

Zajęcia dla dzieci prowadzone są przez nauczycieli przedszkolnych i poruszają następujące zagadnienia:

- 1) prawidłowe odżywianie – „Żywienie na wagę zdrowia”
- 2) aktywność fizyczna - „Żywienie na wagę zdrowia”
- 3) higiena rąk/promocja szczepień – ph. „ Szkoła czystych rąk”;
- 4) promieniowanie słoneczne – ph. „Brązowo, ale czy zdrowo?”
- 5) rodzaje dymów oraz ich unikanie (szczególnie papierosowego) – ph. „ Czyste powietrze wokół nas”
- 6) profilaktyka chorób zakaźnych, z uwzględnieniem aktualnej sytuacji epidemiologicznej związanej z COVID-19 – ph. „Wirusochrona”

W roku szkolnym 2020/2021 działaniami objęto 27 placówek przedszkolnych (3384 odbiorców).

Przykładowe działania:

- 1) „Wiwat ruch! W zdrowym ciele zdrowy duch” – to hasło Przedszkolnej Olimpiady Sportowej, która odbyła się w Przedszkolu nr 1 w Łodygowicach. W trakcie rywalizacji sportowych dzieci wykonywały różne zadania konkursowe, m.in: rzut do kosza, bieg na orientację, pokonanie toru przeszkód, przejście przez tunel i wiele innych (75 uczestników działania).
- 2) „Od ziarenka do bochenka” – najciekawszym wydarzeniem w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Bystrej okazały się zajęcia, podczas których dzieci poznały proces powstawania chleba pełnoziarnistego. Dzieci przygotowały ciasto chlebowe z mąki razowej i ziaren, następnie wypiekały chleb. Po upieczeniu chleba miała miejsce degustacja i robienie zdrowych kanapeczek (72 uczestników działania);
- 3) W Przedszkolu w Krzyżowej zorganizowana została akcja pn. „Czy to smok czy to smog?” – zajęcia na temat ochrony powietrza i sposobów walki ze smogiem. Dzieci słuchały opowiadania w oparciu o serię obrazków, wykonywały ćwiczenia w kartach pracy, brały udział w zabawach dydaktycznych dotyczących ochrony przyrody (30 uczestników działania).

OLIMPIADA SPORTOWA PRZEDSZKOLAKÓW

Konkurencje sportowe	Punktacja		
	Yellow	Blue	Green
Konkurencja nr 1: Tor przeszkód	●	●●●●	●●●●
Konkurencja nr 2: Chód z woreczkiem na głowie	●	●●●●	●●●●
Konkurencja nr 3: Rzut do celu	●●	●●●●	●●
Konkurencja nr 4: Równoważnia	●	●●●●	●●●●
Konkurencja nr 5: Tunel	●	●●●●	●●●●
Suma	6	15	9

4. Kampania „Wybieraj bezpieczną żywność”

Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) rozpoczął w 2021r. kampanię informacyjną „Wybieraj Bezpieczną Żywność” #EUChooseSafeFood. Celem kampanii jest uświadomienie konsumentom jak istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności odgrywa nauka.

Pracownicy Sekcji OZ PSSE w Żywcu zorganizowali w dniu 28.10.2021 szkolenie online ph. „Wybieraj bezpieczną żywność”. Adresatami spotkania szkoleniowego byli pracownicy placówek oświatowych, ze szczególnym uwzględnieniem osób zajmujących się profilaktyką otyłości oraz osób bezpośrednio zajmujących się żywieniem (intendentów). Szkolenie otworzył Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żywcu, a zakres tematyczny spotkania obejmował zagadnienia dotyczące substancji dodatkowych stosowanych w żywności, higieny żywności, misji Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA). W spotkaniu szkoleniowym wzięło udział 21 osób.

PROFILAKTYKA PALENIA TYTONIU

W ramach Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w ciągu całego roku 2021 roku prowadzone były kontrole przestrzegania zakazu palenia tytoniu w miejscach użyteczności publicznej. Kontrole prowadzone są w ramach sprawowania bieżącego nadzoru w zakresie warunków i wymogów higieniczno-sanitarnych przez pracowników PSSE Oddziału Nadzoru Sanitarnego. Ogółem dokonano 714 kontroli, w czasie których nie stwierdzono przypadku nie zastosowania się do Ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Działania i akcje związane z profilaktyką palenia tytoniu:

1. Program Antytytoniowej Edukacji Zdrowotnej pt. „Bieg po zdrowie”

Kierowany do uczniów IV klas szkół podstawowych (grupa wiekowa 9-10 lat) oraz ich rodziców.

Główne cele programu to:

- opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży;
- pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego;
- zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

Na terenie powiatu żywieckiego w roku szkolnym 2020/2021r. w programie uczestniczyło 7 placówek edukacyjnych z udziałem 192 osób (uczniowie i ich rodzice).

Zajęcia w programie „Bieg po zdrowie” realizowane były za pomocą bardzo zróżnicowanych metod aktywizujących, które dostosowano do wieku odbiorców. Zajęcia pozytywnie wpłynęły na kształtowanie świadomości dzieci dotyczącej zagrożeń wynikających z palenia papierosów, promowały asertywną postawę oraz angażowały do samodzielnego zdobywania wiedzy na temat szkodliwości palenia tytoniu. Uczniowie bardzo chętnie brali udział w programie. Zainteresowaniem cieszyły się materiały edukacyjne w formie plakatów, zeszytów ćwiczeń oraz filmików.

Przykładowe działania:

W roku szkolnym 2020/2021 zorganizowano w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Gilowicach warsztaty edukacyjne skupione m.in. wokół tematu uzależnienia od nikotyny. W tym dniu przeprowadzono wśród uczniów gry i zabawy edukacyjne, a także dystrybuowano materiały oświatowe dotyczące szkodliwości palenia tytoniu.

2. „Czyste powietrze wokół nas” – program przedszkolnej edukacji antytytoniowej

Program ten skierowany do dzieci w wieku przedszkolnym, realizowany jest od 2008 roku.. Koordynatorami działań są nauczyciele, wychowawcy przedszkolni oraz przedstawiciele środowiska przedszkolnego i szkolnego. Głównym celem Programu jest zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie dymu tytoniowego oraz kształtowanie świadomych, asertywnych postaw wśród dzieci dotyczących ochrony własnego zdrowia, w przypadku bezpośredniego kontaktu z osobami palącymi.

W roku szkolnym 2020/2021 do programu przystąpiło 11 placówek z powiatu żywieckiego. Działaniami objęto 517 osób.

3. „Światowy Dzień Rzucania Palenia”

W każdy trzeci czwartek listopada obchodzony jest Światowy Dzień Rzucania Palenia. Dzień ten ma już ponad 30-letnią tradycję. Sekcja Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia PSSE w Żywcu rokrocznie włącza się w obchody tego dnia. W roku 2021 zorganizowano 2 akcje profilaktyczne, podczas których edukacją objęto 199 osób. Dodatkowo przekazano ulotki edukacyjne do 33 przychodni celem ich dystrybucji wśród pacjentów.

Przykładowe działanie:

Dzień 16.11.2021r. upłynął w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Leśnej pod znakiem profilaktyki uzależnień w związku ze zbliżającym się Światowym Dniem Rzucania Palenia. Pracownicy Sekcji OZ PSSE w Żywcu oraz przedstawiciele Komendy Powiatowej Policji w Żywcu zostali zaproszeni do wzięcia udziału w szkolnym „Dniu Bezpieczeństwa”. W pierwszej części spotkania zaprezentowano uczniom przy pomocy krótkiego filmu obszar działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a następnie prelekcję nt. szkodliwości palenia tytoniu. W drugiej części spotkania uczniowie wysłuchali wykładu nt. zagrożeń wynikających z przyjmowania środków psychoaktywnych. Przedstawiciele KPP w Żywcu uwagę na odpowiedzialność karną w omawianym obszarze, a także przeprowadzili wśród zgromadzonych testy przy użyciu alko- i narkogogli przedstawiając im tym samym przykre konsekwencje sięgania po tego typu środki.

PROFILAKTYKA CHOROÓB ZAKAŻNYCH

1. Akcja pn. „Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny”.

W 2021 r. większa część działań w temacie chorób zakaźnych skupiła się wokół zakażeń wirusem SARS-Cov-2. Przeprowadzono szereg działań edukacyjnych związanych z profilaktyką zakażeń nowym wirusem.

Przykładowe działania:

- 1) W miesiącu wrześniu przedstawiciele PSSE w Żywcu zorganizowali dla uczniów Zespołu Szkół Ekonomiczno-Gastronomicznych w Żywcu zajęcia profilaktyczne w ramach wojewódzkiej akcji „Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny”. Do udziału w spotkaniu zaproszono lek. med. Janusza Wyrwalskiego, który wygłosił prelekcję pn. „Odporność dla leniwych” w oparciu o prezentację multimedialną skupioną wokół tematu zasad kompleksowego dbania o własne zdrowie. Uczestnicy spotkania podnieśli swoją wiedzę w zakresie skutecznego budowania własnej odporności oraz zasad prowadzenia właściwego stylu życia. Zaproponowany temat spotkania jest szczególnie istotny z uwagi na panującą sytuację epidemiologiczną, a także ze względu na okres jesienno-zimowy i związaną z tym wzmożoną zachorowalnością na grypę. Uczniowie zostali zaopatrzeni w materiały edukacyjne dot. odporności i znaczenia aktywności fizycznej w życiu człowieka.

- 2) Podobne spotkanie odbyło się w Klubie Środowiskowym MCK „Papiernik” w Żywcu z udziałem Seniorów. Uczestnicy spotkania podnieśli swoją wiedzę w zakresie skutecznego budowania własnej odporności oraz zasad prowadzenia właściwego stylu życia.
- 3) Przez cały rok 2021 na bieżąco na profilu Stacji Facebook zamieszczane były informacje dot. szczepień, aktualnych wytycznych, obostrzeń, a także materiały ukierunkowane na edukację w zakresie higieny i bezpieczeństwa oraz te przypominające o unikaniu zachowań ryzykownych dla zdrowia w dobie pandemii.
- 4) Materiały w formie papierowej dostarczono do Kina „Janosik” w celach dystrybucyjnych, a dzięki życzliwości kierownictwa kina – multimedialny plakat „Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny” jest wyświetlany przed każdym seansem.
- 5) Dodatkowo, przedstawiciele PSSE w Żywcu we współpracy z policjantami KPP w Żywcu przeprowadzali wizytacje w miejscach użyteczności publicznej ukierunkowane na problem należytego przestrzegania zasad, stosowania ograniczeń, nakazów i zakazów związanych z ograniczeniem rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2. Działania prowadzone były między innymi: w sklepach, restauracjach, punktach sprzedaży lodów, cukierniach oraz na stacjach benzynowych. Podczas przeprowadzanych wizytacji wręczane były materiały informacyjne w formie „Mandatu zaufania”, skłaniając do refleksji na temat wyceny zdrowia własnego i innych.

2. *Wirusochrona – Wojewódzka Akcja Edukacyjna*

Działania związane z I edycją tej akcji realizowano od stycznia do marca 2021r. w 5 szkołach podstawowych powiatu żywieckiego. Działaniem objęto 255 uczniów. Celem nadrzędnym było uświadomienie młodego pokolenia w sprawie przestrzegania podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny.

Placówki biorące udział w przedsięwzięciu przekazały do PSSE w Żywcu sprawozdania z podjętych działań, opatrzone często obszerną fotorelacją. Warto nadmienić, że osoby realizujące zajęcia wykazały się dużą kreatywnością w swym działaniu, wzbogacając lekcje o dodatkowe metody dydaktyczne jak np.: tworzenie prac plastycznych i gazetek tematycznych, praca metodą projektu, praca z mikroskopem, eksperymenty, odśpiewywanie piosenek edukacyjnych, inscenizacje, zagadki i wiele innych. Dzieci zgodnie z przygotowanym scenariuszem pracowały wykorzystując dostępne środki multimedialne (tablice interaktywne, komputery itp.), oglądały filmy instruktażowe, prezentacje, wykonywały doświadczenia, uczyły się krok po kroku prawidłowego mycia rąk. By nauka przyniosła zamierzone rezultaty, zastosowano metodę zdobywania wiedzy poprzez zabawę.

Jedną z części składowych akcji był konkurs na najlepszy scenariusz lekcji ph. „Wirusochrona” skierowany do nauczycieli klas I-III szkół podstawowych. Do PSSE w Żywcu wpłynęły bardzo ciekawe i różnorodne pod względem metodycznym scenariusze zajęć. Laureatem na szczeblu powiatowym została Szkoła Podstawowa z Zespołu Szkół nr 6 w Sopotni Małej.

Natomiast we wrześniu rozpoczęła się realizacja zadań związanych z II edycją akcji. Wzięło w niej udział 13 placówek przedszkolnych i 12 szkół podstawowych powiatu żywieckiego, łącznie 2415 osób. Dzieci zgodnie z przygotowanym scenariuszem pracowały wykorzystując dostępne środki multimedialne (tablice interaktywne, komputery itp.), oglądały filmy instruktażowe, prezentacje, wykonywały doświadczenia, uczyły się krok po kroku prawidłowego mycia rąk. By nauka przyniosła zamierzone rezultaty, zastosowano metodę zdobywania wiedzy poprzez zabawę. Jedną z części składowych akcji był konkurs na najlepszy teledysk do piosenki „Mydło, woda – tak się zaczyna wirusochrona”, skierowany do placówek przedszkolnych. Do PSSE w Żywcu wpłynęły ciekawe prace konkursowe. Laureatem na szczeblu powiatowym zostało Przedszkole nr 9 im. A. Komonieckiego w Żywcu.

3. *Zaszczep w sobie chęć szczepienia*

Kampania Społeczna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia” realizowana jest w ramach projektu Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego „Zdrowe dziecko - Zdrowy dorosły - zdrowa rodzina”. Celem interwencji jest podniesie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych, wzrost świadomości dotyczących korzyści wynikających ze szczepień ochronnych. Grupę docelową stanowił ogół społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem: rodziców dzieci 0-3 lat oraz dzieci przedszkolnych, studentów uczelni wyższych, osób starszych, osób podróżujących. Działaniami na terenie powiatu żywieckiego objęto 7926 osób. W 2021 większość działań skupiono wokół szczepień przeciw COVID -19.

Zadania realizowano poprzez organizację:

- ✓ warsztatów edukacyjnych – 5 spotkań (w Klubach Środowiskowym MCK Śrubka i Głobik, Przedszkolu w Trzebini i Międzybrodziu Żywieckim oraz w Zespole Szkół w Gilowicach);
- ✓ punktów promocji zdrowia – 7 punktów podczas imprez kulturalnych i sportowych organizowanych na terenie powiatu żywieckiego, oraz 2 spotkania profilaktyczne połączone z wykładem eksperta (Zespół Szkół Ekonomiczno – Gastronomicznych w Żywcu i Klub Środowiskowy Papiernik w Żywcu).

Przykładowe działania:

W dniu 01.10.2021 przedstawiciele Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żywcu zorganizowali dla dzieci z Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Trzebini warsztaty edukacyjne skupione wokół tematu odporności i szczepień ochronnych. W pierwszej części spotkania przedszkolaki zmierzyły się z zagadkami o tematyce zdrowotnej, następnie przeprowadzono pogadankę podpartą prezentacją multimedialną dotyczącą odporności i ochrony przed infekcjami, podkreślającą wartość szczepień ochronnych. Kolejną część spotkania stanowiła lektura bajki „Przygody dzielnego niedźwiadka Szczepana”, mająca na celu oswoić dzieci

z lękiem przed szczepieniami. Na koniec spotkania każdy uczestnik otrzymał odbłask oraz naklejkę z niedźwiadkiem Szczepanem.

4. Kampania rządowa - #SZCZEPIMYSIĘ

W przeciągu całego roku 2021 realizowano zadania związane z kampanią rządową pt.: #SZCZEPIMYSIĘ, której celem było podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat szczepień przeciwko COVID-19. Duża część tych działań związana była z zamieszczaniem rzetelnych informacji dotyczących szczepień w mediach społecznościowych.

Przykładowe działania:

Na potrzeby akcji stworzono również własne materiały graficzne, zamieszczane na stronach internetowych oraz tablicach ogłoszeń instytucji, dużych zakładów pracy oraz placówek oświatowych z terenu powiatu żywieckiego.

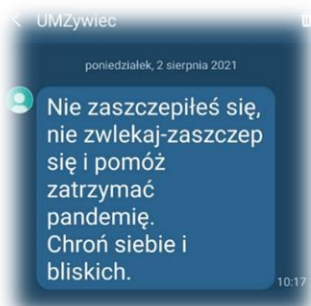
Na żywieckim Rynku w miesiącu wrześniu i październiku odbyły się 2 akcje szczepień zainicjowane przez Urząd Miejski w Żywcu. Do działania zaangażowano wiele instytucji, m.in. Komendę Powiatową Policji w Żywcu, Żywiecki Klub Amazonek, KS „Dragon” oraz Szpital InterHealth Canada. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żywcu była partnerem akcji, promującym szczepienia. W Punkcie Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień szczególną uwagę zwrócono na promocję szczepień przeciwko COVID-19, udostępniano pakiety dla seniorów zawierające m.in. kalendarz badań profilaktycznych, dzienniczek samokontroli ciśnienia tętniczego, materiały edukacyjne skierowane do tej grupy wiekowej oraz przepisy na przetwory domowe wzmacniające odporność. Dodatkowo, chętne osoby miały możliwość pomiaru ciśnienia tętniczego krwi, saturacji krwi czy wykonania testów w alko- i narkogoglach.

W miesiącu marcu 2021r. zaproszono do współpracy przychodnie lekarzy rodzinnych z terenu powiatu żywieckiego. Przychodnie otrzymały krótkie filmy o zasadach bezpieczeństwa i higieny w związku z aktualną sytuacją epidemiologiczną oraz spoty promujące szczepienia (udostępnione przez Ministerstwo Zdrowia oraz KPRM), w szczególności szczepienia przeciw COVID-19. Przesłane materiały są udostępniane/wyświetlane w miejscach widocznych dla pacjentów i osób przebywających w przychodniach i punktach szczepień.

PPIS w Żywcu wystosował do Urzędu Miasta w Żywcu pismo z propozycją przesłania wiadomości sms do mieszkańców miasta Żywca przypominającej o szczepieniu przeciw COVID - 19. Treść wiadomości nawiązywała do haseł kampanii rządowej „#SZCZEPIMY SIĘ”. Przeprowadzenie akcji było możliwe dzięki Burmistrzowi Miasta Żywca poprzez SMS-owy System Powiadamiania Mieszkańców.

5. Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS

Głównym celem programu jest zwiększenie poziomu wiedzy młodzieży i dorosłych nt. HIV/AIDS oraz zmiana ich postaw ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedzialności za zdrowie własne i innych. W ramach programu zostały podjęte działania ph. „Czy wiesz, że...” zachęcające do promowania rzetelnego przekazu obalającego mity związane z zagadnieniami HIV/AIDS. Do Starostwa Powiatowego w Żywcu oraz do Urzędów Gmin oraz Miasta Żywca przekazano w formie elektronicznej materiały edukacyjne wraz z plakatami celem ich rozpowszechnienia na stronach internetowych. W roku szkolnym 2020/2021 szkoły średnie powiatu żywieckiego uczestniczyły w wojewódzkim Projekcie „HIV/AIDS – Chcę wiedzieć więcej”, którego celem było: podniesienie poziomu wiedzy młodzieży na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV i choroby AIDS, w tym dróg zakażenia oraz kształtowanie postaw odpowiedzialności za własne zdrowie i życie oraz postawy tolerancji wobec zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS. Działaniem objęto łącznie 6 placówek, w tym 461 uczniów.

Przykładowe działania:

Przedstawiciele Sekcji OZ PSSE w Żywcu zorganizowali 5 punktów promocji zdrowia (m.in. Rynek Miasta Żywiec, Park Miejski w Żywcu, Pływalnia Miejska w Żywcu), gdzie prowadzono dystrybucję materiałów oświatowych dotyczących profilaktyki HIV/AIDS.

6. Program „Podstępne WZW”

Celem działań w ramach tego programu jest upowszechnienie wiedzy na temat zagrożeń wynikających z zakażeń wirusem HAV, HBV, HCV oraz sposobów zapobiegania. Jego adresatami są uczniowie szkół średnich. W 2021r, działaniem objęto 1856 osób w 15 szkołach średnich na terenie powiatu żywieckiego. Program realizowano zgodnie z sugestiami zawartymi w poradnikach dla koordynatorów szkolnych.

Program został bardzo dobrze przyjęty przez młodzież, wielu uczniów nie było świadomych zagrożeń jakie niosą zakażenia HAV, HBV i HCV. Uczniowie poprzez aktywny udział w zajęciach nabyli wiedzę w obszarze ochrony przed zakażeniami, poznali podstawowe zasady profilaktyki. W wielu

szkołach program został rozszerzony o dodatkowe działania: wykonywanie prac plastycznych, plakatów przez młodzież, tworzenie gazetek, emisja filmu DVD „Choroby przenoszone drogą płciową”, wystawa prac.

PROGRAM PROFILAKTYKI CHORÓB NOWOTWOROWYCH

Jego celem jest zwiększenie świadomości społeczeństwa odnośnie zagrożeń nowotworami poprzez przekazanie wiedzy nt. zapobiegania chorobom nowotworowym i wczesnego ich wykrywania.

W ramach w/w profilaktyki zrealizowano:

1. Program „Znamię! Znam Je?”

Działanie skierowano do uczniów szkół ponadpodstawowych powiatu żywieckiego. Zadania realizowało 15 placówek z udziałem 1856 osób (uczniowie i rodzice). Kampania edukacyjna umożliwiła zapoznanie młodych ludzi z podstawowymi informacjami nt. czerniaka (nowotwór złośliwy skóry), a tym samym stworzyła możliwość budowania odpowiednich zachowań oraz postaw prozdrowotnych wśród młodzieży.

2. Program „Wybierz życie- pierwszy krok”

Celem działań w tym programie jest:

- zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę,
- zwiększenie wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu.

Adresaci programu to uczniowie klas I szkół średnich, ich rodzice oraz kadra pedagogiczna. Zadania realizowało 7 placówek edukacyjnych z udziałem 456 osób.

Działania podkreśliły znaczenie profilaktyki w codziennym życiu (ostrzeżenia zdrowotne), zachęcały młodych ludzi do wizyt u lekarza specjalisty, zwracały uwagę na bardzo ważne kwestie związane ze zdrowiem kobiet.

Warto w tym miejscu nadmienić, że działania profilaktyczne dot. chorób nowotworowych są prowadzone również podczas Punktów Promocji Zdrowia. W roku 2021 zorganizowano 3 takie stoiska skupione m. in. wokół tematu profilaktyki zachorowań na nowotwory (kodeks walki z rakiem, profilaktyka czerniaka i wirusa HPV).

„PROFILAKTYCZNE PROGRAMY W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIU OD ALKOHOLU, TYTONIU I INNYCH ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH”

1. Program „Smak życia, czyli debata o dopalaczach

W/w program edukacyjny ma na celu dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami. W roku szkolnym 2020/2021 objęto nim 460 osób w 12 szkołach. Uczniowie chętnie uczestniczyli w działaniach

biorąc udział w spotkaniach edukacyjnych, konkursach, nabyli też wiedzę z zakresu zagrożeń jakie niosą narkotyki i inne środki psychoaktywne.

Cele szczegółowe programu to:

- profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku dzieci i młodzieży;
- zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy.

Przykładowe działania:

- 1) W Zespole Szkół w Gilowicach zorganizowano wielotematyczne warsztaty profilaktyczne dla różnych grup wiekowych. Dla uczniów klas V-VIII przygotowano warsztaty profilaktyki uzależnień połączone z testowaniem alko – i narkogogli. Udostępniono również szereg materiałów dot. problemu uzależnień od środków psychoaktywnych.

2. Program edukacyjny pt. „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

Kolejna już edycja programu kierowana była do uczniów szkół ponadpodstawowych. Jego celem jest: ograniczenie używania substancji psychoaktywnych przez kobiety w wieku prokreacyjnym (15 – 49 lat). Programem objęto 1289 osób (uczniowie i rodzice) w 11 placówkach. W roku szkolnym 2020/2021 zorganizowano 2 razy warsztaty edukacyjne dla młodzieży związane z profilaktyką uzależnień. W czasie warsztatów odbywały się prezentacje połączone z pogadankami, a także ćwiczenia w alko- i narkogoglach.

Przykładowe działania:

- 1) W dniu 09.06.2021 pracownicy Sekcji OZ PSSE w Żywcu przeprowadzili wśród uczniów Zespołu Szkół Samochodowych w Żywcu warsztaty profilaktyczne ukierunkowane na walkę z dopalaczami. W czasie spotkania omówiono mechanizm działania uzależnień, wskazano konsekwencje zdrowotne i prawne wynikające z przyjmowania środków psychoaktywnych oraz przedstawiono za pomocą krótkich spotów z MSWiA skutki zachowań ryzykownych. Po części teoretycznej zaproponowano uczniom ćwiczenia z wykorzystaniem alko- i narkogogli, które umożliwiły zgromadzonym zaprezentowanie świata widzianego oczami osoby będącej pod wpływem alkoholu i narkotyków. Zaburzony

obraz, brak równowagi, rozmyte litery, brak koordynacji ręka – oko – to tylko niektóre z reakcji zaobserwowanych podczas testów. Na ręce pedagoga szkolnego przekazano materiały edukacyjne – ulotki „Dopalacze, wypalacze” i „E-papierosy”.

- 2) W dniu 14.06.2021 pracownik Sekcji OZ przeprowadził warsztaty profilaktyczne dla uczniów I klasy LO Żywieckiej Akademii Piłki Nożnej w ramach tego programu. Podczas prelekcji podpartej prezentacją multimedialną omówiono błędne koło nałogu, ukazano destrukcyjne działanie środków psychoaktywnych na organizm człowieka, wspomniano o konsekwencjach prawnych w związku z posiadaniem i handlem tymi środkami. W trakcie zajęć wyświetlono również krótki spot filmowy, który powstał na cele kampanii Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ph. „Szkoda Ciebie na takie patoklimaty”. Po części teoretycznej chętni uczniowie mieli możliwość przymierzenia alkoholu i narkogogli i wykonania w nich serii ćwiczeń sprawnościowych.

3. „Dopalacze, wypalacze – groźne narkotyki”

Kampania ta kierowana jest do ogółu społeczeństwa. Realizując zadania w tym obszarze podjęto współpracę z wieloma instytucjami, m.in. z: Urzędem Miasta w Żywcu, Starostwem Powiatowym, samorządami lokalnymi, dyrekcjami placówek nauczania, wieloma organizacjami społecznymi, a także Komendą Powiatową Policji w Żywcu. Działaniami objęto 8977 osób.

W roku kalendarzowym 2021 zorganizowano 8 warsztatów edukacyjnych, na które składały się prelekcje prowadzone zarówno przez lekarza jak i pracowników Sekcji OZ PSSE w Żywcu. Opracowano prezentację multimedialną dot. dopalaczy oraz zainicjowano organizację 6 punktów promocji zdrowia i profilaktyki uzależnień celem wzmocnienia działań w tym obszarze.

Przykładowe działania:

- 1) W dniu 6 października 2021r. w Kinie Janosik w Żywcu miała miejsce nieszablonowa lekcja profilaktyki skupiona wokół tematu środków odurzających, podsumowaniem której była projekcja filmu „Mój piękny syn”. Do współpracy zaproszono lek. med. Janusza Wyrwalskiego, który przedstawił wykład dot. zagrożeń zdrowotnych związanych z przyjmowaniem środków psychoaktywnych oraz przedstawiciela KPP w Żywcu, który omówił aspekty prawne i odpowiedzialność karną w tym zakresie.

- 2) W dniu 03.12.2021 zorganizowano we współpracy z KPP w Żywcu zajęcia edukacyjne dla uczniów Zespołu Szkół Agrotechnicznych i Ogólnokształcących w Żywcu – Moszczanicy oraz w Zespole Szkół Samochodowych w Żywcu.

PROFILAKTYKA WIEDZY O ANTYBIOTYKACH

1. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach

W ramach Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach podjęto 5 działań (w tym pogadanki i punkty promocji zdrowia) mających na celu uświadomienie społeczeństwa w zakresie bezpiecznego i rozsądnego przyjmowania antybiotyków. Informacje dotyczące rozsądnego stosowania antybiotyków zamieszczano na bieżąco na stronie internetowej stacji oraz na profilu Facebook, celem dotarcia do szerokiego grona odbiorców.

Przykładowe działania:

- 1) Do 33 przychodni z terenu powiatu żywieckiego przekazano materiały informacyjno-edukacyjne celem ich dystrybucji wśród pacjentów.
- 2) Podczas odbywających się w dniu 31.08.2021 na Pływalni Miejskiej w Żywcu Zawodów Pływackich, pracownicy Sekcji OZ PSSE w Żywcu zorganizowali dla uczestników zawodów i ich rodzin stoisko promujące zdrowy styl życia, wolny od uzależnień. Szczególną uwagę w tym dniu poświęcono tematowi rozsądnego przyjmowania antybiotyków. Na ten cel przygotowano również multimedialną „karuzelę plakatów edukacyjnych”.

INNE DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

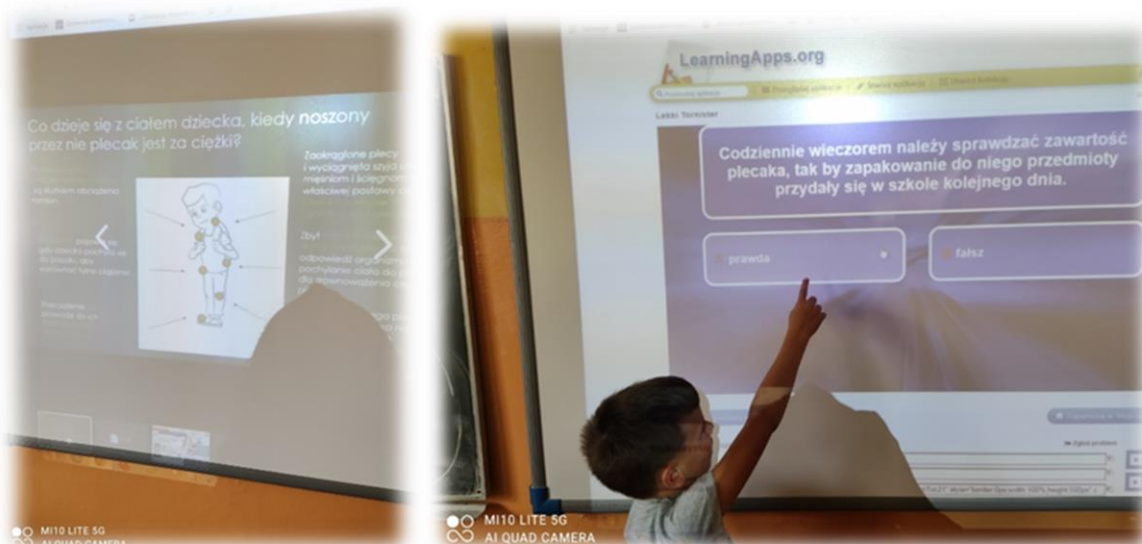
Pracownicy Sekcji OZ Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej uczestniczyli również w wielu innych kampaniach społecznych. Często inicjowano także własne, autorskie działania, celem uwrażliwienia społeczeństwa na aktualne problemy w obszarze zdrowia:

1. Profilaktyka wad postawy – „Lekki tornister”

W marcu 2021 r. do wspólnych działań w ramach akcji zaproszono wszystkie szkoły podstawowe powiatu żywieckiego. Na potrzeby akcji przygotowano pakiet materiałów, który został następnie przekazany drogą elektroniczną do wszystkich placówek. W skład zestawu edukacyjnego wchodziły m.in. plakaty, ulotki, a także autorskie materiały dydaktyczne jak np. krzyżówka i edukacyjne gry multimedialne. Do akcji przystąpiło 645 uczniów z klas I-III szkół podstawowych.

2. Akcja „Bezpieczne ferie” i „Bezpieczne wakacje”

Akcje kierowane są do dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, kadry pedagogicznej, opiekunów półkolonii, rodziców i opiekunów oraz ogółu społeczeństwa.

W związku z akcjami prowadzono dystrybucję plakatów o tej tematyce do odpowiednich instytucji celem umieszczenia ich na stronach internetowych i w mediach społecznościowych.

Przykładowe działania:

- 1) W miesiącu sierpniu PPIS w Żywcu zaproponował placówkom przedszkolnym powiatu żywieckiego (pełniącym dyżur wakacyjny) przeprowadzenie krótkich zajęć edukacyjnych z zakresu bezpieczeństwa w trakcie wypoczynku letniego w ramach akcji „Bezpieczne wakacje” oraz „Brazowo, ale czy zdrowo?”. Celem nadrzędnym akcji było zintensyfikowanie działań dot. usystematyzowania wiedzy dzieci w obszarze bezpiecznych zachowań podczas wakacji oraz przestrzegania podstawowych zasad higieny i bezpieczeństwa w obliczu obecnej sytuacji epidemiologicznej. Na potrzeby akcji przygotowano prezentację multimedialną oraz dodatkowe materiały edukacyjne, które przesłano wraz z pismem do placówek dyżurujących.

- 2) W dniu 11.06.2021 w klubie środowiskowym MCK „Śrubka” zorganizowano dla uczniów klasy III Szkoły Podstawowej nr 3 w Żywcu warsztaty edukacyjne ph. „Patent na bezpieczne wakacje”. Przygotowana na ten cel prezentacja multimedialna stanowiła bazę do dyskusji na temat bezpiecznych zachowań w trakcie wypoczynku letniego. Uczestnicy słuchając pogadanki zweryfikowali swoją wiedzę w obszarze przestrzegania zasad bezpieczeństwa w górach, nad wodą, w lesie i w domu. Dodatkowo uwrażliwiono uczestników spotkania na unikanie kontaktów z nieznanymi i rozsądne korzystanie z Internetu. Działanie miało formę aktywnego dialogu. Dzieci chętnie i aktywnie uczestniczyli w zaproponowanych zajęciach. Dużym zainteresowaniem wśród dzieci cieszyło się zadanie polegające na ułożeniu z rozsypanych wersów kompletnego wiersza, który w efekcie został odczytany na forum. Na zakończenie każdy uczestnik zajęć otrzymał dyplom za aktywny udział w warsztatach oraz krzyżówkę wakacyjną w ramach „zadania domowego”.

3. Akcja „Brązowo, ale czy zdrowo?”

Coraz większym problemem dla zdrowia publicznego staje się nadmierne narażenie na promieniowanie ultrafioletowe, w tym także pochodzące z solariów. W ostatnim czasie opaleniźnie nadano znaczenie poszukiwanej wartości, symbolu zdrowia i dostatku. Niestety, promieniowanie słoneczne nie jest obojętne dla skóry człowieka. Solaria emitują promienie UV (głównie UVA, w mniejszym stopniu również UVB). Promieniowanie to powoduje wytwarzanie melaniny w skórze i powstawanie opalenizny. Przedawkowanie promieni ultrafioletowych w przypadku dzieci i młodzieży może prowadzić do trwałych szkód przesuniętych w czasie. Większość młodych ludzi nie uważa poparzeń słonecznych za coś niebezpiecznego, a bagatelizowanie tego zjawiska wynika z ogólnego braku świadomości jak i wiedzy na temat procesów zachodzących w skórze podczas opalania.

Plakaty dotyczące zachowania bezpieczeństwa podczas upałów eksponowane były na słupach i tablicach ogłoszeniowych miasta Żywca, w autobusach komunikacji miejskiej, a także w witrynach Kina Janosik. Działaniami objęto 3715 osób.

Przykładowe działania:

W dniach 26.07-29.07.2021 w ramach 58. Tygodnia Kultury Beskidzkiej w Żywcu pracownicy Sekcji OZ PSSE w Żywcu zorganizowali Punkt Promocji Zdrowia i Profilaktyki Uzależnień. Każdego dnia promowano inną akcję, m.in. „Dopalacze, wypalacze – groźne narkotyki”,

„Lekki Tornister”, „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, „Bezpieczne grzybobranie”, „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”, „Bezpieczne wakacje”, „Brązowo, ale czy zdrowo?”. W punkcie wykonywano pomiary ciśnienia tętniczego krwi, pomiar saturacji krwi oraz pomiar masy ciała na podstawie wskaźnika BMI. Dla dzieci przygotowano szereg atrakcyjnych zadań, m.in. „Koło fortuny” - gra podczas której dzieci miały możliwość sprawdzenia swojej wiedzy z zakresu bezpiecznego wypoczynku letniego i zdrowego stylu życia odpowiadając na pytania. Młodzież i osoby dorosłe mogły wykonać testy w alko- i narkogoglach ukazujących stan umysłu osoby będącej pod wpływem alkoholu czy środków psychoaktywnych. Działania te mają na celu skuteczne zniechęcenie młodzieży do podejmowania zachowań ryzykownych dla zdrowia i życia. Za poprawną odpowiedź każde dziecko otrzymało mały gadżet i naklejkę.

4. Akcja „Bezpieczne grzybobranie”

W ramach tej akcji prowadzono działania, których celem było uświadomienie społeczeństwa w zakresie profilaktyki zatruczeń grzybami, a organizowane były m.in. podczas TKB, Jarmarku św. Wita oraz rządowej kampanii #SZCZEPIMY SIĘ. Edukacją objęto **536 osób**.

NIE JESTEŚ PEWIEN – NIE JEDZ!

(Amanita Phalloides)

Muchomor zielonawy/ sromotnikowy
jest najsilniej trującym grzybem w Polsce.
Zjedzenie nawet niewielkiego owocnika oznacza ryzyko śmierci. Występuje nie tylko w lasach, ale również w parkach i zadrzewieniach śródpolnych. Charakteryzuje się obecnością pierścienia i pochwy, wolnymi, białymi blaszkami oraz białym wysypem zarodników. Kolor kapelusza może być zmienny od prawie białego do oliwkowozielonego. Na trzonie występuje zygzakowaty wzór. Najczęściej jest mylony z pieczarkami, zielonymi gołąbkami, a także czubajką kanią.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Żywcu

5. Akcja „Lepiej zapobiegać niż leczyć”

Z uwagi na trudną sytuację epidemiologiczną i ograniczony czasowo bezpośredni kontakt z młodzieżą szkolną, przekazano do Dyrekcji szkół średnich pismo z prośbą o wyznaczenie nauczyciela celem przeprowadzenia wśród uczniów lekcji edukacyjnej skupionej wokół tematu profilaktyki. Nauczyciele zostali wyposażeni w elektroniczne materiały edukacyjne, w tym test wiedzy dla uczniów. Działanie koncentrowało się na tematach realizowanych podczas zajęć edukacyjnych w ramach programów edukacyjnych kierowanych do szkół średnich powiatu żywieckiego.

6. Materiał edukacyjny „Siecioholizm”

Pomimo licznych korzyści płynących z dostępu do sieci, Internet niesie za sobą także zagrożenia, do których należy między innymi uzależnienie od Internetu. Na uzależnienie się narażony jest każdy, jednak największą grupą ryzyka są dzieci i młodzież, którzy zaczynają swoją przygodę z siecią bardzo wcześnie i spędzają w świecie wirtualnym dużo czasu. Pracownicy Sekcji OZ PSSE w Żywcu opracowali materiał edukacyjny dla rodzica i ucznia, który został przekazany do wszystkich placówek edukacyjnych powiatu żywieckiego.

PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA

Rodzicu, zareaguj jeśli zauważysz, że Twoje dziecko:

- odczuwa silne pragnienie lub uczucie przymusu korzystania z komputera, tabletu, smartfona,
- ma złe samopoczucie wywołane brakiem dostępu do sieci (obniżenie nastroju, lęk, pobudzenie psychoruchowe),
- coraz częściej i na dłużej loguje się do Internetu,
- znacznie ogranicza pozakomputerowe zainteresowania, traci chęć uczestnictwa w życiu społecznym,
- ma trudności w nawiązywaniu relacji,
- zaniedbuje obowiązki domowe,

Rekomendacje dot. ilości czasu korzystania ze smartfonów, tabletów i komputerów podczas czasu wolnego dziecka:

- ✓ dzieci do pierwszego roku życia nie powinny być w ogóle ekspozowane na ekran.
- ✓ dla dzieci w wieku od 2 - 4 lat czas przed ekranem nie powinien przekraczać 1 godziny dziennie.
- ✓ dla dzieci w wieku od 5-17 lat czas przed ekranem nie powinien przekraczać 2 godzin dziennie.

Rodzicu!

- ✓ Porozmawiaj z dzieckiem na temat wpływu nadmiernego używania telefonu, tabletu i komputera na jego życie.
- ✓ Ustal realistyczne zasady i ograniczenia dotyczące czasu wolnego spędzanego przez dzieci przed ekranem.
- ✓ Pamiętaj! Czas spędzony przed ekranem nie powinien wypierać korzystnych dla zdrowia i rozwoju dzieci i młodzieży aktywności, takich jak:
  - dobra jakość snu,
  - aktywność fizyczna,
  - bezpośrednie kontakty społeczne,
  - realizacja pasji i zainteresowań

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żywcu

7. „Tygodniowe wyzwanie majówkowe”

W miesiącu kwietniu pracownicy Sekcji OZ PSSE w Żywcu zaproponowali akcję skierowaną do ogółu społeczeństwa, w tym Internautów ph. „Tygodniowe wyzwanie majówkowe”. Założeniem akcji było zachęcenie mieszkańców powiatu żywieckiego do udziału w wyzwaniu polegającym na realizacji zadań związanych z poprawą kondycji zdrowotnej, wprowadzeniu do swojego życia zdrowych nawyków żywieniowych i aktywności fizycznej. Chętne osoby podejmowały zadanie realizując zadania zaproponowane w „harmonogramie akcji” podczas pierwszego tygodnia maja.

**TYGODNIOWE WYZWANIE
MAJÓWKOWE**

- 01.05 Wypić 2l wody w ciągu dnia.
- 02.05 Pójść na 30 min spacer.
- 03.05 Wypić zdrowy koktajl warzywno - owocowy na śniadanie.
- 04.05 Przejść 10 tys. kroków.
- 05.05 Na 30 min. przed snem odłożyć telefon/laptop.
- 06.05 Umówić się na badania profilaktyczne.
- 07.05 Przespać 8h.

8. „Zdrowy piątnio z Oświatą Zdrowotną PSSE w Żywcu”

Akcję tę zainicjowano w miesiącu wrześniu. Ofertę wspólnych wyzwań z zakresu zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej itp. Publikowano w każdy piątek września. Akcję skierowano w głównej mierze do Internautów. W ramach akcji utworzono szereg autorskich materiałów edukacyjnych.

Zdrowy piątnio z Oświatą Zdrowotną PSSE w Żywcu

A jęszołka 5 sek.	B brzuski 10x	C świeca 10 sek.	D podskoki na jednej nodze 10x
E pompki 5x	F podskoki obunóż 10x	G rowerek w leżeniu na plecach 10 sek.	H pozycja drzewa 5 sek.
I nożyce pionowe 10 sek.	J krążenie bioder 1 min.	K przysiady 10x	L pajacyki 10x
Ł nożyce poziome 10 sek.	M bieg w miejscu 1 min.	N helikopter – krążenia ramion 15 sek.	O mostek 5 sek.
P skłon w przód w siadzie prostym 5 sek.	R skrętoskłony 10X	S ukłon japoński 5 sek.	T wymachy nóg naprzemiennie 10x
U dowolne ćwiczenie	W koci grzbiet 10x	Y kłaśnięcia naprzemiennie pod kolanami 10x	Z pozycja foki 10 sek.

ZDROWY PIĄTUNIO Z OŚWIATĄ ZDROWOTNĄ PSSE W ŻYWCU

3.09.2021

DZIAŁAJ Z NAMI! SPORZĄDZ, A NASTĘPNIE WYPIJ
KOKTAJL OWOCOWY LUB WARZYWNY*

SMACZNEGO!

*czynność powtarzaj 3 razy w tygodniu 😊

9. Prezentacja multimedialna „Potęga profilaktyki”

W 2021 r. powstała wielotematyczna prezentacja multimedialna skierowana do uczniów szkół średnich powiatu żywieckiego pn. „Potęga profilaktyki”, służąca jako środek dydaktyczny podczas prelekcji prowadzonych przez pracowników PSSE w Żywcu w placówkach edukacyjnych. Prezentacja opierała się w głównej mierze na treściach zawartych w programach edukacyjnych, koncentrując się na kształtowaniu właściwej postawy zdrowotnej, ukazaniu życia wolnego od nałogu, wskazówkach dot. skutecznego zapobiegania chorobom zakaźnym,

itp.. Poszczególne bloki tematyczne poprzedzone są spotami edukacyjnymi pochodzącymi ze stron Ministerstwa Zdrowia i Głównego Inspektoratu Sanitarnego.

Profilaktyka...a co to takiego?

w przypadku chorób – jak zapobiegać?

w przypadku uzależnień – dlaczego nie warto sięgać po...?

w przypadku codzienności/bezpiecznych zachowań – jak postępować/jak się uchronić?

DEFINICJA: działania mające na celu zapobieganie chorobom poprzez ich wczesne wykrycie i leczenie

➤ „*Uncja środków zapobiegawczych jest lepsza od tony środków leczniczych.*”

Archibald Joseph Cronin

➤ „*Ci, którzy nie mają czasu na zdrowe odżywianie się, prędzej czy później będą musieli znaleźć czas na chorobę.*”

Edward Stanley

➤ „*Lepiej zapobiegać niż leczyć ć*”

Hipokrates

